

Čtením tohoto časopisu podpoříte **K|o|n|t|o|B|a|r|i|é|r|y**

1/2023

můžes

Časopis pro ty,
kteří se
nevzdávají

Zařad'me pětku!

ERIK ČIPERA
O DŮSTOJNÉM
PŘÍSPĚVKU
NA PÉČI

(s. 6–10)

9 771803 890006

Naše řešení inspirují k aktivnějšímu životu

Přesuny z postele na vozík, do vany, sprchy nebo na toaletu mohou být jednodušší, než si myslíte. Stropní systémy od VECOMU vám to umožní důstojně a bez námahy.

**Obrat'te se na nás a my vám
nezávazně navrhne'me řešení.**

- > Šikmé schodišťové plošiny
- > Schodišťové sedačky
- > Stropní systémy
- > Vertikální zdvižné plošiny
- > Schodolezy a rampy

Pomůžeme vám také s vyřízením příspěvku na zvláštní pomůcku s možností financování i celé kupní ceny.

vecom[®]
NAŠE ŘEŠENÍ INSPIRUJÍ

Bezplatná infolinka:
800 100 659
www.vecom.cz

O důstojném žití

ŠTĚPÁN BENEŠ
šéfredaktor

Představte si na chvíli, že s naprostou většinou činností během celého dne potřebujete pomoc druhé osoby. Bez ní nevstanete z postele, nenajíte se, neumyjete se – natož abyste třeba odjeli do práce. Takový život je každodenní realitou mnoha osob s těžkým zdravotním postižením stejně jako starost, kde na takovou pomoc vezmou finance. Nejvyšší stupeň příspěvku na péči jim na pokrytí všeho, co by potřebovali, nestačí.

Jak to naopak může vypadat, když takový člověk nemusí své dny trávit starostmi, kde sežene peníze, a má pomoci tolik, kolik jen potřebuje, se můžete dozvědět v úvodní reportáži Radka Musíla. Iniciativa „Zařaďte pětku!“ usiluje o prosazení individualizovaného příspěvku na péči, například po vzoru Švédska. Že to funguje, si několik lidí s těžkým postižením vyzkoušelo v ročním pilotním projektu a rozdíl je, podle slov jedné z účastnic, opravdu diametrální – nejenže jsou zajištěné veškeré denní potřeby, ale je možné dokonce uvažovat i o pracovní náplni, volném čase a koníčcích, pro člověka bez postižení jinak zcela běžných věcech. A i když se to vše v dnešních kulisách může zdát jako velký a zbytečný výdaj, institucionální péče, která těmto lidem zbývá jako poslední možnost (a smutným faktem je, že jsou často nuceni do ní odejít „dobrovolně“), vyjde mnohem draž.

Nejde jen o peníze. Nenechme lidem s nejtěžším postižením dilema, které by nikdo z nás nechtěl řešit. Nabídněme jim možnost bydlet a žít samostatně, možnost realizovat se a nezakoušet denně strach o to, zda si budu moci přichystat snídani nebo jít ven. Nabídněme jim důstojnost. Rozhodně se nám to vyplatí.

Fandím pátému stupni! ●

strana 11–13

Zdislava Odstřčilová:
**Dáváme-li každému trochu,
chybí potřebným**

strana 14–18

Neziskové organizace:
**Klubíčko Beroun rozmotává osudy
rodin s postiženými dětmi**

strana 20–23

Slavné kavárny:
Kam se dostanete na vozíku?

strana 27–29

Jedno obyčejné odpoledne?
Příběh Kryštofa a jeho rodiny

strana 32–34

Alexandra Borská:
Plavala dřív, než se naučila chodit

strana 38–41

Život v pevnosti:
(Bez)bariérová Jaroměř

strana 42–45

Když chceš, tak to dokážeš.
**Pavel Martínek a sport
pro děti s postižením.**

Radost v Kralupech

Taxík Maxík, určený pro přepravy seniorů i lidí s různorodým postižením, bude nově jezdit také v Kralupech nad Vltavou. Město se tak připojí k 24 dalším, kde už nezeměnitelné vozy potkáváte, měsíčně naježdí s klienty až tři tisíce kilometrů. Do projektu se mohou přihlásit města, která mají zájem takovou službu provozovat. Partnerem projektu Konta Bariéry, který završil již osmý ročník, je akciová společnost ČESKÁ LÉKÁRNA HOLDING – lékárny Dr. Max.

Foto: město Kralupy nad Vltavou

Podpořit ty nejpotřebnější

Představte si, že s převážnou většinou činností ve svém životě po valnou část každého dne potřebujete pomoc od druhé osoby. Systém vám však zaručí jen necelých pět hodin a neřeší, co budete dělat ve zbylém čase. Taková je situace řady klientů obecně prospěšné společnosti Asistence. Její ředitel Erik Čipera se spolu s dalšími lidmi snaží situaci napravit prostřednictvím změn v legislativě, které by vedly k pokrytí nákladů nezbytných pro kvalitní nezávislý život lidí s nejtěžším postižením.

Text: RADEK MUSÍLEK
Foto: MILAN JAROŠ

Současná výše příspěvku na péči totiž ani v nejvyšším, čtvrtém stupni nestačí na zajištění asistence v plném rozsahu, který by umožnil plnohodnotné fungování. Finanční náklady tak mnohé lidi s nejtěžším postižením tlačí do institucionalizované péče nebo k výraznému ome-

zení osobních aktivit. V některých případech tuto situaci zachraňuje rodina a blízcí. Ne každý však takovou možnost má. Nehledě na to, že ke zdravému rozvoji osobnosti i mezilidských vztahů patří také nezávislost na péči rodičů, sourozenců, partnerů, potomků či přátel.

Erik Čipera chce, aby si sociální systém nezahrával s kvalitou života těch nejslabších.

Řešením by mohl být takzvaný pátý stupeň, tedy nepaušalizovaný příspěvek na péči pro ty, kterým prokazatelným způsobem nestačí dosavadní částka 19 200 určená pro lidi s úplnou závislostí.

NA FORMĚ NEZÁLEŽÍ

Pátý stupeň je svým způsobem marketingová slovní hříčka Erika Čipery. Ten neprosazuje přímo zavedení dalšího stupně, ale řešení situace. Proto společně s dalšími lidmi volá směrem k politikům: Zařadte pětku! „Chtěli jsme otevřít diskusi, dát téma do pohybu, aby se začalo nějak vyvíjet,“ vysvětluje muž, který svým občanským aktivismem už řadu let na různých frontách bojuje za zlepšení života lidí s postižením.

Cílem je dosažení potřebné míry podpory pro lidi, kteří to potřebují k samostatnému životu. „Na konkrétní formě nám vlastně moc nezáleží. Zkrátka nechceme, aby se lidé dostávali do situací, kdy třeba vynechají snídani, protože nemají na to, aby ji s nimi někdo připravil. Považuji to za nejbolavější místo systému. Tisíce lidí pak žijí v pobytových zařízeních, protože nemají jinou možnost. Způsob života, který tam vedou, je pro většinu ostatních lidí nepředstavitelný. Přitom by mnohdy stačila jen dostupná pomoc ve vlastním bytě. Často se mluví o nutnosti deinstitucionalizace, tohle by ji přineslo automaticky. Zatím je to ale boj bez konce,“ konstatuje Erik Čipera.

ŠVÉDSKÁ INSPIRACE

Aby získal zkušenosti s dobrou praxí ze zahraničí, vypravil se s dalšími kolegy mimo jiné do Švédska, které

Svoje postoje Erik Čipera prosazuje vlídně, ale pevně.

má přibližně stejný počet obyvatel jako Česká republika. Tam potřebuje více než 80 hodin asistence za měsíc přibližně 15 tisíc obyvatel. Službu jim garantuje stát v rozsahu odpovídajícím potřebám konkrétního člověka. Někdo má přes den i dva asistenty naráz, je-li to nutné. Ti jsou školeni přímo na míru konkrétního uživatele služeb, dokážou provádět i zdravotnické úkony. Doslova podle hesla: Každému podle jeho potřeb.

Ve Skandinávii došli k závěru, že se vynaložené náklady vyplatí. Kvalitnější život vede k menší potřebě lékařů, terapií a celkovému dopadu na rodinu, která může pracovat a vytvářet zpětně další hodnoty. To je pohled vyspělé společnosti.

Sociální pracovníci klienty navštěvují a zjišťují míru jejich potřeb. V případě žádosti klienta o navýšení služeb poskytují také právní podporu. „Lidé s postižením pak můžou pracovat a realizovat svůj život, pokud možno podle svých představ. A to přece chceme všichni, ne? Líbí se mi, že švédský model reaguje na

potřeby lidí a přizpůsobuje se jim, zatímco dosavadní český systém nutí klienty, aby se vměstnali a přizpůsobili vytvořeným šablonám. Tuzemská legislativa neřeší právě skupinu lidí, kteří potřebují pomoc v největším rozsahu jako prioritní. Nechává je na holičkách a vystavuje neřešitelným výzvám,“ říká Erik Čipera.

V zásadě prý v tuzemsku panuje shoda, a to i mezi politiky, že je nutné nastavit důstojnější podmínky systému. Chybějí však lídři, kteří by si téma vzali za své. Podporu zatím vyjádřilo přes třicet organizací, mezi nimi i Active Citizens Fund, který kampaň přímo podporuje také finančně. Petici Pátý stupeň.cz podepsalo už přes jedenáct a půl tisíce lidí. Také vzniká skupina sebeobhájců tvořená lidmi, jichž se problematika osobně bezprostředně týká a jsou veřejně aktivní.

NADĚJNÉ VYHLÍDKY

Solidarita podle Erika Čipery ve společnosti je, ale bohužel zatím není taková, aby si ji představitelé

Na konkrétní formě nám vlastně moc nezáleží. Zkrátka nechceme, aby se lidé dostávali do situací, kdy třeba vynechají snídani, protože nemají na to, aby ji s nimi někdo připravil. Považuji to za nejbolavější místo systému. Tisíce lidí pak žijí v pobytových zařízeních, protože nemají jinou možnost.

Lenka Dvořáková
zná i prkna, která
znamenají svět.

státu nemuseli obhajovat před dalšími potřebnými. „Potřebujeme politiky, co se postaví za něco, co jim nevyhraje volby. Vedeme jednání s MPSV. Jsem celkem optimista, ale chce to od politiků i úředníků úsilí a vytrvalost,“ říká a zároveň dodává, že jednání ještě nikdy nebyla tak daleko a tak nadějná. Nevadí mu přitom, že výsledná forma ještě není zcela prodiskutovaná a bude teprve vznikat. První změny však očekává už letos. To potvrzuje i zástupkyně MPSV Zdislava Odstrčilová v jiném materiálu tohoto čísla našeho časopisu. Každý rok průtahů však lidé, kterých se situace bezprostředně týká, nesou velmi těžce. A to je řeč především o otázce financování. Druhou stranou mince je otázka dostupnosti služeb z hlediska jejich

Potřebujeme politiky, co se postaví za něco, co jim nevyhraje volby. Vedeme jednání s MPSV. Jsem celkem optimista, ale chce to od politiků i úředníků úsilí a vytrvalost.

kapacit. Například o. p. s. Asistence zdvojnásobila své kapacity, a přesto má na čekací listině sto dalších žadatelů.

Tato problematika je samostatné téma, které se točí kolem vymahatelnosti práva na dostupnost služeb. „Možná by stála za úvahu žaloba na stát, ale v České republice to není

moc zvykem, na rozdíl třeba od zmíněného Švédska nebo USA. My jdeme hlavně cestou občanského aktivismu,“ vysvětluje Erik Čípera a jeho slova nejlépe potvrzují činy. Na motivy života lidí, o něž se jedná, vznikla divadelní inscenace Příchozí, v níž sami účinkují. A dalším počinem byl projekt, který ukázal, jak může plné pokrytí osobní asistence změnit život několika lidí na vozíku.

EXPERIMENT NA ROK

Asistenci, o. p. s., se podařilo získat prostředky od pojišťovny Kooperativa, která podpořila na jeden rok pět mladých lidí s těžkým postižením v uhrazení osobní asistence zcela podle jejich potřeb. Experiment se uskutečnil v roce 2022 a vzniká o něm i dokument České televize.

Zachycuje rovněž současnou situaci, kdy podpora skončila. To někteří z účastníků nenesou zrovna dobře a obávají se, že návrat k původním podmínkám pro ně nebude snesitelný. Jeden z nich dokonce uvažuje o pobytovému zařízení.

Jednou ze zapojených do testu byla také Lenka Dvořáková (35). Mladá žena s kvadruparetickou formou dětské mozkové obrny se pohybuje na elektrickém vozíku, má výrazně postiženou i motoriku horních končetin a hůř se jí mluví. Zároveň má ale zvědavou povahu, ráda studuje, poznává nové věci a vůbec se celkově sebezdvíjí. Dělá korektury textů, hraje divadlo (v představení Příchozí) a rehabilituje. Obraz, který je v ostrém kontrastu s představou, že by měla pasivně žít sociálně izolovaná v bezbariérovém bytě na pražském sídlišti, kde bydlí.

„Rok s pokrytím asistence byl velmi příjemný především v tom, že jsem nemusela tolik spěchat, přemýšlet nad každou minutou a mohla jsem se pustit do věcí, které dřív nešly. Zejména pravidelné pobyty v bazénu, jež mi velmi prospívají, stejně jako canisterapie. Zároveň jsem ale cítila zodpovědnost, jak příležitost uchopím, protože jsem si uvědomovala, že jde o experiment, jehož výsledky budou fungovat jako příklad pro další,“ vypráví Lenka o svých pocitech.

Snažila se najít ideální míru dopomoci, aby zjistila, kde ji opravdu v maximální míře využije, a kde naopak něco zvládne sama. Jako třeba přesuny po městě. „Pokud to jde, je dobré dělat věci i sám. Například jsem mohla využít noční asistenci, která je skvělá kvůli polohování. Otáčení je pro spastické lidi velmi důležité a má ve výsledku velký vliv na jejich kondici a celkový stav během dne. Přesto jsem se snažila, abych si nezvykla, že ji budu mít každý den, respektive noc,“ vysvětluje Lenka.

Říká, že popsat běžný den je obtížné, protože díky své aktivitě nemá jeden jako druhý, takže jsou velké rozdíly v jejich náplni i potřebě asistence. „Skutečné potřeby se projeví

Přes všechny obtíže je veselá a aktivní mladá žena.

až při pozorování delšího časového úseku. Řekněme nejméně měsíc. Před experimentem jsem musela vystačit tak se čtyřmi až osmi hodinami denně. V průměru jsem vynakládala okolo dvaceti šesti tisíc měsíčně. Během loňského roku se ukázalo optimálních tak dvanáct až třináct hodin denně, měsíční náklady se pohybovaly okolo čtyřiceti sedmi tisíc. Určitě není optimální, když máte ráno, v poledne a večer hodinu a půl, během které se v kvapu tak tak stihne hygiena a strava, přičemž se zbytkem dne si musíte nějak poradit sami. Já osobně mám štěstí, že mi hodně pomáhají rodiče a dokážu si sehnat i finanční zdroje v podobě sponzorů, takže konec projektu pro

mě není takový náraz jako pro některé moje kolegy.“

NEMÁ NA TO KAŽDÝ

Lenka tak poukazuje na fakt, že rodinné zázemí, které ji podporuje v samostatném životě, je výhodou, jež mnohým chybí. Nehledě na organizační schopnosti. Ne každý je tak obratný anebo to prostě jen nezvládá, což není provinění, za něž by jej měl systém trestat. I Lenka přiznává, že některé situace nezvládá psychicky. „Ačkoliv si troufnu tvrdit, že v běžných situacích funguji vcelku dobře (až mi někdy okolí říká, abych nechtěla být za každou cenu tolik samostatná), tak pobyt v nemocnici je pro mě vysloveně traumatizující zážitek. Potřebuji tam podporu dalšího člověka.“

Stejně jako všichni, koho se problematika týká, i Lenka doufá, že se věci co nejdříve pohnou kupředu. A to včetně přehodnocení zařazení do jednotlivých stupňů příspěvku na péči. Ze svého okolí zná totiž řadu příkladů, kdy jsou ve třetím stupni lidé, kteří by rozhodně potřebovali stupeň čtvrtý. Nebo pátý – či jakkoli se mu bude snad už brzy říkat. ●

Rok s pokrytím asistence byl velmi příjemný především v tom, že jsem nemusela tolik spěchat, přemýšlet nad každou minutou a mohla jsem se pustit do věcí, které dřív nešly. Zejména pravidelné pobyty v bazénu, jež mi velmi prospívají, stejně jako canisterapie.

Dáváme-li každému trochu, chybí potřebným

Se Zdislavou Odstrčilovou, vrchní ředitelkou Sekce rodinné politiky a sociálních služeb na ministerstvu práce a sociálních věcí, o personalizovaném příspěvku na péči i připravovaných změnách v oblasti sociálních služeb.

Text: RADEK MUSÍLEK

Foto: MILAN JAROŠ

Kdy jste se poprvé setkala s problematikou úhrad za osobní asistenci a jejich nedostatečným pokrytím pro některé z uživatelů?

S otázkou takzvaného pátého stupně jsem se přímo setkala až na ministerstvu, ale samotné téma mi nebylo cizí už před tím. Působím zde tři čtvrtě roku, ovšem přišla jsem z pozice poskytovatele sociálních služeb. Dělal jsem například ředitelku Charity ve Valašském Meziříčí. Kdysi se na nás obrátila jedna žena, že by po-

Má zkušenosti z role poskytovatelů sociálních služeb a je ráda, že dnes může věci měnit k lepšímu.

třebovala osobní asistenci. Do roka jsme tuto službu začali poskytovat.

Současná pozice mě těší v tom, že mám možnost věci, které mě dřív trápily, ovlivnit a změnit. Baví mě to, ovšem popravdě přiznávám, že jsem netušila, kolik je to práce.

Považujete to za naléhavé téma?

Volání po plném pokrytí služeb osobní asistence v nejvyšším stupni závislosti na pomoci považuji za opodstatněné a jde o náš veliký úkol. Současná situace, kdy někteří lidé nemohou kvůli nedostatku peněz plnohodnotně nezávisle fungovat, je ostudou České republiky.

Drobným krůčkem zatím je, že jsme alespoň zamezili zvednutí plateb za tyto služby. Ale chápu, že pro ty, kteří na změnu čekají už roky, se to může zdát málo. Od prvního ledna 2025 se chystá změna zákona o sociálních službách z hlediska jejich financování. Úpravy by měly přinést udržitelnost systému. Do té doby chceme alespoň dočasná opatření.

O co půjde?

Teď připravujeme malou novelizaci zákona a chceme otestovat pilotní projekt, jak vyřešit otázku pokrytí potřebného rozsahu osobní asistence. Na stole jsou tři varianty řešení. Chtěla bych, aby se s jednou z nich začalo už letos.

První návrh je, aby se u lidí ve 4. stupni příspěvku na péči doplácely potřebné služby překračující výši příspěvku. S tím, že by ten převis hradili poskytovatelé, kterým by to následně dal stát. Druhá varianta je velmi podobná, ale s tím rozdílem, že doplatek by uplatňoval sám klient prostřednictvím nějaké veřejné instituce, možná u úřadu práce. Třetí možnost by nebyla plošná, ale šlo by o vybranou skupinu osob v řádu stovek lidí napříč celou republikou, na které by se vyzkoušelo, jak bude vše fungovat. Těm by byla hrazena prokazatelně potřebná péče v plném rozsahu. O tom, kterou cestou se vydáme, by mělo být rozhodnuto letos na jaře. V tomto roce má být zároveň hotov návrh novely, kterou by se v roce 2024 měla zabývat poslanecká sněmovna.

Současná situace, kdy někteří lidé nemohou kvůli nedostatku peněz plnohodnotně nezávisle fungovat, je ostudou České republiky. Drobným krůčkem zatím je, že jsme alespoň zamezili zvednutí plateb za tyto služby.

S kým návrhy změn připravujete a probíráte?

Pozvánky k diskusi posíláme všem zastřešujícím organizacím z řady poskytovatelů sociálních služeb. Společně připravujeme i nový zákon o pracovnících v sociálních službách. Na řadu určitě přijde i téma typologie služeb, jestli ty současné opravdu plní účel. Ale to tolik nehoří,

řekla bych, že současné definice fungují v zásadě dobře. Tohle asi otevřeme až v další novele.

Najít shodu je na této práci asi nejtěžší. Je potřeba zohlednit pohled řady subjektů – klientů, poskytovatelů služeb, krajů, obcí, odborů i politiků. Každý ovšem vnímá jako pokrok něco trochu jiného. Pohled každého z nich je přitom zároveň oprávněný. Vždy mě zajímá výsledek pro celek, nestačí jen pohled na výsledek pro klienty. Zároveň chci jejich zástupce do pracovních skupin. Musí tam být lidé, kterých se projednávání věci bezprostředně týkají.

Nelze asi vynechat obligátní otázku na průchodnost návrhu takzvaného pátého stupně

příspěvku na péči z hlediska financování...

Pátý stupeň je spíš takové pracovní označení. Vlastně by nešlo o zavedení dalšího nového stupně příspěvku na péči. Představa je taková, že půjde o individualizovaný systém, kde by se lidem s nejvyšší potřebou dopomoci, to znamená především těm, kteří jsou v současnosti ve čtvrtém stupni, hradily potřebné náklady, jež evidentně překračují současný rozsah příspěvku. Zatím sice nemáme přesný finanční odhad, o kolik peněz navíc by se jednalo, ale ze zkušeností ze zahraničí víme, že dopad na celkový rozpočet je malý. Nejedná se totiž o moc velkou skupinu lidí. S navyšováním důchodů je to nesrovnatelné.

Zdislava Odstrčilová (*1967)

- Politika za KDU-ČSL. Od roku 2022 náměstkyně ministra práce a sociálních věcí, resp. ředitelka Sekce rodinné politiky a sociálních služeb MPSV.
- Na Masarykově univerzitě v Brně vystudovala matematickou analýzu, ale věnuje se především sociální práci a politice, kterou také vystudovala na téže univerzitě.
- Místostarostka Valašského Meziříčí s gescí pro sociální oblast, bytovou politiku, neziskové organizace, sport a volný čas, komunální služby. Jednatelka sociálního podniku zaměstnávajícího osoby se zdravotním postižením, 1. Valašská Diakonická, s. r. o.
- 2011–2018 ředitelka Diakonie ČCE – středisko Valašského Meziříčí.
- Matka čtyř dětí.

Půjde s tím nějak ruku v ruce nové posouzení potřeb jednotlivých uživatelů?

Na definici kritérií se chceme rozhodně také zaměřit. Praxe ukazuje, že nám ze systému vypadávají lidé s autismem a duševním onemocněním. Dosud přetrvával přístup, aby se raději dalo všem trochu, což ale vede k tomu, že zatímco jedni dostávají zbytečně, nezbyvá na ty nejpotřebnější. I když vím, že teď řeknu něco ožehavého, tak si řekněme na rovinu, že by se asi dalo ušetřit v prvním stupni příspěvku. Jeho současná výše je spíše symbolická, ale dosáhne na něj velký počet lidí, takže ve výsledku odčerpává ze systému nemálo peněz. Přitom jeho reálná pomoc je diskutabilní.

To by bylo asi odvážné a zároveň nepopulární.

Je to složitý proces. Potřebujeme opravdu funkční nadefinování kritérií. Zároveň nám ale chybějí posudkáři. Proces přidělování musíme každopádně aktualizovat. Není žádným tajemstvím, že rozhodnutí o zařazení do určitého stupně jsou často výsledkem subjektivního pohledu jednotlivých pracovníků. Dva lidé, kteří jsou na tom velmi podobně, jsou v rozdílných stupních. Existují i extrémnější příklady, kdy člověk s větším postižením je v nižším stupni než jiný s lehčím. O to víc bychom měli usilovat o individualizované nastavení potřeb jednotlivých lidí. Pracujeme na tom! ◦

Jak na QR kódy

V některých textech můžete narazit na QR kód.

Zapněte fotoaparát na svém chytrém mobilu a namiřte jej na kód, ťukněte prstem na nabízený odkaz a dozvíte se víc!

Klubíčko Beroun rozmotává osudy rodin s postiženými dětmi

Již přes čtvrt století pomáhá Klubíčko Beroun rodinám s postiženými dětmi. Za tu dobu prošly zařízením desítky klientů, kterým byla poskytnuta potřebná péče, vzdělávání, terapie. Někteří prošli i pracovním tréninkem a nyní pracují v kuchyni, pekárně a bistru ve Vráži u Berouna.

Text: RADEK GÁLIS

Foto: MILAN JAROŠ

„Historie Klubíčka sahá do roku 1997, kdy jsme společně my rodiče dětí s postižením založili v Berouně klub, který tehdy spadal pod Asociaci rodičů a přátel zdravotně postižených dětí,“ vzpomíná ředitelka Alena Pecková, která vede i Sociální podnik Klubák.

Protože tehdy podobné služby teprve začínaly, začali si jejich provozatelé vzájemně a svépomocně pomáhat. Rodiče dětí s postižením jedni od druhých zjišťovali informace o sociálních dávkách, jaké mají děti možnosti vzdělávání, jaké existují pomůcky a terapie. Začali s organizováním pobytů pro rodiny, což podpořilo vzájemnou spolupráci i souznění, byli si navzájem oporou.

„Když se vám narodí postižené dítě, v první chvíli nevíte, kudy dál. Ve vzájemné podpoře proto vidím

veliký přínos podobných organizací, jako je Klubíčko. Doktoři vám nedají odpovědi na otázky, jaké potřeby bude vaše dítě a vaše rodina mít za pár let. Najednou se ocitnete v nejistotě, kdy nevíte, jak a zda celou situaci ustojíte, jestli vám vydrží partnerský vztah nebo jak se starat o dítě, až vyroste a bude dospělé. Když svou těžkou situaci prožíváte ve skupině lidí, kteří mají zkušenosti a prošli si řešením stejných otázek už před vámi – ať je zvládli, nebo ne – máte alespoň představu o tom, jak asi může váš život pokračovat,“ pokračuje ředitelka.

OD SENIORŮ K PŘEDŠKOLÁKŮM

Klubíčko začalo i se společnými pobytů rodin, organizovalo letní tábory a víkendové akce. Rodiče si konečně mohli odpočinout a získat volno pro

sebe. „V Berouně jsme vybudovali centrum, kde jsme provozovali denní i týdenní stacionář, pobytové odlehčovací služby, sociálně terapeutické dílny a nabízeli osobní asistence. Jenže v roce 2011 jsme o naše vy-

Když se vám narodí postižené dítě, v první chvíli nevíte, kudy dál. Ve vzájemné podpoře proto vidím veliký přínos podobných organizací, jako je Klubíčko.

budované centrum přišli a poohlíželi se po jiných možnostech fungování, abychom rodiny dále podporovali,“ vypráví ředitelka.

Lidé z Klubíčka hledali, až našli ve Vráži u Berouna dům na prodej. Zde znovu vybudovali týdenní sta-

Ředitelka Alena Pecková vede
Klubíčko Beroun od roku 1997.

Mnozí klienti uplatní svou šikovnost v terapeutických dílnách.

Zaměstnanci Levandulového bistra potěší strávníky úsměvem a ochotou.

cionář a odlehčovací služby s celoroční možností pobytu. Starají se zde o kdysi děti, dnes už dospělé lidi ve věku od 20 do 45 let, většinou s těžkým mentálním a kombinovaným postižením. Postupně přibýlí i klienti s lehčím mentálním hendikepem. Pro ně začali budovat tréninkové pracoviště a otevřeli Sociální podnik Klubák, který bývalé klienty zaměstnává.

Nyní pobytové a ambulantní služby Klubíčka využívá pravidelně na

30 klientů, dalších zhruba 25 využívá nepravidelně odlehčovací služby. „Máme i velkou skupinu asi 150 seniorů, kteří využívají naši asistovanou dopravu a které převážíme k lékařům, na nákupy nebo po úřadech,“ pokračuje Alena Pecková a přidává další novinku: „Od loňského června provozujeme adaptační skupinu pro ukrajinské předškoláky. Chtěli jsme pomoci válečným uprchlíkům, tak jsme zřídili školku a jsme rádi, že se nám v ní děti střídají. Už jí prošlo na 30 dětí, které se zde učí češtinu a poznávají naše zvyklosti. Jejich prostřednictvím se pak učí i rodiče. Do budoucna bychom si projekt představovali jako integrační česko-ukrajinskou školku, aby nepůsobila selektivně, ale pomohla bezproblémovému začlenění ukrajinských dětí do české společnosti,“ přeje si.

POD TÍHOU ÚVĚŘŮ

Klubíčko se úspěšně věnuje i sociálnímu podnikání. I díky dotacím z Evropské unie zakoupili sousední dům, kde otevřeli gastronomický provoz. V podniku zaměstnávají osm bývalých klientů s mentálním postižením a tři osoby se zdravotním postižením jiného typu. V Levandulovém bistro

nabízejí denní menu a různé slané i sladké pokrmy, které střídají. „Tento týden měly velký úspěch vdolky, jindy je to kulajda. Zítra lidé přijdou na ražniči. Stravujeme se tu i my, jídlo připravujeme pro naše klienty a zaměstnance, což je jistota stálého odběru. Zákazníci chodí i na výbornou kávu a každý týden pečeme jiné typy dortů. Umíme asi 30 druhů zákusků, které střídáme,“ říká Alena Pecková u stolku, kde právě chystají valentýnské balíčky růžového cukroví pro zamilované.

Oba sousední domy jsou na úvěr, malá nezisková organizace nemá nespořené peníze, aby koupila dvě nemovitosti. „Žijeme stále pod tlakem bankovních úvěrů,“ přiznává Alena Pecková s tím, že by se neobešli bez podpory řady dárců a nadací, k nimž dlouhodobě patří např. Konto Bariéry, Výbor dobré vůle Nadace Olgy Havlové, Nadační fond Gramofond, Nadace ČEZ nebo Nadace Tipsport.

VELKÉ NÁDRAŽNÍ SOUSTO

Další nápady na rozvoj ale Klubíčko nechybějí. „Vyhráli jsme veřejnou soutěž na pronájem prostorů rekonstruovaného berounského vlakového nádraží, kde budeme provozovat bistro. Doufáme, že díky lokalitě u vlaků s cestujícími zde bude mnohem větší odběr jídel, která připravíme u nás ve Vráži a na nádraží je dovezeme. V další části pronajatých prostor představíme neziskové or-

Lidé z Klubíčka hledali, až našli ve Vráži u Berouna dům na prodej. Zde znovu vybudovali týdenní stacionář a odlehčovací služby s celoroční možností pobytu. Starají se zde o kdysi děti, dnes už dospělé lidi ve věku od 20 do 45 let, většinou s těžkým mentálním a kombinovaným postižením.

Sociální podnikání v gastronomii je dalším krokem k samostatnosti bývalých klientů.

organizace a poskytovatele sociálních služeb z našeho regionu. Ve třetí části budeme provozovat krátkodobé hlídání dětí a čekárnu pro děti s doprovodem rodičů s možností zapůjčení hraček, her či výtvarných potřeb. Doufám, že se na nádraží naše aktivity ujmou," přeje si ředitelka.

Berounské nádraží je pro Klubíčko šancí pro další rozvoj, Alena Pecko-

Na pultě čekají na hosty nejrůznější dobroty.

vá však dodává, že půjdou na hranici možností. Zabezpečit celodenní provoz sedm dní v týdnu na nádraží znamená velký počet zaměstnanců, hlavně se zdravotním postižením, na které je projekt cílený. Mají kratší pracovní úvazky, takže se ve směnách musí vystřídat větší počet lidí. „U nás ve Vráži v cukrárně vše plyne v pohodě. Lidé se tu v klidu posadí na kafičko a počkají, až jim vše připravíme. Nevládne zde stres, ale při výdeji na nádraží, kde všichni pospíchají, může provoz do stresu pracovníky s postižením uvádět. Nikdo ale nechce, aby se jim kvůli práci zhoršil zdravotní stav. Třeba se nám podaří připravit je na to, aby stres neprožívali, a zákazníci na nádraží budou snad víc tolerantní," přeje si.

Hlavní část zařízení pojmenovali NEJen bistro, druhou, kde se budou prezentovat neziskové organizace, Neziskuj. Čekárna s klubem i hernou ponese název Klubíčkovna.

JÍT VLASTNÍ CESTOU

Klubíčko není v regionu jediné – inspiraci jeho zaměstnanci čerpají od kolegů. „Tak trochu nám všechno padá z nebe," přiznává ředitelka. „Původní plány nového Klubíčka, když jsme museli opustit Beroun, se týkaly jen pobytových služeb pro těžce postižené klienty. Jenže jak šel čas a začali přibývat i ti šikovnější, vymýšleli

jsme, jak je aktivně zapojit. Inspirací je v okolí spousta, např. Modrý domeček v Řevnicích, který léta zaměstnává osoby se zdravotním postižením. Lomikámen v Berouně a jeho provozovna Jiná káva, kde zaměstnávají osoby s psychickým onemocněním. Víme, že jde vydat se touhle cestou a vést klienty k samostatnosti a osvojování pracovních návyků, jen si sami prošlapáváme svou vlastní," říká Alena Pecková, která měla původně jiné představy o životě.

Vyhráli jsme veřejnou soutěž na pronájem prostorů rekonstruovaného berounského vlakového nádraží, kde budeme provozovat bistro.

Ty úplně změnila zkušenost, když se jim narodily dvě dcery s postižením. „Byla jsem dlouholetá tábornice, manžel turista, jeskyňář a horolezec. Po narození první dcery Terešky v roce 1986 (zemřela v roce 2006) jsme zpočátku neuměli skloubit náročnou péči a nutnost pravidelného cvičení Vojtovy metody s našimi volnočasovými aktivitami, a tak jsme neměli jak ‚dobíjet baterky‘. Ale pak nám hodně pomohli prarodiče s hlí-

dáním a kamarádi, kteří nás stále zvali na čundry, výlety, koncerty a návštěvy kina se slovy „kdo z vás je teď na řadě...“

Ale i tak jsme ve třech letech využili možnosti umístit Terezku do ústavu. V roce 1992 jsme absolvovali mnoho preventivních vyšetření, ale i přesto se nám v roce 1993 narodila další dcera, Barunka, se stejným postižením, jaké měla Tereška. Tehdy již byly v ČR dostupné terapie, léky, kočárky, polohovací postele, zvedáky a jiné pomůcky, proto bylo snadnější starat se o dceru s postižením doma,“ vypráví.

V roce 1996 adoptovali půlročního Honzíka a v roce 2002 tříletého Dušana. „Po narození druhé dcery Barunky v roce 1993 (zemřela v roce 2003) měla většina našich kamarádů již také malé děti, a tak se plánovaly akce s kočárky a dětmi nebo bez nich s účastí jednoho nebo obou rodičů. Velmi mi tehdy pomohl manžel, který mi zajistil brigádu při rozvoji regionálního informačního centra, kde jsem mohla uplatnit své znalosti, zatímco on na celé odpoledne převzal veškerou péči o Barunku a adoptované syny. Díky těmto mož-

Dobrá nálada a radost z kamarádů – i to jsou charakteristické znaky Klubíčka.

nostem jsme nebyli úplně vyčlenění ze života, který jsme znali, měli rádi a který nás držel „nad vodou“. Žili jsme téměř normální život,“ svěruje se Alena Pecková.

ŽÍT POŘÁD V TLAKU

I když chod organizací Klubíčko a Klubák je pořád houpačka a finanční nejistota, ohlíží se ředitelka na velký kus práce, který mají za sebou. „Klienti jsou u nás spokojení, tvoří dobrou partu, a jejich rodiče si neumějí představit, že bychom tady nebyli a nefungovali pro ně. Žiju pořád v tlaku, protože ze strany státu necítíme stabilitu, a každý rok řešíme, kolik z nás a na jaké úvazky tady bude pracovat a jak musíme chod organizace přebudovat. Pořád se vracíme na začátek, kdy si řekneme, kdo má co za povinnosti, a za rok je to zase jinak,“ říká a prozrazuje, jak si od práce odpočine. „O víkend si jezdím vyčistit hlavu na kole nebo se věnuji pěší turistice v horách. S naší tříletou vnučkou prožívám další krásné životní období,“ usmívá se.

Ne vždy bylo vše růžové. Když rodinu potkala tragédie úmrtí dítěte, chtěla Alena Pecková náročné práce nechat. „A když jsme přišli o Klubíčko v Berouně, rozhodovala jsem

se, jestli místo nového začátku není lepší jít dělat třeba prodavačku do Kauflandu a mít každý den po práci čistou hlavu. Tahle období byla těžká, ale i když jsou náš provoz a balancování, zda a jak vyjdeme s financemi, složité, asi jsem nechtěla z téhle práce úplně a navždy odejít,“ svěruje se.

Nyní by ráda šla do předčasného důchodu a Klubíčku pomáhala v oblasti získávání dotací. „Procházíme strategickým plánováním a řešíme, jak bude Klubíčko fungovat dál. Stanovujeme kritéria pro nového ředitele, abychom věděli, koho hledat a vybírat. Doufám, že se během dvou let povede najít do vedení lidi, kteří mě zastoupí a Klubíčko potáhnou směrem tam, kam jsme si s rodiči našich klientů kdysi řekli, že půjdeme,“ přiznává a prozrazuje na závěr, jak zařízení dostalo jméno. „Dcera naší kolegyně, která tehdy byla mezi našimi dětmi s postižením nejšikovnější, kreslila tak, že držela propisku nebo pastelku a ryla do papíru obrázec vypadající jako spirálka či klubíčko. Využili jsme její kresby a pak ji několik let používali jako naše logo.“

Sama je důkazem, že život občas bývá pořádně zamotaný, ale když na trápení nejsou lidi sami, dá se vzít za správný konec. ●

Klubíčko Beroun, z. ú.

■ Organizace poskytuje registrované sociální služby pro děti i dospělé se zdravotním postižením a seniory. Kladou zde vysoký důraz na dialog s rodinou – praktické rady pečujících, jejich prožitky a znalost problematiky.

■ **Kontakt:** Květnová 109, 267 11 Vráž u Berouna
Tel.: +420 722 955 596 (všední dny 8.00–16.30 h),
info@klubickoberoun.cz, www.klubickoberoun.cz

■ Sociální podnik Klubák, z. ú., je nezisková, transparentní a veřejně prospěšná organizace, která zaměstnává lidi, jejichž život je ovlivněn zdravotním postižením.

Penzion Klubíčko Vráž

■ Penzion a centrum aktivit pro všechny.
Tel.: +420 728 971 151 (nepřetržitý celoroční provoz)
E-mail: **sluzby@klubickoberoun.cz**,
asistenti@klubickoberoun.cz

Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených dětí v ČR, z. s.

■ Sekretariát a Poradenské centrum
Karlínské náměstí 12/59, 186 03 Praha 8 – Karlín
Tel.: 224 817 393, e-mail: **asociace@arpzpd.cz**

ZNOVU VYDÁVÁME OBLÍBENÝ ČASOPIS MŮŽEŠ

Najdete v něm informace a rady z oblasti sociálních a zdravotních služeb, informace o nových pomůckách, o novinkách ve zdravotnictví a v občanské společnosti. Hodně se dozvíte i o práci Konta Bariéry, o zajímavých osudech klientů.

Bezplatně můžete časopis dostávat až do své schránky, jednoduše si o něj napište do redakce na info@muzes.cz.

Pokud se vám obsah bude líbit a rozhodnete se naši práci podpořit, můžete přispět formou jednorázové DMS ve tvaru **DMS KONTOBARIERY 30, DMS KONTOBARIERY 60** nebo **DMS KONTOBARIERY 90** na telefonní číslo 877 77 nebo přispět jakoukoliv finanční částkou přímo na účet Konta Bariéry č. ú. 17 111 444 / 5500 s variabilním symbolem 62933. **Děkujeme!**

Nové číslo vyjde každého čtvrt roku.

Pražské kavárny

Jsou to oázy klidu v ruchu velkoměsta. Místa sloužící k odpočinku, ale i setkávání či práci. V Praze je jich nepočítaně. Ovšem některé z nich jsou věhlasné, ať už díky své atmosféře, nebo zásluhou známých osobností, jež si zde dávaly od 19. století dostaveníčko. Můžeme si jen představovat, jaké myšlenky a díla se zde urodily. Co když se do slavných kaváren rozhodne vyrazit člověk na vozíku – dostane se na slavná místa?

FANTOVA KAVÁRNA

Putování po pražských kavárnách můžeme začít na hlavním nádraží. Pokud do metropole dorazíte vlakem, přímo se to nabízí. Fantova kavárna jako taková za sebou nemá slavnou historii jako jiné z níže jmenovaných, je však unikátní prostorem, v němž se nachází. Rozkládá se přímo pod klenbou bohatě zdobené centrální kupole secesní nádražní budovy z let 1901–1909. Autorem architektonického návrhu byl Josef Fanta. Kavárna, založená v 90. letech na místě původních pokladen, si proto na jeho počest vetkla příjmení tvůrce do názvu.

Budova poměrně dlouho chátrala, navíc ji nešťastně od zbytku okolí odřízla automobilová magistrála. Původní lesk stavbě navrácí probíhající důkladná rekonstrukce. Právě ta udělala z Fantovy kavárny místo, jež stojí za návštěvu. Především díky výhledu na secesní interiéry kolem ní. Prostory kavárny jsou veskrze moderní, na staré časy odkazují některé původní detaily.

Ty tam jsou časy, kdy šlo o místo pochybné pověsti. Musíte si sem však trochu najít cestu, protože při běžném pohybu po nádraží na Fantovu kavárnu narazíte spíš náhodou. Zejména pro člověka na vozíku je v tomto případě hledání trasy poněkud výzvou. Jediný bezbariérový

přístup je z prvního nástupiště, na něž se dostanete skrze odbavovací halu a následně výtahem ze spojovacího tunelu sever. Druhou variantou je tedy ještě přístup z chodníku před budovou, ale tam snad jediné přijet po magistrále autem nebo autobusem.

Kavárna je už pak přístupná dobře. Určitý problém představuje absence toalet. Milá, byť poněkud uspěchaná obsluha, vás odkáže na využití těch ve veřejných nádražních prostorách.

KAVÁRNA ARCO

Asi deset minut chůze od „Hlaváku“ se nachází kdysi vyhlášená Kavárna Arco založená roku 1907. I ona má cosi společného s nádražím. Stojí totiž proti tomu Masarykovu na rohu ulic Hybernská a Dlážděná. Lepší by však bylo použít minulý čas. Přestože stále existuje velký hrdý vývěsní štít, prostory pod ním už jako kavárna nefungují. Spíše bychom měli hovořit o jídelně Arco, která spadá pod ministerstvo vnitra. Každý všední den se otevírá od 11.00 do 13.30 k výdeji obědů. A přestože slouží především zaměstnancům ministerstva, najíst se může přijít kdokoli.

Nad tácem se svíčkovou tak může zapojit fantazii a pokusit se představit si, jaké to tu asi bylo, když zde sedával Franz Kafka. Jeho fotografie dnes společně s textem o historii

Text: RADEK MUSÍLEK
Foto: MILAN JAROŠ

Z bohémou oblíbené
kavárny se stala veřejně
přístupná jídelna
ministerstva.

Café Imperial už nezažívá koblihové bitvy, ale na stylu nic nebylo.

upozorňuje kolemjdoucí, že mĚjší zajímavé místo. Patřil k celé řadě literátů, výtvarníků a dalších osobností, které se zde pravidelně scházely. Nechyběl mezi nimi svého času ani Albert Einstein.

Provozovna ke vstupu však příliš neláká. Okna dělají všechno pro to, aby nebylo vidět dovnitř, a celkově vyvolávají otázku, jestli je to tu vůbec v provozu. Je, a dokonce v bezbariérovém provedení včetně toalety. Genius loci se však stoprocentně vytratil. Část interiéru jídelny se historizujícími polstrovanými lavicemi sice pokouší evokovat minulost, jinak ale všechno připomíná podnik hromadného stravování se vším všudy.

Franz Kafka by možná našel zalíbení v bizarní scénérii, kdy jeho portrét shlíží na tvořící se frontu složenou z úředníků a uniformovaných policistů. Ti netrpělivě čekají na otevírací dobu a choulí se do svých límců před studeným větrem, který společně s rachotem blízce projíždě-

jících tramvají podtrhuje neútlunost místa i času.

CAFÉ IMPERIAL

Do opravdu nefalšovaného, stylového a dobového podniku to odtud naštěstí není daleko, pár minut pěšky kolem „Masaryčky“ Havlíčkovou ulicí k nároží s ulicí Na Poříčí. Dál přes poněkud kostrbatý přechod tvořený kočičnými hlavami i kolejem – a jste u Café Imperial. Je součástí stejnojmenného hotelu a od svého otevření v roce 1914 patří k vyhlášeným místům.

Přestože pražská bohéma preferovala spíše jiná místa, kavárnu přece jen proslavila jedna osoba z oblasti literatury, i když nereálná. Ano, právě zde začal sluha Saturnin pověstnou koblihovou přestřelku. Na jeho počest bylo ještě do roku 2007 možné zakoupit mísu koblih a bez-trestně je vrhat po hostech. Pak ovšem prošel nákladnou rekonstrukcí zdobný interiér ve stylu art deco a krásným keramickým obkladem

by takové aktivity jednoznačně neprospívaly.

Současnost Imperialu je neodmyslitelně spjata s největší hvězdou české gastronomie Zdeňkem Pohlreichem. Jeho práce si všiml i proslulý průvodce Michelin, který ocenil kavárnu za „interiér, kvalitu obsluhy a atmosféru podniku“. Na tuto skutečnost odkazuje i nálepka, která zdobí dveře bezbariérového vchodu. Obsluha je vskutku velmi vstřícná, na tuzemské poměry nadprůměrná svým přístupem i počtem.

Nejvíce se ochota ukázala, když jsem projevil zájem o návštěvu toalety. Číšnice mě doprovodila do lobby přilehlého hotelu, pomoc s otevíráním dveří byla přitom samozřejmostí. Když se ukázalo, že bezbariérové WC bohužel kvůli rekonstrukci nefunguje, okamžitě mi bylo nabídnuto, abych použil toaletu v jednom z vyhovujících apartmá, což zajistil jeden z recepčních. Pak už zbývalo jen dojít vynikající koblihu a pokračovat v putování.

Návštěvu unikátního kubistického interiéru Café Orient je třeba kvůli WC načasovat.

OBECNÍ DŮM

Konkrétně k nedalekému Obecnímu domu, skvostu tuzemské secese otevřenému roku 1912. V jeho přízemí se nachází kromě samostatné restaurace také kavárna. Do budovy vede vyhovující nájezd. Hned za vchodovými dveřmi stojí za pozornost kruhový prostor, v jehož středu je pozoruhodná akustická ozvěna znatelně zpožďující zvuky. To jako perlička pro ty, jimž je notoricky nudně známým faktem, že v Obecním domě byla 28. října 1918 vyhlášena samostatná Československá republika.

Do kavárny vede další nájezd, za nímž jsou vcelku masivní dveře, jejichž přidržení přijde vhod. Interiér kavárny je z velké části původní a velmi efektní. Zážitku poněkud ubírá na intenzitě, že jde o turisticky velmi vyhledávané místo, a pak především vcelku vlažný přístup obsluhy, tak kontrastující s přístupem v Imperialu. Sice je milé, že mezi stolky jezdí vozík s nabídkou dortů, ale ležérní

číšnice, která znuďeně vhodí čajové sítko do konvičky, až polije celý podšálek, ke stylovému místu opravdu nepatří. A za uvedené ceny už vůbec ne. Obecní dům byl totiž z námi navštívených míst nejdražší, alespoň pokud jde o kávu. Malé espresso vyjde na 89 korun. I tak je ale snadné nechat se unést atmosférou.

Pokud vás ze svátečního zasnění vytrhnou zcela všední lidské potřeby, k dispozici je bezbariérová toaleta, která je však pouze v pánské sekci. Dámy na vozíku tak musí přehlédnout, že pojedou kolem pisoárů. Vybavení kabinky odpovídá normám, ale bohužel jeho velmi laciné provedení nekoresponduje s jinak hezkým zařízením okolo.

GRAND CAFÉ ORIENT

Zatímco kavárny Imperial a Obecní dům jsou vcelku velké a rušné prostory, opravdovou komornost nabízí Grand Café Orient v Domě U Černé Matky Boží na rozhraní Ovocného

trhu a Celetné ulice. Od „Obecňáku“ je téměř doslova za rohem. Důvod, proč nevynechat tuto kavárnu, se dá vyjádřit jedním slovem – kubismus. Tento umělecký styl počátku 20. století je českou chloubou a unikátem, protože se zde otiskl i do architektury. Kubistická kavárna je snad dokonce jediná na světě! Dům z dílny významného architekta Josefa Gočára byl otevřen v roce 1912.

Grand Café Orient se nachází v prvním patře, což ale vůbec nevadí, protože dům disponuje výtahem. Pozor, nezaměnit s jiným podnikem v přízemí! Interiér kavárny byl rekonstruován podle dobových fotografií v roce 2002. Je propracovaný do všech detailů, a tak nepřekvapí, že v sortimentu nechybí ani rarita v podobě kubistického věnečku. Příjemnou atmosféru decentně dokresluje prvorepubliková hudba z reproduktoru. Za hezkého počasí lze sedět na balkoně a pozorovat dění na pěší zóně. S trochou umu a s vlídnou

pomocí obsluhy se na malý ochoz vměstnáte i s vozíkem. Pokud je širší, možná si vyžádá i otevření druhého křídla vstupních dveří. Celkový zážitek je neopakovatelný.

Jedinou vadou na kráse je otázka toalety. Ty bezbariérové se nacházejí ve 3. patře a spadají pod expozici Český kubismus Uměleckoprůmyslového muzea. Jejich využití je možné, ale pouze v otevírací době, takže coby návštěvník kavárny s nimi můžete počítat jen do 18 hodin. V pondělí pak vůbec. A ještě jedno praktické upozornění: V kavárně lze platit pouze hotovostí.

TŘI ZKLAMÁNÍ NA ZÁVĚR...

Kdo v dosavadním výčtu postrádá nejslavnější pražskou kavárnu Slavii, bude zklamán. Několik schodů z ní činí vozíčkáři nedostupnou atrakci. Opravdový nadšenec na mechanickém vozíku by se snad ještě mohl nechat vydrncat, ale do neméně proslulého Café Louvre, rovněž na Národní třídě, už by to šlo velmi těžko. V cestě totiž stojí dvě patra schodů! Snad jediným pozitivem je, že při obhlídce mi všichni kolemjdoucí nabídli pomoc s jejich překonáním.

Tím, čím je pravému břehu Vltavy Slavia, prý bývala na levé straně řeky kavárna na Malostranském náměstí v Grömlingovském paláci. Od roku 1874 se jmenovala Café Radetzky

podle známého vojevůdce, na jehož sochu z ní byl výhled. Socha byla po vzniku Československé republiky odstraněna a kavárna o necelých sto let později nedopadla o moc lépe. Místo, kde bylo kdysi možné potkávat Jana Nerudu, Emu Destinovou nebo Jana Zrzavého, pohltil v roce 2008 nadnárodní kavárenský řetězec Starbucks. Káva zde sice stále voní, ale v unifikovaných kulisách, které nezachrání ani barokní klenby.

Zatímco kavárny Imperial a Obecní dům jsou vcelku velké a rušné prostory, opravdovou komornost nabízí Grand Café Orient v Domě U Černé Matky Boží na rozhraní Ovocného trhu a Celetné ulice.

Zajímavé je, že nadnárodní firma dodržuje normy v podobě bezbariérové toalety, ovšem u obou vstupů je schod. Díky sklonu chodníku můžete ale při vstupu jeden seskočit dovnitř, a druhým seskočit ven. Tedy pokud to zvládáte a někdo vám podrží dveře.

Jistě by se dalo namítnout, že výše uvedený výčet by mohl zahrnovat další zajímavá místa. Nuže, vyzkoušejte je a objevujte další! ●

Slavia – symbol pražských kaváren, který je bariérový.

SLOUPEK LI VAŠÍČKOVÉ

Nauč mě umění malých kroků

Velice mě oslovil autor Malého prince pan Antoine de Saint-Exupéry svojí modlitbou. Je v ní mnoho krásných myšlenek, které můžeme uplatnit každodenně v běžném životě bez ohledu na to, zda jsme či nejsme lidé víry. Chci se s vámi o tuto modlitbu podělit.

„Neprosím o zázrak, Pane, ale o sílu pro ušední život. Nauč mě umění malých kroků. Učím mě vynalézavým a sebejistým v pravý čas. Obdař mě unímavostí, abych dokázal odlišit prvořadě od druhořadého. Prosím o sílu kázně a míry, abych jen tak neproklouzl, své dny si rozumně rozdělil, abych neprospal záblesky světla a vrcholy a abych našel alespoň tu a tam čas pro zážitek krásy a umění. Uturžuj mě v tom, že snít o minulosti nebo budoucnosti mi nepomůže. Pomož mi co nejlépe zvládnout to, co je mi nejbližší, pomož mi brát právě prožívanou hodinu za nejdůležitější. Chraň mě před naivní vírou, že v životě musí jít vše hladce. Daruj mi střídavé poznání, že těžkosti, porážky, neúspěchy a zklamání jsou přirozenou součástí života, že díky jim rosteme a dozráváme. Připomínej mi, že city se často stavějí proti rozumu. Pošli mi v pravé chvíli někoho, kdo má odvahu říci mi pravdu s láskou. Chléb každodenní dej mi pro tělo i duši, projev Tvé lásky – přátelské echo, a alespoň tu a tam náznak, že jsem v něčem užitečný. Vím, že hodně problémů se neřeší konáním; pomož mi, abych dokázal čekat. Ať uždy nechám tebe a ostatní domluvit. Vždyť to nejdůležitější si neříká člověk sám, to nejdůležitější mu bývá sděleno. Ty víš, jak moc potřebujeme přátelství. Dej, abych dorostl do této nejkrásnější, nejtěžší, nejriskantnější a nejuzácnější záležitosti života. Vnukní mi správnou chvíli a správné místo, kde můžu zanechat balíček dobra, slovy nebo beze slov. Chraň mě před strachem, že bych mohl promarnit svůj život. Nedej mi, co si přeji, ale to, co potřebuji. Nauč mě umění malých kroků.“ ●

Autorka je lékařka, členka Rady Konta Bariéry.

Drží mě rodina a víra

Díváte se jí do očí a říkáte si, kde asi tahle mladá žena, která sedí na vozíku a dýchá pomocí umělé plicní ventilace, bere sílu zvládnout rodinu, práci, péči o domácnost a přitom ještě cestovat. Pavla Habrdová se ale zřejmě nikdy nevzdává. S vzácnou Wilsonovou nemocí, jejíž následky ji čím dál více omezují, bojuje statečně už řadu let.

Text: ANNA KUDRNÁČKOVÁ

Foto: MILAN JAROŠ

Nemoc, kvůli které se člověk nedokáže zbavit mědi v organismu, má u nás podle odhadů lékařů přibližně 400 lidí. Pavla má její vážnější, neurodegenerativní formu. Zdraví ji začalo zlobit krátce po svatbě, v době, kdy jí bylo 21 let. V roce 1999 začala zakopávat, brněly ji nohy i ruce. Během devíti měsíců měla kontraktury na rukou i na nohou a zdeformované kotníky. „Přestávala jsem chodit, měla jsem problémy s řečí i se zrakem. Byli jsme z toho s mužem úplně vyděšení,“ popisuje stručně.

Nejprve chodila Pavla o berlích, po měsíci skončila na vozíku. Vypada-

lo to na roztroušenou sklerózu, jenže nasazená léčba nezabírala. A její stav se stále zhoršoval. Definitivní diagnózu potvrdili po tři čtvrtě roce specialisté na Wilsonovu nemoc z Všeobecné fakultní nemocnice v Praze.

TĚHOTENSTVÍ LÉKAŘI NETLESKALI

Velikou oporu měla Pavla v manželovi. „Bylo hodně těžké se s tím vyrovnat. Ze zdravé holky se najednou stávala holka na vozíku a nešlo tomu zabránit. Když se ohlédnu zpět, říkám si, že naše manželství vydrže-

Pavla je trvale připojená na domácí umělou plicní ventilaci. Toho, že může být doma s rodinou, si velmi váží.

lo obrovskou zátěžovou zkouškou,“ chválí svého manžela. V roce 2001 podstoupila operaci míšních nervů, následovaly korekční operace deformovaných nohou v obou kotních. Zároveň ztratila citlivost od 12. obratle hrudní páteře. O několik let později následoval další zákrok, tentokrát šlo o transfery šlach na obou rukou pro zlepšení úchopu.

Přestože Pavlu nemoc omezovala, rozhodli se s manželem, že založí rodinu. A narodily se jim dvě zdravé děti, kterým je dnes 13 a 10 let. „Je to bonus, ve který jsme ani nedoufali. Děkujeme za to Pánu Bohu,“

usmívá se Pavla. Lékaři jim přitom k jejich rozhodnutí příliš netleskali. „Upozorňovali nás na možná rizika. Pokud jde ale o Wilsonovu nemoc, věděli jsme, že kdyby se u dětí prokázala, stačila by poměrně jednoduchá léčba a nemoc by u nich nepropukla,“ upozorňuje Pavla.

Ze zdravé holky se najednou stávala holka na vozíku a nešlo tomu zabránit. Když se ohlédnu zpět, říkám si, že naše manželství vydrželo obrovskou zátěžovou zkoušku.

V době těhotenství bylo Pavle dobře především psychicky. „Byla to ohromná naděje a vzpruha. Už jen to pomyšlení na to, že bychom mohli zažít něco tak krásného jako naplnit rodinu dětmi bylo báječné. Musela jsem sice omezit některé léky na bolest, ale i přes všechny zdravotní komplikace jsem prožila těhotenství radostně,“ shrnuje.

POMOC BYLA NUTNÁ

Na péči o miminko se člověk dopředu nepřipraví, i když je fit a zdravý. Všechno se učí za pochodu. Stejně to měla i Pavla. Jen to bylo kvůli vozíku

o něco náročnější. Nejprve se Habrdovým narodil syn, o tři roky později dcera. „Největší strach jsem měla z toho, aby mi dítětko nespadlo, protože jsem ho pořád přemísťovala na klíně. Museli jsme vymyslet, jak děti přebalovat, muselo to být bezpečné. V Centru Paraple jsem tehdy využila program Máma, táta na vozíku, kde jsem dostala spoustu rad a nápadů, jak se o děti postarat. S manželem jsme také hledali, jaké pomůcky na trhu existují, a našli jsme spoustu vychytávek. I tak jsem ale potřebovala na mnoho činností asistenty. Třeba na cestu k pediatrovi byli třeba hned dva – jeden pro mne, druhý pro dítě. Bylo to totiž do kopce, a tak musel někdo tlačit kočárek. Byli jsme taková skupina, která potřebovala spoustu ochotných rukou,“ usmívá se Pavla, která tenkrát ještě žila s mužem u svých rodičů v malém bytě. Mladý pár už ale tehdy stavěl bezbariérový dům na kraji Prahy.

DOMA DÍKY VENTILAČNÍ PODPOŘE

V roce 2017 voperovali lékaři Pavle baklofenovou pumpu kvůli zhoršení spasmů, přidaly se také dechové problémy. Přes den používala tzv. mouthpiece ventilaci, na noc měla ventilační masku. Loni v květnu se u ní ale rozvinulo respirační selhání. Podstoupila další operaci a od té doby je na invazivní ventilační podpoře.

Dva měsíce strávila v zařízení Chronicare v Nymburce, které se zaměřuje na následnou intenzivní péči. Učila se tu spolu se svými nejbližšími, především s manželem a maminkou, starat o tracheostomickou kanylu v krku. Jen díky tomu se mohla vrátit z nemocnice zase domů a dnes je trvale připojená na domácí umělou plicní ventilaci neboli DUPV. „Když se kanyla ucpe, máme dvě minuty na to to vyřešit. Je potřeba umět ji i vyměnit v nouzi, a to není snadné,“ vypráví Pavla.

Díky ventilační podpoře se cítí mnohem lépe a začala také pracovat z domova. Součástí domácí trvalé plicní ventilace je i několik alarmů. Fungují jako jakýsi hlídací asistent, aby měla Pavla dost kyslíku. „Pravi-

„Jsem outdoorový typ“, říká o sobě Pavla. I kávu si ráda vychutnává na terase.

delně si měřím saturaci, tedy okysličení krve. S tím vším mi pomáhají zdravotní sestřičky z agentury Domácí péče, které za mnou pravidelně docházejí. Zároveň za mnou chodí pravidelně také lékař. Všechno je zajištěné tak, aby v domácím prostředí nedocházelo k problémům. V nemocnici mi říkali, že kdybych skončila na trvalé plicní ventilaci před pár lety, už bych tam zůstala. Tehdy totiž nebyla domácí umělá plicní ventilace možná, respektive zdravotní pojišťovny ji neproplácely. Jsem nesmírně vděčná za to, že dnes už tomu tak není a že můžu být doma s rodinou,“ říká Pavla, jejíž stav se teď ještě zkomplikoval. Špatně se jí polyká, a tak dostává výživu přímo do žaludku pomocí sondy.

ŽIJEME AKTIVNĚ

Přes všechny zdravotní komplikace je ale Pavla stále velmi aktivní. Říká o sobě, že je outdoorový typ. Potěší ji i káva na terase, ale mnohem raději se vydává do přírody. Kromě kratších procházek, které vedou zpravidla do blízkého Průhonického parku, jezdí Habrdovi i na delší cesty. Společně byli nejen u moře v Chorvatsku, ale i v rakouských a švýcarských Alpách. V posledním půlroce je to ale kvůli ventilátoru o dost složitější. Přesto se rodině i za této situace povedlo vydat se do

Polska k moři. „Zvládli jsme to sami, bez pomoci kohokoli jiného. Bylo to úžasné. Můj muž je nesmírně trpělivý a nevzdává se, i když je to složité, za to si ho velmi vážím,“ je pyšná Pavla.

Letos v létě by s rodinou ráda navštívila přátele ve Švýcarsku. „Jsou tu ve velkých nadmořských výškách bezbariérové lanovky a pohled na

Zvládli jsme to sami, bez pomoci kohokoli jiného. Bylo to úžasné. Můj muž je nesmírně trpělivý a nevzdává se, i když je to složité, za to si ho velmi vážím.

vysoké štíty hor mě nesmírně naplňuje a baví. Žiju z toho v dobách, kdy je mi hůř a jsem třeba v nemocnici,“ přemítá Pavla, které v její nelehké životní situaci pomáhá také víra. „Ten veliký zdravotní kotrmelec, který se mi v životě stal, a všechny komplikace, které spolu s ním přišly, mi pomohly se ve víře ještě více najít. Chodíme s manželem do kostela, do Sboru Církve bratrské, je to součástí mého života. U Pána Boha hledám sílu a pomocnou ruku ke každému dni, který tady mám vyměřený,“ dodává se svým typickým úsměvem Pavla Habrdová. ●

SLOUPEK Jaroslava ŠTURMY

Viribus unitis – spojenými silami

Jdu onehdy na tramvaj na našem sídlišti poblíž bezbariérového domu. V pomalu se roz-pouštějící ranní mlze mě upoutá dvojice osob: zřejmě tatínek a jeho asi sedmiletá dívka. Muž ohledává cestu před sebou bílou hůlkou, ale ještě přesněji jej naviguje dítě. Laskavě, ale zřetelně mu říká: „Tam ne, tati, pojď tudy!“ A ve chvíli, kdy otec málem vstoupí doprostřed velké kaluže, jej jemně, ale jasně uchopí pod paží, otec se zastaví a vnímá signály, které mu svým hlasem a dotekem dcera vysílá. Oba bezpečně přes přechod pro chodce docházejí na stanici.

V tu chvíli si uvědomuji, jak dobře jsou oba sehraní: Otec a dcera, velký a malá. Ona mu propůjčila své oči, on jí svou ruku a zřejmě i otcovskou lásku. Krásné a účelné sdílení a doplňování! Otec a dcera tvoří zřejmě dokonalý funkční a navzájem se doplňující systém. Společnými silami, jako jeden sociální organizmus. Vzpomněl jsem si na heslo habsburského domu: Viribus unitis – spojenými silami. Doba se mění, svazek habsburských zemí se dávno rozdělil, jeho jednotlivé složky dozrály a jdou vlastní cestou. Princip „spojenými silami“ však platí a umožňuje jedincům i rodinám přežít i obtížné a náročné chvíle.

Držme se jej! Poskytneme-li součinnost v tomto propojeném systému, máme šanci, že i my sami ve chvíli, kdy budeme odkázáni na druhé, nalezneme vnímavou podporu. Nedávno jsem se účastnil konference o ulivu nových technologií na lidský život a o etických problémech s tím spojených. Roboti nám v mnohém mohou usnadnit život. Jak jsem však slyšel, stává se už, že člověk nemající nablízku jinou účastnou lidskou bytost, má tendenci se do takového robota i zamilovat. Je dobře, že roboty máme. Bude jich víc. Především však si uvažme vzájemné lidské podpory a sepectí, založených na přirozených lidských vztazích. I lidstvo by mělo být rodinou – po vzoru těch malých rodinných jednotek. Tam, kde však rodina k dispozici není, máme jako lidské společenství úkol takovou vytvářet a být.

Autor je klinický a poradenský psycholog, člen Rady Konta Bariéry.

Jedno obyčejné odpoledne?

Kryštof má nejradši ten úsek cesty domů, kdy může „drandit“ sám...

Studovala na Univerzitě Karlově psychologii a speciální pedagogiku, ale po pěkné práci v oboru netušila, že ji čeká praxe celoživotní – postarat se o svého syna. Čas strávený s Klárou Fůskovou a jejími dvěma dětmi byl připomínkou, jak je rodičovství krásné a náročné zároveň.

Text: MICHAELA ZINDELOVÁ

Foto: MILAN JAROŠ

13.45

Jak ji vlastně poznám? pomyslím si u ZŠ, kde mezi ostatními čekajícími rodiči máme s Klárou Fůskovou schůzku. Najednou mě sama osloví příjemná mladá žena. Vyzvedneme si obě děti, Barunku ze 4. třídy a Kryštofa na vozíku, který chodí do druhé. Pěšky přejdeme do prostorného a dobře dostupného slunného bytu. Kryštof jede na svém aktivním vozíku celou cestu sám. „On se totiž ‚přetrhne‘, když přijde někdo cizí, jinak ho často vozím,“ přejde maminka jeho aktivitu s úsměvem. „Ve škole paní učitelka všechno s Kryštofem bezvadně nastavila, je komunikativní... Víte, všechny události se děly po Kryštofově narození tak rychle! Třeba právě školu pro Baru jsme už řešili s výhledem na to, že by tam měl chodit i syn. Našla jsem tu pravou nakonec nedaleko, s bezbariérovým přístupem – ve třídě má asistentku – a s dopravním hřištěm.“

S maminkou
Klárkou jedeme
zpívat
do Osmikvítku.

14.20

Až doma, kde se Kryštof pohybuje bez vozíku hopkáním po zemi a chvíli sedí také u motomedu, který sám ovládá, se dozvím celý příběh. Je třeba sledovat čas, protože po chvilce doma přecházíme do kulturního domu Krakov, kde na Kryštofa čeká kroužek zpívání. Bára se zatím bude učit doma.

Vnímám, že maminka Klára během našeho rozhovoru má pořád situaci v dětském pokoji pod kontrolou: „Vystudovala jsem Univerzitu Karlovu, psychologii a speciální pedagogiku,“ říká a pokračuje: „Po škole jsem nastoupila i se svou kolegyní do pražské školy v Londýnské, setkaly jsme se s velmi vstřícným přístupem pana ředitele. Dával nám v začátcích praxe ohromnou důvěru... Jako školní psycholog jsem radila rodičům, co dělat

s dětmi s poruchami učení. Chodila jsem také asistovat do kulturního zařízení pro lidi s mentálním postižením. A později se to obrátilo, ocitla jsem se na druhé straně a zkouším všechno, co jsem se naučila, každý den sama!“

Klára se potkala se svým budoucím manželem Petrem náhodou, na beachvolejbalu. Ona z Krkonoš, on z Valašska. Všichni známí se smáli, že si dobře vybrala: „Nemusím si prý přešívát monogramy,“ usměje se. „Byla jsem Flousková, po svatbě Fůsková. Začali jsme s Petrem fungovat v Praze a narodila se nám Baru, chvíli jsem si představovala, že se vrátím na školu... Ale s Barou jsem kvůli motorickým problémům musela cvičit Vojtovu metodu. Strašné moření pro obě, oddychla si až po úspěšném konci. Říkali mi, že už nebudu muset vojtočku nikdy cvičit. Doteď, kdy cvičím dennodenně se synem už osmým rokem, mi to zní v uších. Když jsme čekali Kryštofa, doktoři říkali, že se jim něco s míminkem nezdá. Předpokládali, že dítě bude mít problémy se sřevy, a to se řeší hned po porodu. Původně mělo jít o kosmetický zákrok.“

Klára ležela na rizikovém oddělení u Apolináře a Kryštof se narodil o šest

týdnů dřív, 7. dubna 2015, rychle ho převáželi do Motola. Při porodu totiž lékaři zjistili, že má zcela neprůchodný jícn a navíc i dvanácterník. „Aby mohl vůbec fungovat, tak nám ho páni doktoři v Motole ‚opravili‘. Já mu posílala mlíčko a tatínek Petr se vydal do nemocnice, kam jinak nerad chodí, aby se na našeho jednapůlkilového syna v inkubátoru se spoustou hadiček podíval.“

Fůskovi se s ním doma objevili až v době, kdy se měl původně narodit, a bylo jasné, že je opravený jícn v pořádku. V prvních týdnech jim museli s Barunkou, tehdy ani ne dvouletou, pomáhat rodiče. Sama maminka si Kryštofův první rok pamatuje moc dobře: „Jeli jsme ve dvouhodinových intervalech, byl to strašný ‚masakr‘. Nejen já jsem se mu musela věnovat dvacet čtyři hodin denně. V tom kolotoči jsme si hodně věcí neuvědomovali, vzali jsme je prostě na vědomí. Všechno do sebe muselo zapadat, tatínek Petr dělá elektroprojekty, mohl si v domě najmout kancelář. Často se totiž musíme u dětí prostrídat,“ vysvětluje.

Kryštof má z vozíku daleko lepší rozhled na všechno kolem, sám vymýšlí, co by ještě mohl. Kouká po všech vývěskách a nabídkách.

Když postupně doktoři rodiče informovali, co se bude s Kryštofem dít, uvědomili si jen, že to bude řádný záprah. „Pamatuji si, že Kryštof hrozně brečel, že to období bylo pro všechny hrozně náročné. Jídlo se Kryštofovi vracelo a my měli strach, že něco vdechne. Stálá otázka: zvládne to, nebo ne? Ale vše pokračovalo dál, asi od čtyř měsíců se začaly řešit motorické obtíže. Nikdo zatím nepřišel na to, proč se k jeho úvodním problémům přidaly i tyto... Asi kolem desátého měsíce nám odborníci začali naznačovat, že to vidí na vozík, a začali hovořit o dnes dominantní diagnóze DMO (dětská mozková obrna).

Motomed

Motorem poháněný léčebný pohybový přístroj. Je určený k pohybovému tréninku v léčebných zařízeních nebo domácím prostředí. Na displeji se za pomoci ovládacích tlačítek zvolí jeden z programů. Konkrétně Kryštofovi pomáhá s posilováním horních i dolních končetin zejména v zimě, kdy na vozíku venku sám tolik nenajezdí. Přístroj umí uvolňovat křeče, které usilovný pohyb vyvolává.

Kryštof měl po operacích některé svalové skupiny přerušené, pohybově se přes usilovné cvičení moc nezlepšoval, všechno k vozíku směřovalo. „S pohybem problémy má, ale mentálně je zcela v pořádku. Je technicky zdatný, velmi bystrý. Ovšem jeho tělo pohybově vychází z šestého až osmého měsíce běžného vývoje... Hlava by chtěla víc, ale tělo ho limituje, řekli nám nedávno na konzultaci v Brně, kde ho čeká na podzim operace kyčlí,“ vypráví Klára.

V době před covidem (2018) si Fůskovi uvědomovali, že zajistit Kryštofovy potřeby a rozvíjet jeho sebeobslužnost je v menším bytě komplikované, ale na větší byt neměli. Inspiroval je jeden soused, když dva byty propojil. Brzy přišli na to, že v sousedním domě na stejné úrovni mohou koupit další byt. Spojili je. Kryštof má teď pohodlnou bezbariérovou koupelnu, v bytě přibyl kromě dětského pokoje další, „modrý“, kde je i rehabilitační stůl darovaný Kontem Bariéry.

Krátce s námi promluvil i Kryštof, který si hrál s Víví, křečkem, kterého dostal od babičky. Kryštof nám pro-

Hodina zpěvu začíná krátkým dechovým cvičením.

zradil, že v zimě s tátou a sestrou jezdí ke Klářiným rodičům, mají u nich ve Vrchlabí zázemí. „Jezdím tam na monoski, v létě chodíme na výlety,“ vypočítává. Letos v létě se prý už potřetí chystá s Baru na příměstský tábor (pořádá FTVS), zastoupené jsou i aplikované sporty, mají potřebné zázemí i vybavení. Ve Vokovicích se mu mezi dalšími dvaceti dětmi moc líbí. A maminka ještě dodává: „Kryštof má z vozíku daleko lepší rozhled na všechno kolem, sám vymýšlí, co by ještě mohl. Kouká po všech vývěskách a nabídkách. Chodí také do šachového kroužku, našel si i dětský sbor Osmikvítek, kde paní sbormistrně Henrová neměla proti Kryštofově zařazení žádné námitky: Proč bychom to nezkusili, uvítala nás.“

15.00

Během cesty do kulturního domu se dostaneme i k motomedu, Fůskovi objevili jeho možnosti při rehabilitaci v Motole – jde vlastně o rotoped s motorem, má displej a ovládací tlačítka. Pomáhá v rehabilitaci na spodní i horní končetiny. Motomed ale stojí desítky tisíc, koupí před loňskými Vánocemi Petr s Klárou jen

zvažovali. Ve stejné době je oslovi-la kamarádka, že by jim její firma ráda věnovala nějaké peníze. Znovu se po přístroji poptávali. Dotázali se i v Kontu Bariéry, kde jim už pomohli s koupí aktivního vozíku a rehabilitačního stolu se speciálním sedátkem. „Měli jsme finanční základ od sponzora a zbytek se na motomed vybral sbírkou Konta Bariéry. Na základě našeho příběhu na stránkách Bariér se vybralo za jediný den daleko víc, než jsme potřebovali, a my jsme zbytek peněz rozdělili na některé projekty. Kryštof přístroj zná, těší ho, že dokáže motomed obsluhovat sám,“ zakončí Klára k novému přístroji.

15.20

Před vstupem do kulturního domu, kde má sbor Osmikvítek pravidelné zkoušky, nám Kryštof prozradí, že se doma učí podle not a nahrávek. Sbormistrně ho v sále vítá, roze-stavené židle pro děti mají vepředu uprostřed vyhrazené místo pro Kryštofův vozík. A když zavíráme dveře, zní už doprovod na pianinu, zpívá se... Jedno slunné odpoledne se svými termíny letí dál. ◻

Motomed Kryštof ovládá suverénně sám.

Česko zná nejlepší pečovatele roku 2022

Slavnostní předání ocenění 10. ročníku Národní ceny sociálních služeb PEČOVATEL/KA ROKU proběhlo po roční přestávce v sále Novoměstské radnice v Praze pod záštitou předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Markéty Pekarové Adamové.

V České republice pracuje v odvětví sociálních služeb zhruba 100 000 lidí, z toho 65 000 v tzv. přímé péči. Celých 42 let práce v přímé péči strávila jedna z letošních oceněných – paní Milena Červinková z Pečovatelství služby města Brandýs nad Labem.

Anketu každoročně pořádá Diakonie ČCE, jeden z nejvýznamnějších poskytovatelů sociálních služeb v ČR, ve spolupráci s Asociací poskytovatelů sociálních služeb. Cílem Národní ceny je podpořit ty, jejichž významným každodenním úkolem je pečovat a pomáhat potřebným. Na jednotlivá ocenění jsou každoročně navrhováni mimořádní, obětaví a zodpovědní pracovníci a pracovníce sociálních služeb. Nominace do Národní ceny mohli zasílat za svoji favoritku či favorita samotní uživatelé služeb, rodiny a přátelé klientů nebo také spolupracovníci nominovaných.

„Pečovatelky a pečovatelé jsou naši nenápadní hrdinové. Žijí mezi námi, aniž bychom většinou o jejich každodenním nasazení věděli a znali blíže jejich osudy. A právě to

se snaží změnit anketa Pečovatel/ka roku, která nelehkou a současně tak potřebnou práci profesionálů v sociálních službách i jejich životní příběhy již deset let vyzdvihuje, oceňuje a všem tím dává najevo náš vděk za jejich obětavou práci.“ uvedla předsedkyně Poslanecké sněmovny Markéta Pekarová Adamová.

O Diakonii ČCE: Pomoc má mnoho tváří

Diakonie ČCE je jedním z nejvýznamnějších poskytovatelů sociálních služeb v České republice. Celorepublikově poskytujeme sociálně zdravotní, vzdělávací a pastorační služby ve více než 279 zařízeních (střediska a speciální školy).

Dále poskytuje Diakonie humanitární pomoc a zabývá se rozvojovou spoluprací v zahraničí. V Diakonii pracuje přes 2 500 zaměstnanců a více než 1 000 dobrovolníků.

Diakonie v současnosti nabízí 217 registrovaných sociálních služeb. V přímé péči denně pomáháme tisícům klientů v nepříznivých životních situacích: od rané péče a pomoci rodinám s dětmi s postižením přes provoz nízkoprahových klubů, azylových domů, domů na půl cesty, chráněných dílen a pracovních míst, občanských poraděn apod. až po seniorská zařízení či hospic pro umírající.

Předání ocenění
Manažer roku
Květoslavě Othové

Finalisty a vítěze každé z pěti kategorií vybírá každoročně komise složená z odborníků ze sociální oblasti.

„Práce v sociálních službách, zejména v pomáhajících profesích, patří k nejnáročnějším a nejpotřebnějším zároveň. Ocenění těch neobětavějších pečovatelek, pečovatelů, pracovníků v sociálních službách či sociálních pracovníků je to nejmenší, co pro ně můžeme, nebo spíše musíme udělat. Je to každoroční vzdání pocty těm, na které společnost občas zapomíná a neuvědomuje si náročnost, nezbytnost a potřebnost jejich práce,“ uvedl Jiří Horecký, prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb.

Ocenění se uděluje ve čtyřech kategoriích: ambulantní služby, terénní služby, pobytové služby a manažer roku. Veřejnost pak může v online hlasování udělit Cenu veřejnosti.

„Říká se, že úroveň každé společnosti či přímo civilizace se pozná podle toho, jak dovedou její členové pečovat o slabé a nemocné. Ne vždy

si to ovšem uvědomujeme. A větší-
nou až tehdy, když pocítíme vlastní
slabost. V minulých letech nám to
myslím bylo dáno pocítit v míře vr-
chovaté. Pocítili jsme, že je to právě
každodenní práce lidí v pečujících
profesích, o kterou se naše společ-
nost opírá. I z toho důvodu vám Dia-
konie Českobratrské církve evange-
lické spolu s Asociací poskytovatelů
sociálních služeb ČR už více než de-
set let přináší ocenění Pečovatelka
roku," dodává Jan Soběslavský, ředi-
tel Diakonie ČCE.

„Udělování cen nejlepším pečova-
telkám roku je zároveň milou příle-

**Práce v sociálních službách, zejména
v pomáhajících profesích, patří
k nejnáročnějším a nejpotřebnějším
zároveň. Ocenění těch nejobětavějších
pečovatelek, pečovatelů, pracovníků
v sociálních službách či sociálních
pracovníků je to nejmenší, co pro ně
můžeme, nebo spíše musíme udělat.**

O hudební doprovod se postarala skupina GOJI.

Předání ocenění
v kategorii
Sociální pracovník

žitostí k ocenění jejich každodenní
nelehké práce. Práce, která je poslá-
ním. Pečovatelky a pečovatelé jsou
lidé, kteří si zaslouží naši úctu a ob-
div. Jsou to velcí srdcaři, kteří nepe-
čují pouze o fyzický stav člověka,
ale i o jeho duši. O to víc jsem hrdá,
že se pečovatelkou roku v kategorii
Sociální pracovník stala dlouholetá
pracovnice našeho Centra sociálních
služeb v Máchově ulici. Zdejší do-
mov pro seniory ostatně v minulých
letech opakovaně získal titul Značka
kvality, a je tak důkazem dlouhodobě
vysoké úrovně poskytovaných slu-
žeb. A je to především zásluha vede-
ní Centra sociálních služeb Praha 2
a jeho pracovníků. Jim všem patří
velké poděkování za práci, kterou

Ocenění pracovníci

■ Vítězka kategorie ambulantních služeb

Lenka Musilová,
Centrum sociálních služeb
pro seniory Pohoda Bruntál

■ Vítězka kategorie terénních služeb

Milena Červinková,
Pečovatelská služba
města Brandýs nad Labem

■ Vítězka kategorie pobytových služeb

Dana Kondrová,
Diakonie ČCE – Středisko
sociální pomoci v Mostě

■ Vítězka kategorie Sociální pracovník

Kateřina Příbylová, Centrum
sociálních služeb Praha 2

■ Vítězka kategorie Cena veřejnosti

Hana Hrušková Tábořská,
Oblastní charita Červený Kostelec

■ Medailonky všech oceněných
najdete na:
**[narodni-cena.apsscr.cz/
soutezici](http://narodni-cena.apsscr.cz/soutezici)**

odvádějí," řekla Alexandra Udženija,
starostka Prahy 2, která má sociální
oblast a zdravotnictví ve své gesci.

Speciální kategorií je pak Manažer
roku sociálních služeb. Toto oce-
nění za uplynulý rok získala paní
Květoslava Othová, ředitelka stře-
diska Diakonie ČCE ve Valašském
Meziříčí, uceleného komplexu dvou
zdravotních a deseti sociálních slu-
žeb v terénní, ambulantní i pobytové
formě, pomáhajícího seniorům, li-
dem se zdravotním znevýhodněním,
nemocným, umírajícím a také jejich
pečujícím. V domově se zvláštním
režimem ve Valašském Meziříčí
jako jedni z prvních v regionu za-
vedli v loňském roce paliativní péči
a umožnili tak klientům odcházet
v jim známém prostředí bez nutnos-
ti přesunu do jiného zařízení. Tato
služba je v rámci České republiky
zatím poměrně ojedinělá. Květosla-
va Othová významným způsobem
ovlivnila sociální oblasti v regionu
Valašska, kde s citem pro práci s lid-
mi obhájí práva a potřeby znevý-
hodněných osob. ●

Plavala dřív, než se naučila chodit

Alexandra Borská se narodila předčasně a s rozštěpem páteře. Přes všechny pesimistické předpovědi lékařů z ní vyrostla aktivní, úspěšná a sympatická dívka, která má sice parézu levé nohy, ovšem nijak jí to nebrání ve výkonnostním plavání ani v řadě dalších sportů. To vše i díky podpoře Konta Bariéry.

Text: RADEK MUSÍLEK

Foto: MILAN JAROŠ

Na svět přišla Alexandra (14) v 31. týdnu těhotenství společně se sestrou, která však po dvou hodinách zemřela. Předporodní vyšetření přitom žádný problém nesignalizovala. Maminka Michaela těžké období překonala tím, že se soustředila na intenzivní péči o svého potomka, kterému lékaři předpovídali těžký fyzický handicap i s možným mentálním postižením a trvalým upoutáním na lůžko. Téměř nic z toho se naštěstí nenaplnilo. „Ať už by všechno dopadlo jakkoliv, věděla jsem, že bych svoje dítě nikdy neopustila,“ říká paní Borská, ze které sálá životní energie. Kromě Alexandry má ještě starší dceru studující medicínu a devítiletého syna.

NOHU MÍT, ČI NEMÍT?

Alexandra od útlého dětství musela postupně absolvovat devět operací. Při první z nich jí byla odstraněna zakrnělá třetí dolní končetina. Uvažovalo se i o amputaci levé nohy, která si odnesla největší násled-

ky. „Chybí mi kyčel a v koleni ani v kotníku nohou nepohnu, takže mi pořád trčí natažená do prostoru. Třikrát mi ji už rovnali a prodlužovali, zatím celkem o 25 centimetrů. Kus cesty ujdou o berlích, do sto metrů i bez nich, ale jinak používám

Když sedí u stolu a nohu si položí na židli, na první pohled by si člověk ani žádného handicapu nevšiml. Nepohyblivá noha však dokáže pozlobit ve zdánlivě banálních úkonech všedního života.

speciální vozík, kde mám nohu podepřenou. Vlastně mám slabší celou levou stranu těla. Ruka je však celkem v pohodě, takže s ní i píšu. Nejsem dost zdravá, ale ani tak moc handicapovaná, když se srovnávám s ostatními lidmi kolem sebe,“ popisuje svoji situaci Alexandra.

Když sedí u stolu a nohu si položí na židli, na první pohled by si člověk

ani žádného handicapu nevšiml. Nepohyblivá noha však dokáže pozlobit ve zdánlivě banálních úkonech všedního života. „Mám problém hlavně s oblékáním. Nemohu se předklonit, takže ponožka či bota představují velké úskalí. Prostě mi musí někdo pomoci. Bohužel jsem zatím neobjevila žádnou pomůcku, s níž bych to zvládla sama,“ lící mladá sportovkyně svoje všední výzvy.

VŠESTRANNÁ SPORTOVKYNĚ

Totéž se týká i jejího převlékání před tréninkem nebo po něm v bazénu. I proto ji na milované plavání čtyřikrát týdně vozí asistentka. Dvakrát týdně pak navštěvuje fitness centrum, protože i to neodmyslitelně patří k vrcholové přípravě. O finanční podporu momentálně žádá u Konta Bariéry, které jí společně se Škodou Auto už přispělo v rámci projektu Cyklistika bez bariér na handbike.

„Já už vyzkoušela hodně sportů – od lukostřelby přes monoski a sledge běžky až po parapaddle-

boarding či cyklistiku. Na tu mám ale podle Jirky Ježka dost času později. Teď se soustředím hlavně na plavání, ve kterém je i větší konkurence. O to víc si cením 2. místa na 100 metrů znak z Evropských her paraolympijské mládeže 2022. A na Winter Polish Open ve Štětíně jsem zaplavala paraolympijský limit, tak doufám, že se na hry opravdu dostanu. V kraulu jsem byla blízko limitu pro mistrovství světa, tudíž mám další cíl a motivaci," vypráví s nadšením všestranná mladá závodnice, která už se zapojila i do několika charitativních projektů pro druhé, jako je Cesta za snem, Běh pro hospic a podobně.

„Plave od dvou let – díky bazénu na zahradě. Uměla to dřív, než začala chodit. Sport má v krvi, možná i díky usilovné rehabilitaci, kterou jsme s ní dělali od miminka," vypráví maminka naší nejlepší juniorské plavkyně, která je na úspěchy své dcery právem hrdá a s manželem ji v aktivitách maximálně podporují. Neváhají přitom absolvovat i časté dlouhé dojíždění.

K závodnímu plavání se Alexandra dostala přes cyklistiku. Když už

nestačila ostatním dětem bez handicapu v Litoměřicích, blízko nichž bydlí, lidé ze spolku Černí koně ji nasměrovali ke Kontaktu bB. Ten je líní plaveckých talentů lidí s postižením. V Praze se poznala s partou

Prý není ani dost zdravá, ale ani tak moc handicapovaná.

Plave od dvou let – díky bazénu na zahradě. Uměla to dřív, než začala chodit. Sport má v krvi, možná i díky usilovné rehabilitaci, kterou jsme s ní dělali od miminka.

V bazénu je Alexandra ve svém živlu!

přátel kolem paraplavání, ale nově se vydala vlastní cestou a přestoupila do Ústí nad Labem.

VÝZVY NADE VŠE

„S novými lidmi se postupně poznáváme a sžíváme, ale řekla bych, že splněním paraolympijského limitu jsem si mezi zdravými kolegy docela získala respekt. Vidí, jak makám, což dokážou ocenit. Baví mě dohánět ty bez handicapu, mám ráda výzvy a zkouším nové věci. Třeba když trenér vymyslí novou metodu. A ještě lepší je závodění, to prostě miluju, vyplavuje se mi endorfin. Nejde o medaile, ale o osobní posun. Stano-
vuji si takové vlastní cíle," říká se zá-
palem Alexandra. Jen pro představu, během běžného tréninku uplave dva a půl až tři kilometry. Při intenzivnějším i přes čtyři kilometry.

Zdá se to být časově skoro nemožné, ale má i jiné než jen sportovní koníčky. Hrála na klavír, ale ten musel přece jen ustoupit. Ráda čte, hlavně fantasy a o historii. Baví ji cestování, dřív především s babičkou, dnes hlavně se sportem, ale třeba i se sestrou, s níž podnikly samy výlet do Vídně.

Prostor si musí pochopitelně uchovat i škola. V 9. třídě běžné základní školy měla teď na vysvědčení jen jednu dvojku. Chystá se na gymnázium a jednou by se chtěla věnovat psychologii nebo ortodoncii. Se spolužáky se prý akceptují,

ale o nějaké vřelé kamarádění nejde. I když její nejlepší kamarádka je bez postižení, většinu blízkých přátel má z paraplavání.

Pokud se i ke studijním výzvám postaví se stejným zápalem jako k těm sportovním, není pochyb, že i v nich Alexandra jednou uspěje. Nezbyvá než jí v tom všem držet palce a fandit! ●

Tanec s nejistotou

VĚNOVALA SE UMĚLECKÉMU Tanci V JEHO PRAKTICKÉ I TEORETICKÉ ROVINĚ. VEDLA VELMI AKTIVNÍ ŽIVOT PLNÝ STUDIA, KULTURY A CESTOVÁNÍ. VDALA SE A PORODILA SYNA. ZÁHY SE VŠAK ZAČAL PROJEVOVAT PROBLÉM S ABNORMÁLNÍ ÚNAVOU, KTERÝ TEREZU RICHTEROVOU Z OLOMOUCE ČÁSTEČNĚ POSADIL NA VOZÍK. S MANŽELEM DAVIDEM SE VŠAK NEVZDÁVÁJÍ A SNAŽÍ SE PŘIZPŮSOBIT NOVÉ SITUACI. POMÁHÁ JIM V TOM I KONTO BARIÉRY.

Text: RADEK MUSÍLEK

Foto: MILAN JAROŠ

První signály, že s Terezíným (26) tělem možná není něco v pořádku, se začaly projevovat na prahu dospělosti, ke konci studií na osmileté taneční konzervatoři. Měla za sebou už účinkování v Labutím jezeru nebo Louskáčkovi, začala ale cítit, že na aktivní kariéru to zřejmě nebude. Proto se při výběru vysoké školy rozhodla pro taneční pedagogiku a teorii. K tomu si přidala ještě taneční a pohybové divadlo na JAMU. Čím dál častější únavu přikládala tomu, že si toho prostě naložila moc. Řada lidí z okolí se o to víc divila, že se mladí manželé rozhodli pro pořízení potomka.

NEČEKANÝ ZVRAT

Když se na jaře 2020 manželům Richterovým narodil syn Zdeněk, nastal opravdový zlom. Bohužel nejen takový, jaký lze od příchodu dítěte očekávat, ale především ve zdravotním stavu Terezy. „Cítila jsem na

Rodičovství přináší radost, která pomáhá překonat všechny nesnáze.

sobě čím dál větší únavu, které jsem musela začít podřizovat svoje fungování. To se ukazovalo na krocích, jež jsme museli s manželem podnikat. Nejprve jsme pořídili sušičku, aby mi ulehčila práci. Pak přišla na řadu myčka, velký mrazák a rozkládací gauč, abych nemusela chodit spát do patra. Nakonec jsme se i přestěhovali, protože třetí patro bez výtahu na mě bylo moc. V srpnu 2021 už jsem ušla sedm set metrů a únavou se mi zavíraly oči. Začala jsem mít strach, začala se uzavírat a izolovat,” popisuje Tereza těžké okamžiky.

Patřilo k nim i to, že začala pochybovat o své schopnosti být dobrou maminkou. Kdo to nezažil, asi si jen těžko představí psychický tlak, jaký Tereza zažívala a vlastně stále zažívá. Silná únava jí neumožňuje se vždy stoprocentně věnovat synovi.

Když si uvědomila, že přichází o hezké společné chvíle, jako je třeba výlet do zoo, pořídila si vozík. Na něm s celou rodinou také dorazila na naše setkání, vezena mužem, se synem na klíně. „Doma na něm nejedím, nejsem ochrnutá, a vlastně by to kvůli úzkému prostoru ani nešlo.

Tereza věří, že už se věci uklidní a vše půjde lépe.

Uvažujeme o dalším stěhování, podali jsme žádost o bezbariérový byt, ale zatím je vše obsazené," vysvětluje Tereza současnou situaci.

HLEDÁNÍ DIAGNÓZY

Na rodičovskou dovolenou šel raději manžel David (27). Paradoxně v tom trochu pomohl covid, protože mohl coby psycholog působící na lince bezpečí začít pracovat z domova, což bylo dříve nemyslitelné. Čemu ale období karantén vůbec nepřispělo, byla diagnostika Tereziných potíží. „Podle většiny symptomů se zdá, že jde o progresivní svalovou slabost myasthenia gravis. Postihuje to i obličejové svaly, dýchání, mrkání a polykání. Kvůli covidu ale byly průtahy s genetickým vyšetřením. Na jeho výsledky ještě čekáme. Moje stavy jsou proměnlivé, takže se úplně přesně zatím neví..." říká mladá žena s jistými obavami v hlase.

Pokud lékaři pravděpodobnou diagnózu myasthenia gravis potvrdí, pak se jedná o autoimunitní onemocnění, jehož příčinou je porucha přenosu vzruchu mezi nervem a svalem. Charakteristická je pro ni právě abnormální únava svalové funkce. Nejprve jsou postiženy motorické

hlavové nervy: pokles očního víčka, pokles ústních koutků, snížená mímika, slabý hlas až dysartrie. Postupně nastupuje slabost ostatního kosterního svalstva, která se zvyrazňuje po námaze a večer. U některých lidí se onemocnění projevuje i nedostatečností dýchacích svalů a bránice.

JSEM BLÁZEN?

Nedosti na tom, Terezu i jejího manžela značně potrápil i proces hledání původu všech obtíží. „Mezi lékaři se objevil i názor, jestli to všechno není jen v mé hlavě. V jednu chvíli se diagnostika začala ubírat cestou psychiatrie. Zazněla i silná slova jako porucha osobnosti. Začala jsem o sobě pochybovat, jako by moje psychika nedostávala už tak zabrat. Připadala jsem si jako blázen. Zdálo se, že moje pocity a znalosti nejsou vůbec validní. Zažila jsem stigmatizaci a obrovskou deziluzi, ba trauma ze zdravotnictví, které je podle mého názoru úplně někde jinde, než se tvrdí," konstatuje Tereza a její manžel David dodává: „Z profesního hlediska jsem tam coby psycholog viděl obrovské množství chyb, kterých se na mé ženě dopouštěli. Nehledě

na necitlivý přístup, tak chyběly základní metodické postupy. Lékařka, která svá tvrzení nakonec vzala zpět, rozhodovala na první pokus a od stolu. I v rámci jedné instituce se během jediného dne dva lékaři navzájem popřou. Někdo prohlásí, že jde o vážný stav, druhý mluví prakticky o simulaci. Projevil se obrovský kontrast v přístupu konkrétních lidí, jak to u někoho jde, a u někoho ne. Zažil jsem z toho i vlastní profesní krizi. Ukázalo se, že když někdo potřebuje pomoc, musí mít sílu si o ni říct. Jenže každý tu sílu mít nemusí. Zažili jsme to i ve vlastních rodinách, kde jsme byli za ty nezávislé, kteří nic nepotřebují. To se ale dramaticky změnilo, což leckoho zaskočilo."

Nejtěžší je podle obou mladých sympatických manželů nejistota, kterou zažívají už několik let. „Vůbec nevíme, s čím můžeme počítat, náš život se proměnil v chaos, který je těžké převyprávět. I naše rodiny potřebovaly čas, aby vše zpracovaly. Můj stav ovlivňuje prakticky všechno, někdy prostě nemám ani sílu vstát z postele. Do toho školka, manželova práce v ambulanci klinického psychologa, dojíždění, lékaři, psychoterapie a podobně. Moje funkce je teď hlavně koordinační. I když je těžké něco plánovat, tak zároveň musíme plánovat pořád," konstatuje Tereza a dodává, že teď už se situace oproti nedávné minulosti vlastně stabilizovala.

SPÁSA NEJEN OD SYNA

Že v tom všem mají malé dítě, považují vlastně za štěstí. „Ano, je to zátěž, ale zároveň směřování s jasným cílem. Neutápíte se jen v problémech, máte zdroj radosti. Paradoxně nám situace přinesla příležitost být s malým od začátku oba doma, což se málokomu poštěstí," uvědomuje si pozitivita David.

Na začátku musel přerušit studium, omezit práci a odejít na rodičovskou. Na rok se ocitli prakticky bez příjmů a žili jen z úspor. Sociální podpora nepřicházela, i proto, že stále nebylo jasné, co se s Terezou vlastně děje. V té chvíli sehrály důležitou roli nadace. „Bez lidí, jako jsou třeba ti v Kontu Bariéry, si vůbec nedove-

du představit, jak bychom si poradili. Máme dvě dobrovolnice na hlídání. Navázali jsme se na Maltézskou pomoc nebo Dobrého anděla, který nás podporuje už půl druhého roku. Pomáhá nám i Spolek Trend vozíčkářů Olomouc. Všichni se moc snaží, ale popravdě řečeno, spolky všechno nemůžou zachránit, chybějí jim kapacity," upozorňuje Tereza.

Před rokem si mladí manželé požádali o příspěvek na auto, které je pro ně naprostou nezbytností. „To staré po dědečkovi, co jsme měli, už nebylo spolehlivé. Z úřadu nám přišlo vyjádření, že uznávají, že mi něco je, ale bez řádné diagnózy mě nelze zařadit do potřebné kolony v tabulce. Obrátili jsme se tedy na Konto Bariéry, jehož přístup byl skvělý, což nám pomohlo i psychicky. Dostali jsme sedmdesát procent ceny vozu. Teď díky tomu máme Dacii Logger, do níž se vejde vozík i kočárek, tak-

že můžeme fungovat zase o něco lépe, je to vysvobození a úspora tolik potřebných sil," raduje se a na dálku děkuje Tereza Richterová.

NÁPAD, CO BY POMÁHAL

Do běžného fungování patří i rodinné výlety, které by Richterovi s novým autem také rádi podnikali. „Chybí mi aktivita a kulturní scéna, kterou jsem předtím žila. Zatím moc necestujeme, byli jsme na dvou svatbách a máme v plánu výlet do Ostavy na interaktivní představení pro děti v Divadle loutek. Zajímá mě to i profesně, i když nepopírám, že se návratu do prostředí trochu bojím a doléhají na mě emoce. Určitě přijdou různé otázky od přátel, ale jsem konečně připravena opustit svoji komfortní zónu," říká odhodlaně, ale již s patrnou únavou po dvou hodinách povídání Tereza, která s manželem a dobrovolnicí zároveň sledu-

je syna hrajícího si v dětském koutku nákupního centra.

„Po všech těch zkušenostech musím říct, že by byla užitečná funkce rané péče pro dospělé. S Davidem plánujeme založit službu pružné mobilní psychologické péče pro rodiny lidí s postižením. Bude fungovat jako neziskovka s podporou různých na-

Vůbec nevíme, s čím můžeme počítat, náš život se proměnil v chaos, který je těžké převyprávět. I naše rodiny potřebovaly čas, aby vše zpracovaly.

dací a grantů. Byla by to užitečná věc a zároveň práce pro mého muže," usmívá se na závěr Tereza, která ví o potřebě psychické podpory svoje. A to má doma chápatějšího partnera s profesní erudicí. Co teprve musejí zažívat ti, kdo takové štěstí nemají... ♦

FLEXiThrone

Lehké skládací elektrické invalidní vozíky eThrone12DW mají díky patentované konstrukci nosnost 150kg a váhu pro naložení jen 16kg.

Vakuform reha vakuové záda umožní dokonalé vytvarování pro správnou oporu.

ZOOM 4x4 ultimativní terénní invalidní vozík.

Široká nabídka modelů lehkých alu skládacích zdravotních kočárků s nosností až 90kg.

Široká nabídka dodatečné výbavy pro přizpůsobení kočárků i eThrone vozíků.

www.FLEXiThrone.cz
Koprivova@FlexiThrone.cz
telefon: 604 800 716

ZOOM 4x4

zdravotní kočárky

Život v pevnosti

Bydlení na historicky unikátním místě může být pro člověka na vozíku výzvou, kterou nezvládne každý. Eva Homolová žije od svých patnácti let v pevnostním městě Josefov, jež je součástí Jaroměře. Přes různá každodenní úskalí neopustila svůj domov ani po ochrnutí dolních končetin. Na první pohled je zřejmé, že jde o místo velmi specifické a bariérové, zároveň však s neobvyklou atmosférou.

Text: RADEK MUSÍLEK
Foto: MILAN JAROŠ

Josefov, ležící ve východočeském okrese Náchod, vyrostl v posledních dvou dekádách 18. století a měl sloužit jako opěrný bod při ochraně severní hranice rakouského mocnářství. Na svou dobu moderní systém opevnění obepíná zástavbu, která sloužila nejen armádě, ale i měšťanům. Vojenskému účelu podřízená architektura dostala dodnes patrný ráz. Dohled nad dodržováním stavebních zásad položil základ modernímu územnímu plánování.

BARIÉROVÁ ROMANTIKA

O dohledu mluví i Eva Homolová (48). Dnes se ovšem týká památkové péče, které celé místo podléhá. Když však procházíte geometrickou sítí ulic a vidíte, v jak žalostném stavu mnohé objekty jsou, připadá vám starost

památkářů o drobné stavební úpravy, sloužící k odstranění bariér, tragikomická. Chátrající kasárny i další objekty, zastaralý městský mobiliář a všudypřítomná dlažba vytvářejí kulisy jako z nějakého filmu. A Josefov si skutečně často v nějakém zahraje.

Genius loci jistě ocení četní turisté, které zajímá především opevnění a jeho podzemní chodby, ale v každodenním životě přináší Evě Homolové převážně komplikace. Vypráví o nich však s úsměvem a je patrné, že má ke své domovině hezký vztah. Jinak to snad ani nejde, protože v opačném případě by myšlenky na odstěhování nebyly vůbec od věci. Když se totiž ptám na dostupnost různých služeb, prakticky o všem řekne, že je to bariérové. Zároveň ale také mluví o velké ochotě pro-

Když procházíte geometrickou sítí ulic a vidíte, v jak žalostném stavu mnohé objekty jsou, připadá vám starost památkářů o drobné stavební úpravy, sloužící k odstranění bariér, tragikomická.

vozovatelů přijít ven na telefonické zavolání či zazvonění. „Do všech obchodů tady v Josefově vedou alespoň dva schody, smůlu mám i na poště nebo v knihovně. Jediné dva přístupné krámky jsou chovatelské a lovecké potřeby, takže mám možnost se živit lovem a nakrmit svoje dva jorkšíry, kteří se mnou bydlí,“ směje se Eva a zve nás na návštěvu do svého přízemního bytu, kde žila již před ochrnutím.

Ulice Josefova mají svoji atmosféru.

ÚPRAVY BYDLIŠTĚ

To bylo svým způsobem štěstí, protože stačilo „jen“ vybudovat nájezd do domu a upravit koupelnu se záchodem. „Nájezd po roce a půl papírování i dohadů vybuďovalo město. Přístup úřadu a kvalitu zpracování snad ani nebudu raději komentovat. Na úpravu koupelny v jejich obecním bytě mi nepřispěli vůbec, takže to zůstalo na mně a příspěvku od úřadu práce. Právě v těchto případech byla nutná vyjádření památkářů, ale naštěstí nedělali problémy. Jelikož jsou tu velmi tlusté zdi, aby kdysi odolaly dělostřelbě, přestavba vyšla na 400 tisíc korun,“ popisuje peripetie Eva.

Jinak je ale s prostorným bytem za rozumný nájem spokojena. Efektivní klenuté stropy jsou jakýmsi bonusem

Nájezd po roce a půl papírování i dohadů vybuďovalo město. Přístup úřadu a kvalitu zpracování snad ani nebudu raději komentovat.

navíc. K dispozici má na dvoře domu i garáž. „Mezi několik výhod života v Josefově patří klid a prostorné dvory, na kterých se obyvatelům dobře parkuje. Já mám dokonce kryté stání, ale prudký rozpadající se nájezd k němu a mechanická vrata jsou další výzvou. Bez auta se neobejdu, protože prakticky za vším musím jezdit dolů do Jaroměř. Tam už bez problémů obstarám vše potřebné, od nákupů v moderních obchodech přes poštu a úřady až po doktorku. Mám štěstí, že ujdou pár kroků o berlích, takže vyjedu, vystoupím, dokulhám k vratům a vrátím se za volant. Občas taky upadnu. Musím ten vjezd vyřešit s městem, abych to zvládla na vozíku. A také uvažuji o vratech na dálkové ovládání, i kdybych to měla zainvestovat sama...“ přemýšlí nahlas Eva Homolová.

BEZ SLUŽEB I PRÁCE

Když bylo Evě 35 let, projevilo se u ní vzácné neurodegenerativní

Občasné nerovnosti na chodnicích nejsou tím hlavním problémem.

onemocnění jménem hereditární spastická paraparéza. „V zásadě jde o to, že mi postupně odumírají buňky v míše, takže ztrácím hybnost v dolních končetinách. Zatím ještě zvládnou chodit po bytě s chodítkem,

Pro zábavu a potěšení svých kamarádek se věnuji aranžování a úpravě nehtů, ale nepodnikám. Bylo by to pro mě příliš náročné. Mám bolesti zad. Musím je šetřit, neměla bych sedět víc než tři hodiny v kuse.

ale pro běžný pohyb mimo domov používám mechanický vozík a auto. Bez toho bych nedala ani ránu,“ konstatuje žena, která po dvou rozvozech vede poklidný život se svými dvěma pejsky. V úzkém kontaktu je i se svým synem Viktorem (23), který u ní donedávna bydlel, ale teď žije v nedaleké vesnici se svojí snoubenkou.

Zatím si vystačí s vlastními silami a pomocí svých rodičů, syna či přátel. Žádné sociální služby nevyužívá, ale ví, že nějaké možnosti v Jaroměři existují. Například panelový Dům s pečovatelskou službou Custodium, kde jsou i byty zvláštního určení a zároveň zde sídlí Pečovatelská služba Jaroměř, která nabízí také terénní služby. Svoji pobočku má ve městě i Diakonie.

Před ochrnutím pracovala u dráhy, což je prý jejich rodinná tradice. Momentálně ale absolventka dopravní průmyslovky práci nemá. Na Centrum pracovní rehabilitace Jaroměř, jež zaměstnává osoby se zdravotním postižením, se zatím neobrátila. „Pro zábavu a potěšení svých kamarádek se věnuji aranžování a úpravě nehtů, ale nepodnikám. Bylo by to pro mě příliš náročné. Mám bolesti zad. Musím je šetřit, neměla bych sedět víc než tři hodiny v kuse. Žiju z důchodu a také dostávám příspěvek na bydlení a péči. Není to na žádné vyskakování, ale vyjdu. Nejvíce kromě bydlení utratím za fitness trenéra, díky kterému se udržuji v kondici. Snažím se co nejdéle si uchovat takovou hybnost, jaká mi zatím zbývá,“ konstatuje Eva Homolová, která za cvičením jezdí svým vozem čtyřikrát týdně.

Procházka po hradbách je s určitou dopomocí možná.

HLAVNÍ POMOCNÍK – AUTO

Josefov, kde žije okolo dvou a půl tisíce z celkem dvanácti tisíc obyvatel Jaroměře, se rozkládá na kopci a tvoří vlastně jakési město ve městě. Do roku 1948 koneckonců samostatný byl. Pěší cesta do centra je na vozíku kvůli délce a převýšení prakticky nemyslitelná. Paradoxní je, že ač na kopci, samotný Josefov je vlastně úplně rovinný. To alespoň trochu ulehčuje pohyb po dlažbě, která je vcelku sjízdná, ale leckde chybějí nájezdy na chodníky. Eva se nijak nebojí ježdění s vozíkem po vozovce. Provoz v ulicích je malý.

Doma a s oporou na krátkou vzdálenost Eva zvládne i pár kroků.

Pokud jde o cesty na větší vzdálenosti, Eva Homolová si spojení z Jaroměře pochvaluje. „Většina autobusů je nízkopodlažních a máme nově zrekonstruované nádraží, takže i jízda vlakem je bezproblémová. Jak už jsem ale říkala, já osobně používám především svoje auto. V tomto ohledu se mi velmi hodí, že nedávno byla až k nám prodloužena dálnice D11. Díky ní jsem za hodinu a půl v Praze, kam každý týden jezdím na trénink curlingu. Ten hraju čtvrtým rokem za SK Nové Město nad Metují. Další trénink pak máme jednou za týden také v Trutnově, tam je to slabá půlhodinka,“ říká usměvavá blondýnka, pro kterou je sport hlavním důvodem k cestování.

„Ráda bych jezdila i víc třeba na delší výlety, ale momentálně moc nemám s kým, kdo by mi třeba v přírodě zvládl pomoci. Občas vyrazím za kulturou, ovšem třeba do kina nebo divadla je to nejlepší do Hradce Králové, v Jaroměři bych neuspěla. Oboje se odehrává v Městském kulturním středisku, které nemá bezbariérový přístup. To platí i o prohlídkách pevnosti Josefov, jež pod něj také patří. I když s pomocí se na určitá místa opevnění dostane i vozíčkář,“ uzavírá líčení života v Josefově Eva Homolová. ◉

Když chceš, tak to dokážeš...

Někdy na Folimance potkává trenéra olympijského vítěze, judisty Lukáše Krpálka, Petra Lacinu, bývalého spolužáka z gymnázia. Oba byli v nominaci na OH v roce 1996, ale Pavel zůstal v nemocnici, zatímco Petr odletěl na olympiádu do Ameriky. Pavel Martínek „díky“ vážnému úrazu pracuje již čtvrt století jako trenér a učitel v Jedličkově ústavu v Praze.

Text: MICHAELA ZINDELOVÁ

Foto: MILAN JAROŠ

Váš otec měl úraz před cestou na olympijské hry v australském Melbourne v roce 1956. Vám se již v nominaci také přihodila věc, která ve všem pootočila kompas vašeho osudu.

V červnu 1994 jsem odjel s kamarády na víkend na horských kolech, plánovali jsme vyrazit na Sněžku. Krásné léto – bylo mi dvacet jedna. Už jsem ukončil všechny zkoušky a zápčty ve 2. ročníku na FTVS, měli jsme sraz v Ruseku, vesnici u Hradce Králové, kde jeden ze spolužáků bydlí. Byl jsem v nominaci a v tréninkové přípravě na olympiádu v Atlantě (1996) v judu. Musel

jsem se trenérovi „vymluvit“, že jedu na soustředění od školy. Náš výlet na Sněžku by určitě nebral. Přijel jsem na místo srazu o den dřív, většina spolužáků ještě dodělávala zápčet ve škole, tak jsme s kamarádem vyrazili na diskotéku do Hradce, do kulturního domu Aldis na Eliščině nábřeží. Měl jsem rád tu atmosféru, v Praze jsem si při studiu přivydělával jako „vyhazovač“ v jednom rockovém klubu.

Jak už vím, nezatancoval jste si...

Ten večer fakt neměl happy end.... Vlastně ani nezačal! Když jsme šli po schodech k diskotéce, vycházela

Bývalý judista,
nyní učitel
a trenér
Pavel Martínek

Atletický trénink ...

právě ven parta rozjařených bujarych chlapů. Jeden z nich strčil do mého kamaráda, který málem spadl ze schodů, a já, protože nemám rád takové chování, jsem chtěl, aby se útočník omluvil. Nicméně místo omluvy do mě někdo jiný z té party plnou silou vrazil. Díky rychlé reakci z juda jsem jej stačil chytit a snažil jsem se jej hodit, ale on měl asi sto dvacet kilo a schodiště bylo úzké, tak jsem jej nemohl otočit, společně jsme dopadli na podestu. Bohužel on na mne. Prý děsná rána a já zůstal otřesený ležet. Naneštěstí jsme se v době divokých „devadesátek“ připletli do jedné z kauz tzv. hradecké

mafie... To všechno jsem se ale dozvěděl až později.

Později?

Dál si nic nevybavuju, protože mám na celý incident ztrátu paměti. Nejhorší z mých zranění se odehrála asi až ve chvíli, kdy jsem se na nic nezmohl, ta banda do mě začala pod schody kopat, až je to přestalo bavit a odešli. Mně začala téct krev z uší, s kamarádem jsme se dostali do nemocnice, kde jsem upadl do kómatu na šest dní a doktoři nevěděli, jestli a v jakém stavu se probudím. Přijeli za mnou rodiče, dívali se přes sklo JIP na mou nehybnou tvář... Skončil

jsem s těžkým úrazem hlavy, ochrnutý na pravou půlku těla a navíc hluchý. Půlrok jsem musel používat vozík, úraz mi nenávratně narušil rovnováhu – funguje mi teď pouze na mozeček, obě kochley – ty jsou u člověka hlavním centrem rovnováhy – mám rozkopané. Cítím k lékařům a sestrám v hradecké nemocnici na JIP stále vděk, pomohli mi tehdy zpátky, na druhý břeh.

Váš dlouhý výčet diagnóz nezní příliš povzbudivě...

Po probuzení jsem neměl moc chuti do života, navíc jsem nic neslyšel, a promítl jsem si všechny důsledky toho nepovedeného večera. Dost možná by mě tehdy zoufalství přemohlo. Ale převážila ve mně chuť žít, i když bylo jasné, že na ideu, že po čtrnácti dnech naskočím do tréninkového procesu, můžu zapomenout. Stejně ale ve mně zvítězila moje síla a vytrvalost vypracovaná léty tréninkové dřiny. Najednou jsem musel přehodnotit všechny dosavadní hodnoty, poprvé jsem se seznámil na vlastní kůži s tím, co znamená slovo zdraví. Dostalo se to v mém hodnotovém měřítku před to „stát na bedně“, před všechny ty medaile a světová mistrovství.

Na co jste nejčastěji myslel v nemocnici?

„Nikdo nepozná cenu zdraví jako ten, který jej ztratil!“ Tehdy bych dal cokoliv za to, abych ho opět získal v plné síle, jako před úrazem... Myslím, že jen pravidelnému tréninku a sportem pěstované silné vůli vděčím za současný zdravotní stav. Nebýt vůle, tak bych ze sebe asi v nemocnici vytahal všechny hadičky, které mě držely při životě. Moc dobře vím, co znamená moje heslo: Když chceš, tak to dokážeš!

Pokud nepočítám sluch a problémy s rovnováhou, jsem dnes zdravý člověk.

Zřejmě jste se zlepšoval pomalu, krok po kroku.

Se sluchem mi dávali lékaři šanci návratnosti asi čtrnáct dní, pak jsem se dostal na vyšetření a zjistilo se, že

mám zcela narušený zvukový aparát. V motolské nemocnici před plánovanou operací přišli na další problém, a to, že mám zarostlý vstup do zvukovodu. Po provedení zákroku prof. Skřivana jsem měl připravený aparát, který mi měl zprostředkovat zvukový vjem. Pohyboval jsem se ale s přístrojem „na provázku“. Tahle kombinace nebyla pro další uvažování jakékoliv existence ve sportu možná.

Po několika letech se pokusili v Motole o reoperaci, za pomoci přivolaného německého specialisty, ovšem pravé ucho bylo prý oproti druhému „zlaté“. Byl jsem na studijní praxi ve speciální škole pro sluchově postižené v Praze, ale společnost „hluchounů“ mi nepřirostla k srdci a znakovku dodnes nemám potřebu ovládat.

K lékařskému umění jste musel přidat vůli...

Udělal jsem si tréninkový plán, abych se „rozchodil“. Dlouho mi trvalo, než jsem se smířil s tím, že se do vrcholového sportu už nikdy nevrátím. Do všeho se ale zapojila také náhoda. Ve vinohradské nemocnici jsem ležel ve stejné době jako herec Honza Potměšil. Jeho otec, doc. Jaroslav Potměšil, mě učil na FTVS a často jsme spolu vedli dialog o tom, co můžu dál. Prakticky mě „dokopal“ k tomu, abych nastoupil do 3. ročníku Fakulty tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy, kde je mimo jiné také povinná praxe ve školském zařízení. Praktikoval jsem v Jedličkově ústavu, právě když se tady shodou okolností otvírala nová tělocvična a rozjížděl sportovní klub. Zůstal jsem. Za „chvilku“ to bude třicet let.

Během léčení jste se rozešel se svou dívkou. Jak pokračoval dál váš privátní příběh?

Zcela náhodou, jako pacient, jsem se dostal na logopedii, kde jsem se setkal s absolventkou speciální logopedie, kterou jsem později požádal o ruku. Byla to moje první velká známost po úraze, máme dvě krásné děti. Synovi Viktorovi je dvacet dva, studuje FTVS a dceři Anně deset.

Na Vyšehradě je pro plavání klientům k dispozici i bazén.

Trénujete žáky základní školy a studenty středních škol Jedličkova ústavu, jaké možnosti jim klub nabízí?

Trénuji především spasticky postižené mladé lidi, převážně s dětskou mozkovou obrnou nebo po úrazech centrální nervové soustavy. Ale trénuji u nás i lidé s jinými typy tělesných postižení. Už dobře vím, že každý z mých svěřenců má jinou náтуру, někdo je na tom lépe fyzicky, jiný psychicky. Ale každý, kdo chce, se může zlepšit!

SC Jedličkova ústavu, kromě základní sportovní přípravy pro nejmenší, nabízí možnost zapojit se do dalších aktivit a pravidelných tréninků: atletika, lukostřelba, boccia a curling vozíčkářů, jako doprovodné aktivity děláme cyklistiku, kurzy jízdy na mono, bi a kart ski. Vedle tradičních postupů zkouším i nové metody, jako

třeba terapii na trampolíně. Pravidelné tréninky navštěvuje i mnoho sportovců mimo „Jedli“. Zpočátku jsem trénoval prakticky vše, ale nedalo se to stíhat – v současnosti se zaměřuji na atletiku a curling. Ostatní sporty mají na starost moji kolegové nebo externí trenéři.

Jak si udržujete kondici vy?

Pravidelným posilováním a vždy, když to jde, si chodím zaplavat. Hlavně si ovšem zatrénuji společně se svými svěřenci ze Sportovního klubu. Máme jistě pro naše široké spektrum disciplín obrovskou výhodu, že většinu tréninků realizujeme přímo v Jedličkově ústavu na vlastních pozemcích a zařízeních. Velký dík a lví podíl na úspěších našich sportovců má výborná spolupráce s vedením Jedličkova ústavu a škol!

Vaši svěřenci se zúčastňují vrcholových soutěží. Zřejmě ti, kteří se drží vašeho „když chceš, tak to dokážeš“.

SC JÚ Praha je jeden z neaktivnějších a neúspěšnějších klubů v ČR zajišťující pravidelnou sportovní činnost zdravotně postižených jedinců. Za dobu jeho existence jsme vychovávali řadu reprezentantů a medailistů

„Nikdo nepozná cenu zdraví jako ten, který jej ztratí!“ Tehdy bych dal cokoli za to, abych ho opět získal v plné síle, jako před úrazem... Myslím, že jen pravidelnému tréninku a sportem pěstované silné vůli vděčím za současný zdravotní stav.

z nejvyšších světových závodů, včetně paralympiády, MS a ME. Zajišťujeme šest sportů od nováčků až po vrcholné reprezentanty, činnost je různorodá a finančně velmi náročná, můžu uplatnit i další specializaci ze studií, sportovní marketing. Ovšem v současné době je získávání finančních prostředků velmi těžké a děkuji všem partnerům SC JÚ Praha, že nám pomáhají. Má to opravdu smysl!

Mezi disciplínami v klubu jsem zahlédl horolezectví...

Ano, v občasných akcích nabízíme dokonce slaňování na invalidním vozíku hradeb Vyšehradu nebo v již-

ních Čechách. Sám jsem si v roce 2005 na Vyšehradě splnil svůj sen, realizovat znovu bájný Horymířův skok. Vracel jsem se k tomu záměru znovu a znovu, jsem v tomhle ohledu trochu fanatik. Tím projektem jsem žil dlouho a měl jsem ho zpracován ve své závěrečné klauzurní práci. Svůj záměr jsem konzultoval s odborníky. Celá akce skutečně proběhla v roce 2005, během oslav výročí vzniku Jedličkova ústavu. Dráhu Horymířova skoku imitovalo přes dvě stě metrů dlouhé lano, po kterém se svezlo několik vozíčkářů a pár vyvolených – včetně mě – z Vyšehradu až na Císařskou louku.

5 RAD

Pavla Martínka pro rodinné léto pro rodiče ZP dětí

1. V každém případě radím rodičům, aby nepřeháněli péči o své potomky s handicapem. Naopak, měli by se snažit, aby jejich děti byly co nejvíce samostatné! Za léta praxe jsem potkal asi všechny typy rodičů a vím, že přemíra opečovávání je „medvědí služba“.
2. Určitě doporučuji sportovní aktivity jako vhodný nástroj ke zlepšení pohybových, ale i psychických schopností a dovedností. Volte pro děti sporty všeho druhu, ať si vše vyzkoušejí, a co je bude bavit, to si mohou později zkusit i závodně.
3. Samozřejmě při výběru a míře intenzity zatížení je nutná konzultace s doktorem a rehabilitací, kteří dítě dobře znají. Dále je důležité, aby rodiče i sám „sportovec“ sledoval svoje tělo a naslouchal mu.
4. Další důležitou radou je, že dítě se nemá do ničeho nutit, jen nabízet, ukazovat mu možnosti cesty.
5. Pokud byste měli zájem o pravidelné sportování dítěte a máte možnost dojíždět na Vyšehrad, můžete se přijet podívat k nám „do Jedle“...

Pavel Martínek,
předseda SC JU Praha, trenér a učitel v JÚŠ.
Více na www.scjupraha.eu,
e-mail: scjupraha@centrum.cz

Myslíte, že jste se po úraze změnil typově?

Jako kluk jsem byl vždy vůdčí osobnost, bylo mě všude plno, musel jsem být pokaždé „první“. Ale úrazem, od chvíle, kdy se kolem mě prostíral všude svět ticha, se ze mě stával jiný člověk, nestal se ze mě přímo introvert, jsem ale jistě klidnější a mám úplně jiný žebříček životních hodnot.

Jak se vám s okolím teď nejlíp komunikuje?

Spoléhám hlavně na odezírání ze rtů, i když někteří mí klienti mají postižení obličejových a mimických svalových skupin. Rozumět je někdy velmi obtížné, ale já to беру jako trénink... Pokud přijdou situace, kdy opravdu nerozumím, musí mi to dotyčný člověk napsat prstem na ruku nebo na papír. Všechno jde, když je trocha trpělivosti. ●

Variabilní posilování, každý, co zmůže – na snímku dole s trenérem Fanda Serbus, vlnková loď SC JÚ Praha – sport ho zocelil po všech stránkách!

TEST:

Hyundai Staria vyniká designem a pohodlím

První reakce od kolemjdoucích na Hyundai Staria se během testovacích jízd neustále opakovala: „To je pěkné elektroauto!“ Vše je ale jinak. Pod kapotou designově výrazného minibusu s téměř kosmickými tvary totiž pracuje klasický turbodieselový motor.

Text a foto: PETR BUČEK

Většina lidí si progresivní a netradiční design aut spojuje s nástupem elektromobility. Hyundai se u svého modelu Staria prozatím vydal jinou cestou. Především příď této novinky zaujme svým oblým atraktivním tvarem s linkou denních LED světel a hlavními světlomety umístěnými dole u nárazníku. Po bocích se táhnou vysoká skla dávající cestujícím bohatý výhled.

Výrazný design překvapí o to více, že jej korejská značka využila u minibusu, kde bývá u konkurentů na prvním místě užitková hranatá karoserie. Výsledkem je velké zpestření mezi auty, která si často pořizují lidé s postižením.

V základním provedení devíti-místná staria má na délku 525 centimetrů. Na rozdíl od mnoha rivalů nenabízí různé délky karoserie. Dvoumetrová výška i šířka korejského minibusu zaručují velkorysý vnitřní prostor.

VÝBĚR BEZ KOMPLIKACÍ

Zájemce o starii má jednoduchý výběr pohonné jednotky. V nabídce je pouze jedna varianta – turbodiesel s objemem 2,2 litru a s výkonem 130 kW / 177 koní. Jak test ukázal, síla mu nechybí. Auto svižně jede i plně naložené dálniční rychlostí nebo předjíždí pomalejší vozidla. Testovaný vůz měl pohon předních kol a osmistupňovou

Staria ukazuje, že zajímavý design patří také do kategorie minibusů.

automatickou převodovku. Její chod je velmi hladký. Přepínání mezi jízdními režimy zajišťují tlačítka.

Tisícovku testovacích kilometrů zvládl Hyundai Staria s průměrnou spotřebou 8,8 litru nafty na sto kilometrů. Apetýt motoru se moc neměnil v městském provozu ani na dálnici. Palubní počítač za těchto podmínek ukazoval vždy zhruba devítilitrovou spotřebu. Jen na pomalých okresech spotřeba klesala níž.

Bohatě prosklená karoserie skrývá docela konzervativní interiér.

SLOUPEK Štěpána BENEŠE

Garážový úžekum

Již 18 let bydlím v domě, který je plný bytů zvláštního určení. Spolu se sousedy s různým druhem handicapu i s rodinami, které vychovávají děti s postižením, sdílíme podzemní garáž. Zajímáte-li se podobně jako já o to, jaká auta si lidé s postižením kupují, jsou ty bezmála dvě dekady ve společné garáži zajímavou sondou.

Pomalu z jednotlivých stání mizí kdysi svatý grál aut pro vozíčkáře – velký kombík s rovnou nákladovou hranou. Dnes dělá tomuto segmentu čest ještě Škoda Superb, a pokud uživatel toleruje i schod do zavazadelníku, pak i Škoda Octavia. Ostatní postupně nahradily větší modely, které dokázaly spojit pohodlí osobního vozu a prostor ze segmentu užitkových aut. Už dávno nejde o „skříňák“ s nemožným podvozkem, stačí si pro příklad porovnat, jak vypadal první VW Caddy a jak vypadá nejnovější loňský model. V posledních pěti letech se také čím dál více objevují mezi lidmi s postižením dodávkové vozy VW Transporter/Multivan či obdobné modely od Fordu a dalších výrobců. Jen v naší garážové bublině jich je najednou několik – a protože s tím dům z přelomu století příliš nepočítal, dělí střechu od stropu garáže už jen několik málo centimetrů. Neod diskutovatelný prostor se hodí nejen pro přepravu přímo na vozíku, ale také pro instalaci plošin a dalších pomůcek pro snadný nástup až za volant.

Je dobrou zprávou, že vedle prodejních etalonů od Volkswagenu a Fordu přibývají těchto vozů i u jiných výrobců. Nová stáří mě příjemně překvapila pohodlím i prostorem a dodat lze jen to, že legendárnímu transporteru roste zajímavá konkurence. ●

Autor je šéfredaktorem časopisu Můžeš

Zád novinky z Jižní Koreje je umírněnější než její příd. Zadní řada sedadel je vcelku, prostřední sedadla jsou dělená.

Velkou výhodou testovaného vozu byl jeho komfortní podvozek. Někteří konkurenti sázejí spíše na tužší odpružení spojené s užitkovými vozidly, Hyundai Staria se však svým jízdním pohodlím vyrovná klasickým osobním autům. Komfort posádky nenaruší vydlážděná vozovka, zpomalovací prahy ani jiné příčné nerovnosti.

Hyundai Staria nezklame ani svou cenou. Základní verzi prodejci nabízejí za necelý milion korun včetně DPH. Nechybí varianta s pohonem všech kol, na Starii 4 × 4 si je nutné připravit alespoň 1,2 milionu s daní. Cena bez DPH klesne pod milion.

PROSTOR PRO VŠECHNO, CO JE POTŘEBA

Až na nejluxusnější výbavovou variantu dostává korejský minibus do základní výbavy devět sedadel – tři řady po třech sedadlech. Prostřední sedadlo přední řady je přitom spíše nouzové, na delší trasu ho zvládne nanejvýš dětská nebo malá dospělá postava. Prostřední série sedadel

je rozdělená v poměru 1/3 ku 2/3. Třetí řada je nedělená. S druhou i třetí řadou lze jednoduše manipulovat – posouvat nebo sklápět jednotlivé části.

Zatímco zvenčí Hyundai Staria láká na netradiční tvary, uvnitř je mnohem konzervativnější. Platí to pro palubní desku i zbytek interiéru. Korejská značka dala svému minibusu poměrně jednoduché a nevelké displeje, jeden má řidič přímo před očima, druhý je nahoře na středovém ovládacím panelu.

O rychlý dohled nad děním ve druhé řadě sedadel se stará kamera, která obraz na vyžádání přenese k řidiči a spolujezdcům na předních sedadlech. Nechybí jí všudypřítomné USB konektory pro dobíjení mobilních telefonů. Boční dveře a velká výklopná zadní stěna dostávají v lepších výbavách Style a Luxury elektrické ovládání.

Hyundai Staria přináší do třídy minibusů svěží vítr. Díky velmi zajímavému designu, velkému vnitřnímu prostoru i komfortnímu podvozku. ●

Nevidomost má tisíce odstínů

Detail záběru chodidla s opatrným došlapem a burcující hudbou. Úvodní obraz úzké štěrbině skalnatého útesu na poušti Wadi Rum v Jordánsku...

Z filmu, který bez patosu a sentimentu ukazuje, jak se žije pětici nevidomých.

S komplikovanými osudy, ztrátami i nálezy. S intenzivním hledáním svobodného prostoru, jakým disponujeme my, vidící. Jako vždy režisérka Jana Ševčíková vytvořila i tentokrát dokument o lidech a pro ně.

První otázka, kterou jste mi při našem setkání položila, zněla: Kolik diváků bylo v sále?

Když jdu okolo kina a vidím napsáno na plakátě, že jde o film o mladých nevidomých lidech, tím si myslím do kinosálů moc diváků nepřilákáte. Měla jsem možná chtít, aby tam stálo: neuvidíte žádný sentimentální doják, ale film o mladých, kteří vás dostanou svým humorem, sarkasmem a možná vám dokážou předat i svou vnitřní sílu.

Co se stává spouštěcím momentem pro chvíli, že se bude točit? Třeba právě o nevidomých...

Hned na začátku filmu zazní věta „Jenom je člověk rozdílný v tom, že některé věci dělá jinak, ale jinak je úplně stejný. A prostě lidi si myslí, že je idiot!“ Hodně zásadní vstup do tématu, který mi našel podstatnou myšlenku filmu. Přejít za ten handi-

cap, dostat se na rovinu naprosto lidskou a přirozenou. Jejich sarkasmus a smích smývá zavedené rozdíly. Mám pocit, že my jako vidomí máme mnohem větší handicap vůči těm, kteří jsou tak zvaně nevidomí.

Které setkání bylo to „poprvé“?

S Ondrou, seznámila mě Lenka Pláteníková z organizace výcviku pro vodící psy. Naše první setkání bylo v Praze na nádraží, kde z vlaku vystoupili Lenka, pes Black a nakonec Ondra. Pozvala jsem je domů na guláš a zůstali jsme spolu dlouhé hodiny. Ondra mi tehdy řekl, že se chce účastnit maratonu na Čínské zdi. Termín byl za měsíc. Tehdy jsem ještě neměla podanou žádost o podporu Fondu kinematografie, a tak mi nezbylo nic jiného než si půjčit peníze a poslat tam kameramana Jaromíra Kačera. Vrátil se nejen s výbornými záběry, ale též vzniklo silné

přátelství s Ondrou. A já jsem věděla, že mám první postavu filmu.

Ještě nám ve výčtu chybějí čtyři odlišné osudy mladých lidí, kteří se stali nevidomými v různém věku. Každý z nich může „nevidět“ život různě.

Cilku s Lukášem jsme potkali na jednom z výcviků pro vodící psy. Stále se něčemu smáli... Měli takový svérázný sarkastický humor. Začali jsme s nimi točit u nich doma, jak si vybavují společně byt. Chvilkami nás mrzilo a chvilkami jsme se řehotali s nimi. Nějaký čas spolu žili, ale jednoho dne jsme našli doma jen Lukáše. Cilka odjela do Prahy. Viděla jsem ji ještě několikrát, ale už žila v jiném prostoru a čase, a tak jsme zůstali s Lukášem. Lidé se scházejí či rozcházejí, ať jsou vidomí či nevidomí.

Produkční, paní Galina Šustová, mě seznámila s další postavou filmu. Zu-

zanou. Upovídaná cestovatelka a neřízená střela, se kterou jsme si hned na prvním setkání dokonale sedly. Také cestuji na pankáče, jen krosnu na zádech a nevím, kde budu spát. Abychom mohli natočit její cestování, navrhla jsem, aby si vybrala, kam bychom vyrazili, nejlépe co nejbližší ku Praze. Za tři dny jsem dostala SMS, ve které bylo jediné slovo: Jordánsko...

Během času jsem se seznámila s devatenácti dalšími nevidomými – od nich jsem se také dozvěděla o Pavle, která prošla Deylovým ústavem. Žije se svou manželkou Dášou, která si ale natáčení spolu s Pavlou nepřála. Tři čtvrtě roku jsem trpělivě čekala. Pak se Pavla objevila v Praze sama, přespala u mě a slíbila, že se pokusí s Dášou domluvit. Pořád jsem o Pavle přemýšlela a po čase jsem mohla přijet. Během návštěvy si Pavla sedla ke klavíru a po tom, co zahrála a zazpívala, Dáša s natáčením souhlasila.

Pořád mi ale do počtu chybí jedna postava...

Poslední byl Pavel, sedlák, vesnický tvrdý kluk, choval ovce a krůty, miloval motorky, a když jsme ho viděli, jak měří sedlo na koně a pak ho ručně vyrábí, nevěřili jsme, že má v očích jen pět procent zraku. Stále měl v hlavě, aby se mohl osamostatnit a nebýt pokud možno na nikom závislý. Nedávno změnil úplně profesi, má citlivý grif na masérství, a tak si doma nechal postavit masérnu a rozhodl se pro tuto cestu.

Ten film má úžasný vnitřní rytmus a přemíru emocí. Vypráví bez kapky sentimentu...

Ti, kteří tančí ve tmě, ČR, 2022

Režie: Jana Ševčíková
Kamera: Jaromír Kačer
Střih: Lucie Haladová
Hudba: Monika Načeva, Alan Vitouš

Zvuk: Pavel Dvořák
Producent: Jana Ševčíková
Koproducenti: i/o post, Studio Virtual
Distribuce: Aerofilms

Každý z pětice motivů nového filmu je neuvěřitelně silný. Je o těch, co prožívají své osudy jednou nahoře, podruhé dole... Ve tmě.

Vraťme se ale k postavě Pavly, dala svým expresivním tancem popud i k názvu filmu...

Titul filmu jsem měla v hlavě ještě před tím, než jsem poznala Pavlu. Tanec a zpěv Pavly se staly pro film zásadní. Točili jsme u nich na dvorku, Pavla stála a pomalu se začala pohupovat. Řekla jsem jí, že mi to její „kývání“ připomíná natáčení filmu Svěcení jara o japonském tanečníkovi Minu Tanakovi. Vysvětlila mi, že si kdysi na „deylovce“ měli na hodinu tance přinést svoji oblíbenou hudbu. Ona si tehdy přinesla píseň Moniky Načevy „Vůni“, sugestivní skladbu na slova Jáchyma Topola. Po týdnu jsme přijeli, přivezli hudbu a pustili Pavle na zahrádě – a to, co jsem viděla, mě dostalo! Bylo to jurodivý a do filmu jak ušitý... Nakonec jsme Pavlin expresivní tanec natočili na jevišti v Divadle Archa.

Hodně energie pocítí jistě diváci i z hudební spolupráce Alana

Vitouše a Moniky Načevy, která je ve filmu zřetelná.

Když jsem se s Alanem Vitoušem poprvé setkala, zeptal se mě, jakou mám nejraději muziku. Odpověděla jsem „ticho“. Bylo to v roce 1986 a od té doby s Alanem spolupracuji na všech filmech. Alan vytvářel k jednotlivým sekvencím tohoto filmu ruchové a hudební nahrávky. Ve studiu se pak setkal s Monikou Načevou, rozuměli si jako parťáci. Za tuto spolupráci jsem vděčná, vznikl vnitřní rytmus a tah filmu, který znamenali všichni, kteří ho viděli.

Jakou úlohu sehrál ve vaší tvorbě kameraman Jaromír Kačer, točíte s ním už kolikátý film?

Film nedělá jenom Jana Ševčíková. Mám to štěstí, že jsem se seznámila s Jaromírem Kačerem a že jsme si padli do noty, hlavně tou svobodou, tím myšlením, a on ví, že pro mě je podstatný obraz, že přes ten obraz se dá říct daleko víc než samotným tlacháním. Jaromír je kameraman, který není na reportáž, na takový to rychle. Je velice pomalý a přemýšlivý. Někdy já už „teču“, protože mi utíká spousta věcí, o kterých si mys-

lím, že jsou tak neuvěřitelně důležité. Potom ale natočí záběr – a je to tam. Záběr, který je vlastně duchovní, má prostorovou energii, má ten vjem, je tam ta člověčina, je tam ten dotyk, je tam vlastně to, co by tam člověk rád měl, a třeba to nedovede ani vyřknout. Vždy ze mě tahá, co tím takzvaně chce básník říct, a já povídám hodiny a hodiny a pak, když přijdeme na plac, tak se díváme, co je to podstatný... Dovedeme spolu mlučet, ale taky se dovedeme hádat, to k tomu patří. To je to, že jsme spolu prožili to dobrý i to špatný.

Co je pro vaši práci důležité?

Čas je důležitý. Proto jsem pořád na volné noze a proto jsem dříve raději uklízela domy, prostě ta svoboda času je to nejdůležitější. Na filmy dostávám finance od Fondu kinematografie a koproducentů, což mi umožňuje svobodné natáčení. A taky pro mě ten film je opravdu život jako takový, takže nepotřebuji točit 15 filmů ročně. Potřebuji se do něčeho dostat hrozně hluboce, musím se tím taky nějakým způsobem obohacovat. A vím, že kameraman Jaromír Kačer k těm lidem jezdil strašně rád,

Výzva:

Pokud má někdo zajímavý námět na dokumentární film, prosím, napište na adresu filmsevcikova@seznam.cz

protože si od nich přinášel spoustu věcí, stejně tak zvukař. Máte okolo sebe lidi, kteří jsou schopni tyto věci vnímat, v tom čase zůstanou s vámi, ale zároveň zůstanou s těmi lidmi. A o tom je ten dokument.

Proč jste zvolila černobílý film přesto, že je v něm hodně krásných přírodních záběrů?

Snažila jsem se získat pocit vjemů nevidomých. Měla jsem v úmyslu vestřihávat do černobílých sekvencí grafické obrazy, které měly simulovat jejich vidění, ale od tohoto záměru jsem upustila... Vše se mi zdálo falešné. Tak, jak řekl jeden z protagonistů „Řekni mi, jaké je to vidět.“, došla jsem k tomu, že toto téma nejvíc přiblíží černobílý obraz.

Film Ti, kteří tancují ve tmě, vznikl celých pět let, protože do natáčení vrátil covid...

Původní záměr byl tři roky, ale kvůli covidu jsme museli natáčení přerušit, protože jsem nechtěla natáčet lidi s rouškami. Filmy, které jsem kdy natočila, nemají v sobě ukotvený čas. A to byl myslím hlavní důvod, protože covid by čas uzemnil.

Jaký je rozdíl mezi pravdou a autenticitou v dokumentárním filmu?

Ono to není rozdílné. Člověk se snaží pravdu nosit nějak v sobě a podle toho, jakou pravdu v sobě nosíš, takovou ji dáváš. Nemám ráda taková ta velká slova. Daleko lépe se mi žije a točí s lidmi, kteří jsou svérázní, protože v tom jsou pravdiví. Naposledy ve filmu Ti, kteří tancují ve tmě, kdybych je jen trochu litovala a cítili by sentiment, nenatočila bych ani jeden záběr.

Vaše filmy jsou běhy na dlouhou trať...

Jde o dny a měsíce natáčení, další hodiny se pak prosedí se střiháčkou Lucií Haladovou ve střihně nad natočeným materiálem, tam se vlastně rodí finální tvar. Během tohoto času přichází dramaturg Ivan Arsenjev, který přináší podstatné podněty k výsledné dramaturgii filmu. A to je právě ta tvorba, to nemůžete mít ve scénáři, protože vlastně člověk neustále improvizuje. A člověk musí být otevřený. A když jste otevřená, tak to není ta křeč, že to musí být, to jsem se taky učila. A dlouho. Protože, já vám něco řeknu, ne každý je schopen komunikace. Některý člověk je velice introvertní, někdo je extrovertní – a vy musíte hledat tu rovinu, jak se k tomu člověku dostat, ty vaše energie propojit, a v tom je právě ta pravdivost, protože to všechno je takové latentní, je to neuchopitelné, ale přitom je to fantastické a je to to, co mě vlastně k tomu žene, ale ať už je to obraz, výpověď, ať už je to cokoliv, tak vy vnímáte, že to tam je. To je to, co přichází z toho vršku, ať už je to kosmos, ať už je to pán bůh, křesťanství, já nevím, cokoliv. Říkám tomu stavební kameny. Jsou to pro mne motivy, které pak dál rozvíjím.

Ve filmu Ti, kteří tancují ve tmě, byla důležitá společná energie a hlas.

Ráda cestujete. Souvisí vaše cestování s filmem?

Ano i ne, protože každá cesta obohací vás i vaše vědomí. Jsou to stopy, které můžete později otisknout do filmu. Cestování je moje velká

vášeň. Potřebuji silné téma. Pro mě byla vždycky nejdůležitější vnitřní svoboda a čas. Mít tu možnost rozhodovat sama za sebe a točit o světě zabydleném lidmi, o kterých jsem přesvědčena, že je třeba vyslat jim sdělení. Už jsem takhle zvažovala asi šest témat, ale nebylo to to pravé. V současné době stále hledám, ale vím, že všechno má svůj čas. Myslím, že přecházet z jednoho filmu do druhého není úplně dobré, pak totiž přestáváte žít a čas věnovaný vlastnímu životu se vytrácí.

Je po premiéře, první debaty a recenze jsou za vámi...

Konečná tečka to ještě není... Film má ještě před jednou úpravou. Vznikne verze pro nevidomé s audiopopisem. ●

Jana Ševčíková (*1953)

- Česká režisérka. Už svým absolventským filmem na FAMU – Piemule v roce 1983 – upozornila na svůj výrazný talent. V každém svém dalším filmu vždy cílí na kvalitní a silná témata.
- Od počátku tvorby vytváří sama námět i scénář, natáčí v malém štábu, ve vlastní produkci.
- Všechny její originální snímky byly oceněny v zahraničí: Piemule, Jakub, Starověci, Svěcení jara, Gyumri. Za film Opři žebřík o nebe v Česku získala mimo jiné Cenu české filmové kritiky a Českého lva.
- Z 25. mezinárodního festivalu dokumentárních filmů v Jihlavě 2021 si režisérka odnesla Cenu za přínos světové kinematografii, z 25. mezinárodního festivalu dokumentárních filmů ve Varšavě Cenu za nejlepší dokumentární film (Ti, kteří tancují ve tmě).

Unikátní galerie v Praze

Už deset let funguje na Letné Ateliér radostné tvorby pro osoby s duševním postižením. Záhy se objevil sen, že by podobně jako jinde ve světě mohla i u nás existovat galerie, která vystavuje a prodává jejich práce. Galerie Art brut Praha byla otevřena vloni na podzim. Provedl nás spisovatel a výtvarný kurátor Jaromír Typlt.

Text: MICHAELA ZINDELOVÁ

Foto: APOLENA TYPLTOVÁ

Jak jste se vůbec k umění zvanému art brut dostal?

Jsem spojený hlavně s literárním světem, ale už od doby, kdy jsem byl na civilní vojenské službě ve sdružení Fokus v Liberci, mám také blízký vztah k lidem, kteří překonávají nějaký handicap. Z téhle inspirativní služby dodnes těžím: sdružení vzniklo hned v první vlně polistopadového nadšení, aby překonalo omezenost tehdejší psychiatrie a pomáhalo duševně nemocným vrátit se z léčen do života, mimo jiné i rehabilitací. Pořádali jsme tvůrčí dílny se spontánním malováním a různé výstavy, takže v mnohém ohledu se naše činnost podobala Ateliéru radostné tvorby na Letné. Dali jsme všem papíry, barvy a k tomu jen jediný pokyn: Dělejte, co je ve vás.

Od té doby jsem se čím dál tím víc začal zabývat uměním art brut, ob-

jeveným díky francouzskému malíři Jeanu Dubuffetovi, který tehle pojem zavedl těsně po konci druhé světové války. Z Paříže se zájem postupně rozšířil do celého světa. Shodou okolností jsem ještě během civilní služby ve Fokusu stál u zrodu jedné z mezinárodních hvězd art brut, když jsem zveřejnil kresby duševně nemocného autora z Ústí nad Labem Zdeňka Koška. Ty kresby časem doputovaly až do pařížského Centre Pompidou a dnes mají velkou sběratelskou cenu.

Jednoho dne se vaše cesty protuly s velkou osobností, projektovým manažerem Vladimírem Drábkem...

Skutečně to byly cesty, to slovo přesně odpovídá, protože se to stalo na takzvané máchovské pěší pouti. Potkali jsme se nedaleko hradu Kum-

Jaromír Typlt
a Vladimír Drábek
před galerií
Art brut Praha,
září 2022

burku a Vladimír mi pak vyprávěl o Ateliéru radostné tvorby, který čerstvě založil a otevřel v Praze na Letné. Přišel jsem se podívat na jednu z jejich výstav a o něco později jsem našel v letenském centru i zaměstnání, takže jsem se po letech okruhem vrátil k sociální práci. V podstatě od začátku naší spolupráce mluvil Vladimír Drábek o galerii. Dlouho jsme ale diskutovali o jejím umístění, protože jsem cítil, že potřebujeme něco opravdu přitažlivého a nezaměnitelného. Nakonec jsme se shodli, že budeme hledat něco v centru hlavního města, aby bylo místo snadno dostupné i zahraničním turistům.

Na jaře loňského roku Vladimír Drábek poprvé přišel na pozemek hned za rohem z Resslovy ulice, kde stojí kostel sv. Václava, patřící Církvi československé husitské. Zdejší paní farářka Blažková po desetile-

tích soudních sporů právě vysoudila stavbu plynové stanice. Objekt byl ve stavu, který odpovídal tomu, že nebyl už od padesátých let využíván. I když mi po letech covidu a v prvních měsících války na Ukrajině přišla myšlenka na založení nového výstavního prostoru velmi ambiciózní, interiér budovy jsme rekonstruovali a galerie se otevřela 22. září 2022.

Jaký byl zájem o zahájení a o další výstavy?

Už první den přitáhl snad stovku návštěvníků a zájem pokračuje. Není divu: jde o první galerii v Česku, která se orientuje výhradně na art brut, a jiná galerie zaměřená pouze na tyto autory u nás zatím neexistuje. My zastupujeme především tvůrce, kteří pracují v Ateliéru radostné tvorby. Snažíme se je nejen vystavovat, ale i prodávat. Část výtěžku jde samo-

zřejmě autorovi, další pak na úhrady nákladů galerie. Výstavy se u nás střídají zhruba po měsíci.

Neomezujeme se ale jen na výstavy autorů z Letné, naším záměrem je podchytit všechno zajímavé, co se v českém art brut objevuje. A připravujeme také mezinárodní projekty. Provoz galerie samozřejmě vyžaduje kustody, pět dní v týdnu odpoledne tu na výstavy dohlíží studentka dějin umění s kolegou novinářem. Prodej obrazů by mohl jistě být lepší, ale zatím jsme na startu.

My zastupujeme především tvůrce, kteří pracují v Ateliéru radostné tvorby. Snažíme se je nejen vystavovat, ale i prodávat. Část výtěžku jde samozřejmě autorovi, další pak na úhrady nákladů galerie.

George Radojčič,
Válečníci
v hospodě,
olej na plátně,
asi 2020

Přiznávám, že jde o běh na delší trať. V tuhle chvíli je v Česku bohužel jen jediný opravdový sběratel art brut, Pavel Konečný. Jeho sbírka je známa po celé Evropě, ale nikdo další už podobnou cílevědomě nevytváří. Všem zájemcům vysvětlujeme, že nejde o žádnou dobročinnost, ale opravdu o umění, protože naše autory prosazujeme jako osobnosti s vlastním rukopisem. Podle mého jde i o zajímavý obchodní záměr, protože za peníze výrazně nižší, než by si vyžadovala třeba současná malba, může vzniknout unikátní a cenná sbírka.

Jaká je vaše odpovědnost za chod galerie?

Jako kurátor odpovídám za výběr umělců, kteří tu budou mít výstavu. Tím, že autory dlouhodobě sleduji a většinou také osobně znám, mám i přehled o tom, z čeho vybírat. Některé výstavy byly a budou skupinové, třeba hned ta úvodní, která představovala celý letenský ateliér. První samostatná výstava u nás patřila Georgovi Radojčičovi. A jsem přesvědčen o tom, že také jeden z příštích autorů, Ladislav Svoboda, který otevřeně vystupuje jako umě-

Záběr z výstavy
George Radojčiče
Bitvy o velkou
lásku

lec s Aspergerovým syndromem, může v naší galerii vzhledem k originálnímu stylu svých maleb vystavovat sám.

Jak svou prezentaci autoři sami vnímají?

První vernisáž výstavy čtrnácti autorů proběhla jen za účasti několika z nich. Někteří totiž potřebují doprovod nebo určité denní hodiny, ale je třeba zmínit, že většinou vnímají, že jsou za něco obdivováni. Ten pocit jim vrací jistou důstojnost, jako by se napřimovali. Od dětství zažívali, že se jim někdo vysmívá nebo je lituje, a najednou mají výstavu! Ten pocit v každém z nich zůstává.

Zažil jsem už celou řadu nezapomenutelných okamžiků: jeden autor, který má většinou velmi závažné problémy s komunikací, šokoval svoji matku, když během vernisáže přečetl nahlas celou stránku textu, který si napsal. Nikdy prý tak dlouho a souvisle nemluvil. Máme také autora, který z malého města přišel do Prahy. Jeho život je také poznamenán Aspergerovým syndromem, proto trpěl velkou

osamělostí. Od dětství si kreslil, ale v našem ateliéru poprvé mohl začít malovat na plátna. Z obrazů, které takhle vznikly, bylo pak několik shodou okolností vystaveno blízko místa, kde prožil dětství. Jeho rodiče přijeli na vernisáž a viděli synovy malby. Byli tak překvapení a nadšení, že syna začali znovu podporovat, aby mohl ve své umělecké aktivitě pokračovat. Do té chvíle totiž o jeho talentu vlastně nic netušili. Je to bytostný malíř, který se ve svém projevu úžasně rozvíjí. A ještě příběh zcela nedávný, z Paříže: jeden z tvůrců z Ateliéru radostně tvorby, Karel Pajma, byl totiž vybrán

na výstavu ve velmi prestižní art brut galerii ve známé pařížské čtvrti Marais. S pomocí pravítka už léta rýsuje promyšlené, prostorové, skoro architektonické kresby a je v tom tak originální, že jeho tvorba galeristovi Christianu Berstovi stála za tu cestu, aby si v Praze osobně vybral na výstavu několik Pajmových obrazů. A snaží se je pochopitelně prodat i okruhu svých sběratelů.

Jak probíhá komunikace galerie s kulturní veřejností?

Nechceme, aby galerie byla jen místem vernisáží nebo komentovaných prohlídek, a tak nabízíme poměrně bohatý doprovodný program. Cíleně sem přivádíme nejrůznější lidi, kteří jsou spojení s literárním, hudebním nebo výtvarným světem. Pořádáme autorská čtení, přednášky, koncerty, počítáme i s malými divadelními představeními nebo akcemi na zahradě před galerií. Jde o model, který opět souzní s naším centrem na Letné: každou středu v šest pořádáme komentovanou prohlídku a po ní následuje večerní program. ●

Art brut

■ Neboli syrové umění (anglicky Outsider art) je označení pro umělecká díla (především výtvarná), která vytvářejí lidé vnímaní společností jako handicapovaní nebo s duševní poruchou. Termín poprvé použil v roce 1945 Jean Dubuffet, který viděl v této rozumem nekorigované spontánní tvorbě zdroj inspirace a nové impulsy.

■ Více o galerii, Jaromíru Typttovi a nové galerii Art brut na www.artbrutpraha.cz

■ www.typlt.cz

Věřit, že to bude lepší

Po vážné autonehodě, která otřásla vším, co Martina Žižková do té doby znala, přisedlala z tužky na štětec. Bez ostychu se dál věnuje tomu, co v jejím životě dávalo smysl odjakživa – umění.

TEXT: ROZÁLIE NIKÉ MOŠOVSKÁ
FOTO: MILAN JAROŠ

Jak jste se k malování dostala? Měla jste výtvarné ambice už v dětství?

Určitě ano. Už jako dítě jsem cítila, že potřebuju něco tvořit, proto jsem šla nejdřív na uměleckoprůmyslovou střední školu a následně na vysokou školu do Zlína, kde jsem vystudovala obor animátor klasické tvorby. Po bouračce už sice nemůžu tolik pracovat s tužkou, protože se mi hodně klepou ruce, ale díky přípravným kurzům na UMPRUM jsem se naučila dobře pracovat se štětcem. Kolikrát je to teda práce na hodně dlouho, protože štětec není tak přesný jako tužka, ale mě to baví. Tvořivost mám prostě v sobě.

Je vás tak umělecky nadaných v rodině víc?

Ne, u nás v rodině nikdo takový není, to jenom já jsem tam ta „divná“. Navíc

jsem se narodila v pátek třináctého, takže se ta divnost dala asi čekat. (směje se)

Jak byste tedy popsala styl, kterým malujete?

Přesný název vám asi neřeknu. Díky přípravným kurzům vím o určitých technikách a malířských stylech, jako je například surrealismus nebo impresionismus, ale já nejsem umělec, takže vlastní obrazy takhle definovat nedokážu. Tvořím hlavně to, co mě zrovna napadne, bez ohledu na definice nebo předepsané postupy.

Podle čeho tedy vy sama umělce definujete? Malujete, máte vlastní ateliér, výstavy... Myslím, že hodně lidí by zrovna vás za umělkyni považovalo.

To je těžká otázka. Někdo dělá třeba kýče, což podle mě moc umělec-

Martina se snaží brát život s humorem.

ké není. Já sama nerozeznám, jestli moje obrazy jsou spíš kýč nebo umění, proto si myslím, že to, jestli člověk je nebo není umělec, by měli posoudit druzí.

Kde hledáte inspiraci pro svoji tvorbu?

Tohle asi nedokážu dost dobře vysvětlit. Mám už nějaké vlastní zkušenosti a vidím třeba příklady od jiných umělců, myslím teď od těch opravdových umělců, jako je například Vincent van Gogh, Gustav Klimt nebo současný Manuel Rebollo, takže občas se inspiroji u nich. Jindy zase vychází inspirace jenom z mých myšlenek nebo pocitů.

Uživí vás malování?

Ne, čerstvě po nehodě jsem pracovala v TaKavárně, abych mohla fungovat co nejvíc jako člověk bez handicapu. Pak jsem vyzkoušela ještě tisíc různých prací určených pro lidi s postižením, ale to byl fakt divoký a někdy i dost nepříjemný zážitek, takže za těch pár šupů se mi tam „šaška“ dělat nechtělo. Nakonec jsem si našla práci přes internet jako grafička jednoho e-shopu. Není to sice úplně malba, ale aspoň trochu kreativní práce to je.

Jak často se tvorbě věnujete?

Dřív, když jsem ještě nebyla zaměstnaná, jsem v ateliéru strávila klidně třeba celý den, ale teď už na to nemám tolik času, takže se při své tvorbě řídím hlavně múzou a časovými možnostmi. I tak si na malování najdu vždy alespoň pár hodin času o víkendů nebo po práci. Dává mi to pocit určité „sebedůležitosti“, že můj život není jen o tom, že chodím do práce a z práce domů. Můžu u toho vypnout hlavu a neřešit běžné starosti, jako jestli mám doma uvařeno nebo naklizeno. Zavřu se v ateliéru jen se svými barvami a mám klid.

V roce 2015 se vám stal vážný úraz, na přechodu vás srazilo auto. Čím se liší váš život před bouráčkou od toho, který žijete dnes?

Liší se opravdu hodně. Po bouráčce si ale bohužel už nic moc ze svého života „před“ nepamatuji. Když jsem

Láska k umění ji provází už od dětství.

se probudila z kómatu, nepoznávала jsem ani vlastní rodiče. Moje tělo se muselo všechno učit od začátku a já jsem se musela pokusit znovu se seznámit s lidmi, které jsem znala před nehodou. Ještě nedávno jsem trpěla občasnými výpadky paměti, třeba jsem chtěla jít z procházky domů a zapomněla jsem, kde bydlím. K těm okem zpozorovatelným obtížím, které mi autonehoda přinesla, patří například moje problémy s chůzí a řečí, tu se mi ale pomalu

Nemá smysl se brát moc vážně, holt jsem taková, jaká jsem. No, já se z toho nezblázním. Ostatní to snášejí třeba hůř, ale s tím já už nic nenadělám.

daří zlepšovat. Těch komplikací je ovšem samozřejmě víc...

Jaké to bylo po probuzení v nemocnici? Člověk musí být asi hodně zmatený.

Já už si to bohužel... možná bohudík... nepamatuji.

Přijde vám to tak lepší?

Así ano. Beru to prostě tak, jak to je. Kdybych měla být věčně našťavaná na to, co se mi stalo a co si všechno nepamatuji, bylo by mi to stejně k ničemu. Nemá smysl se brát moc vážně, holt jsem taková, jaká jsem. No, já se z toho nezblázním. Ostatní to snášejí třeba hůř, ale s tím já už nic nenadělám.

To je velice pozitivní přístup.

To mě naučila ta nehoda. Ne každý se může chlubit tím, že přežil svoji vlastní smrt.

Třináctého ledna se v TaKavárně konala malá vernisáž, na které mohl návštěvníky potěšit nejen pohled na vaše vystavené obrazy, ale také skvělý hudební doprovod kytary a saxofonu. Jaké to pro vás je, jít takto, jak se říká, s kůží na trh a přihlížet autentickým reakcím návštěvníků?

Ono by to šlo i beze mě, ale já tímhle způsobem svoji práci prezentuji a nervozitou našťastí netrpím. Myslím, že je lepší, když si lidé můžou mě a moji tvorbu hned na místě spojit dohromady, dává to pak větší smysl.

Už jsme spolu mluvily o tom, co všechno váš život s handicapem obnáší po stránce fyzické, omezuje vás ale i nějak jinak? Například ve společnosti?

Ano, hodně lidí mě vnímá jinak, hlavně kvůli mému způsobu řeči. Jakmile začnu mluvit, většina si automaticky myslí, že jsem buď opilá, nebo zfetovaná. Někomu se to rozmluvit dá, někomu se to vysvětlit ani nesnažím. Už jsem si na to zvykla. Myslet si o mně můžou, co chtějí, ale já se z toho přece nezblázním.

Víte, za to, že žiju a jak funguju, vděčím hlavně svým rodičům. Oni

se o mě ze začátku starali opravdu neuvěřitelným způsobem a muselo to pro ně být hodně těžké, když jim v podstatě umírala dcera. Po nehodě jsem byla dlouhou dobu na invalidním vozíku, ale díky tátovi už můžu zase chodit. Táta byl trenérem karate, takže jakmile to začalo být jen trochu možné, začal se mnou každý den trénovat různé cviky. Denně jsem se tak pod jeho vedením musela snažit běhat, chodit do schodů nebo jezdit na kole. Od nehody špatně držím rovnováhu, takže kolo bylo pro mě ze začátku dost makačka, ale dneska už i to, alespoň u rodičů na vesnici, zvládám vcelku obstojně.

Jak dlouho vám rekonvalescence trvala?

Ještě teď zaznamenávám určité pokroky. Například jsem si před pár

Dřív, když jsem ještě nebyla zaměstnaná, jsem v ateliéru strávila klidně třeba celý den, ale teď už na to nemám tolik času, takže se při své tvorbě řídím hlavně múzou a časovými možnostmi.

dny všimla, že při scházení schodů z našeho bytu se už nepřidržuji zábradlí. Ostatním lidem se to asi může zdát jako hloupost, ale mně to teda udělalo obrovskou radost!

Máte teď v životě nějaké cíle, které byste si chtěla splnit?

Jsem opravdu hodně nerozhodný člověk, takže co se cílů týče, není u mě nikdy nic jisté. Rozhodně bych ale chtěla pokračovat ve vystavování svých obrazů, alespoň v tom si jistá jsem.

Co by měl člověk podle vás dělat, když se ocitne v podobně složité životní situaci?

Myslet na to, že to bude lepší. Ano, život je někdy dost obtížný, ale člověk to dřív nebo později stejně musí začít brát s humorem.

Čeká vás v blízké budoucnosti nějaká další výstava?

Momentálně žádnou naplánovanou nemám a bude mi asi ještě chvíli trvat, než vytvořím další várku obrazů. Jedním kamarádem jsem ale byla požádána o vytvoření animovaného videoklipu k písničce jeho kapely, tak jsem si řekla, že do toho půjdu. Sice už to nebude takové, jako když jsem animovanou tvorbu studovala, ale i mně udělá radost, když budu moci něco podobného zase vytvořit. ●

Více na www.martinazizkova.com

KOMPLEXNÍ ŘEŠENÍ BEZBARIÉROVOSTI

JSME TU PROVÁS JIŽ
30 LET

schodišťové plošiny - schodišťové sedačky - schodolezy - stropní zvedáky - bazénové zvedáky - nájezdové rampy

Jak zajistit důstojný život pro všechny?

NA PODZIM LOŇSKÉHO ROKU OTŘÁSL VEŘEJNOSTÍ PŘÍPAD DOROTY ŠANDOROVÉ. TATO MLADÁ ŽENA ZAŽÍVALA V JIHOČESKÉM DOMOVĚ PRO LIDI S POSTIŽENÍM ŘADU LET TÝRÁNÍ ZE STRANY PEČOVATELŮ. JEDEN Z NICH JI NAKONEC ZABIL – ZALEHL JI, BRUTÁLNĚ JÍ ZKROUTIL RUCE ZA ZÁDA A PLNOU SILOU JÍ TLAČIL NA HRUDNÍK, AŽ UPADLA DO BEZVĚDOMÍ A UDUSILA SE. SOUD PACHATELE ODSOUDIL ZA VRAŽDU, NÁSLEDNĚ JI PŘEKVALIFIKOVAL NA USMRČENÍ Z NEDBALOSTI. TATO UDÁLOST CELÉ DVA ROKY NEPRONIKLA NA VEŘEJNOST A NEOBJEVILA SE ANI V ODBORNÝCH KAZUISTIKÁCH.

Text: MARKÉTA BOČKOVÁ, mluvčí, Kancelář veřejného ochránce práv
Foto: MICHAELA VAISOVÁ

V době, kdy se o Dorotině případu lidé díky článku v časopise Respekt dozvěděli, se ombudsman intenzivně zabýval situací v jiném zařízení pro lidi s postižením – po návštěvě v Domově pod Lípou ve Středočeském kraji totiž podal na poskytovatele této sociální služby trestní oznámení kvůli špatnému zacházení s klienty.

V rámci prevence špatného zacházení s lidmi omezenými na svobodě a monitorování práv lidí s postižením veřejný ochránce práv navštěvuje zařízení, kde lidé s postižením žijí. V letech 2021–2022 pracovníci Kanceláře ombudsmana navštívili celkem osm domovů pro osoby se zdravotním postižením. Podmínky, v jakých žijí lidé s postižením, sledovali i během dalších řádově pěti desítek návštěv například v psychiatrických nemocnicích, školských zařízeních nebo domovech pro seniory a domovech se zvláštním režimem.

Ombudsman opakovaně upozorňuje, že špatné zacházení s lidmi s postižením v zařízeních sociálních služeb má i systémové příčiny. Péče

o lidi s postižením se v Česku stále soustřeďuje především do velkých ústavů. Chybí u nás dostatek sociálních služeb komunitního charakteru, díky kterým by mohli lidé s postižením vést nezávislý život tak, jak to předpokládá článek 19 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením. Právě veřejný ochránce práv u nás dohlíží na to, jak Česká republika naplňuje své závazky vyplývající z této úmluvy.

Zvláště pro lidi s chováním náročným na péči jsou velké ústavy zcela nevhodné prostředí pro život. „Některé služby nedokážou reagovat na potřeby nejzranitelnějších lidí s postižením, neumějí vytvořit podporu odpovídající jejich individuálním potřebám. Lidé žijící v ústavech se často stále uzpůsobují systému, přitom by to mělo být právě naopak a služby

by měly reagovat na potřeby klientů,” popisuje své zkušenosti právnička Romana Jakešová, která v Kanceláři ombudsmana vede odbor ochrany práv osob se zdravotním postižením.

CHYBÍ KONTROLA

Problémům podle ombudsmana musí předcházet i přímo poskytovatelé sociálních služeb. Ti musí nejen chránit zájmy svých klientů a nastavit jim odpovídající podporu, ale současně musí také vytvořit adekvátní podmínky pro personál, který služby fakticky poskytuje. S ohledem na náročnost práce by měl personál dostávat adekvátní psychologickou i supervizní podporu. „S tím souvisí i vzdělání personálu. Pro práci s lidmi s náročným chováním a vysokou mírou podpory nemůže dostačovat jen několikátý denní kurz a následné školení. Náročnosti práce by mělo odpovídat také platové ohodnocení personálu v sociálních službách,” shrnuje Romana Jakešová.

Zásadní roli má také ministerstvo práce a sociálních věcí. To má dbát na

ombudsman
veřejný ochránce práv

Památku Doroty Šandorové uctili lidé na Noci důstojnosti i v Kanceláři veřejného ochránce práv.

naplňování Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, a především má za úkol také nastavování financování a kvality sociálních služeb včetně její kontroly. „V některých zařízeních, která jsme v rámci prevence špatného zacházení navštívili, ale inspekce sociálních služeb za celou dobu jejich existence nikdy nebyla,“ upozorňuje ombudsman.

Podle Registru poskytovatelů sociálních služeb je v Česku 208 domovů pro lidi se zdravotním postižením, inspekce kvality sociálních služeb přitom podle dat MPSV navštívila v roce 2021 pouze dva. A počty nebyly vyšší ani v předcovídobě.

Situaci v Domově pod Lípou ombudsman řešil i přímo se středočeskou hejtmankou. Rada Středočeského kraje na začátku prosince odvolala ředitele domova. Než skončí výběrové řízení, vede domov dočasně ředitelka Domova Barbora v Kutné Hoře Jana Juklová. Nové vedení domova by jej pak mělo připravit na zásadní transformaci. „Chtěli

bychom, aby většina klientů bydlela v bytech, v menších skupinách, ve městech, kde se vzdělávají a na která mají další sociální vazby,“ popsala záměry kraje středočeská hejtmanka Petra Pecková. V Domově pod Lípou by podle ní mělo zůstat specializované zařízení s malým počtem klientů. Transformace bude muset být postupná: „Zajistit odpovídající byty zvládneme rychle, ale zajištění odpovídajícího počtu kvalitního personálu bude náročné. Uděláme ale maximum,“ dodala hejtmanka.

NEOPAKOVAT CHYBY

Osud Doroty Šandorové si lidé po celé republice připomněli na začátku

ledna během Noci důstojnosti. Veřejný ochránce práv uspořádal kromě pietního setkání také diskusi nazvanou Důstojný život pro všechny. Členka poradního orgánu ombudsmana pro práva lidí s postižením Hana Grygarová na ní shrnula, jaké změny jsou podle ní potřeba, aby každý člověk, bez ohledu na své postižení či nemoc, mohl žít důstojně: „Je zapotřebí, abychom měli peníze na dost hodin asistence, abychom si asistenty mohli sami vybrat, trénovat a školit. Je důležité, aby tito asistenti měli důstojný plat.“

„Největší výzvou, která před námi stojí, je dokola opakovat kolegům politikům i veřejnosti, že v 21. století opravdu není v pořádku, že lidé žijí uprostřed lesa ve starém zámku. Není v pořádku, že i dnes v zařízeních žije více lidí v jednom pokoji. Není v pořádku mluvit o člověku s postižením jako o někom méněcenném. A není v pořádku se na oblast sociálních služeb dívat jen pouze skrze finance,“ dodala Jana Leitnerová, radní Jihomoravského kraje pro oblast sociálních věcí. Popsala také, že i na jihu Moravy procházejí sociální služby transformací: „Jihomoravský kraj má stále deset domovů pro osoby s postižením a domovů se zvláštním režimem. Dvě zařízení chceme do roku 2027 nebo 2028 opustit úplně,“ přiblížila radní.

Veřejný ochránce práv se zapojil do nově vzniklé pracovní skupiny zmocněnkyně vlády pro lidská práva. Skupina má za úkol vytvořit strategii, která by měla systematicky řešit nastavení péče a podpory lidí s chováním náročným na péči, jejich rodin i poskytovatelů sociálních služeb. „Věřím, že se z tragického osudu Doroty Šandorové dokážeme poučit a instituce odpovědné za dostupné, kvalitní a bezpečné služby začnou činit kroky tak, aby lidé s postižením mohli žít v komunitě s odpovídající podporou. Pro Dorotu Šandorovou je už pozdě. Za zdmi ústavů ale žije spousta lidí s postižením, u nichž máme stále možnost jejich příběh změnit,“ uzavírá ombudsman Stanislav Křeček. ●

Přidejte se do skupiny Práva lidí s postižením na facebooku

Odkazy

- Některé z výzkumů a doporučení naleznete pod následujícím odkazem www.ochrance.cz/vystupy/.
- Jednotlivá vydání bulletinu či díly podcastu jsou volně přístupné k přečtení či k poslechu pod následujícími odkazy www.ochrance.cz/vystupy/bulletin/ a www.ochrance.cz/vystupy/podcast/

Příspěvek na bezbariérovou úpravu bytu či domu

Lidé, kterým se ze dne na den změní život a ocitnou se se změněnou citlivostí na vozíku, případně u nich propukne nemoc a jejich schopnost mobility se výrazně omezí, jsou nuceni řešit bezbariérovou úpravu bydlení.

Text: LUCIE MARKOVÁ

Ilustrační foto: ARCHIV AUTORKY

Stát podporuje úpravu bydlení pouze do určité míry, požádat o příspěvek na bezbariérovou úpravu lze v rámci „příspěvku na zvláštní pomůcku“, a to na Úřadu práce v místě bydliště. Formulář žádosti o příspěvek lze najít na webu MPSV www.mpsv.cz přes záložku „Průvodce“ v sekci „osoby se zdravotním postižením“. Žádost je možné podat osobně, datovou schránkou či s elektronickým podpisem či ji může za vás podat zástupce na základě plné moci. Na základě vaší žádosti pak posudkový lékař Lékařské posudkové služby ČSSZ zjišťuje, zda splňujete zdravotní indikace pro přiznání příspěvku na úpravu bydlení.

Klientům často doporučujeme, pokud si nejsou jisti, zda ze zdravotních důvodů nárok vznikne, aby kontaktovali svého odborného lékaře a ukázali mu zdravotní indikace (tzv. těžké vady nosného a pohybového ústrojí, které jsou přílohou zákona č. 329/2011 Sb.), na které je příspěvek na úpravu přiznáván.

Obecnými podmínkami pro přiznání příspěvku je dlouhodobý nepřiznivý zdravotní stav (příspěvek

tedy není přiznáván na stavy např. po operaci, kdy podle poznatků lékařské vědy nebude stav trvat déle než jeden rok). Další podmínkou je věk osoby a pomůcka má umožnit sebeobsahu nebo ji potřebujete k realizaci pracovního uplatnění, k přípravě na budoucí povolání, k získávání informací, vzdělávání anebo ke styku s okolím. Zákon udává i podmínku nejnižší ekonomické náročnosti zvolené pomůcky.

PŘÍSPĚVEK JE OFICIÁLNĚ POSKYTOVÁN POUZE NA TYTO ÚPRAVY:

- **stavební práce spojené s uzpůsobením koupelny a WC** (jedná se o stavební práce a s nimi nezbytné související materiál na úpravu (bohužel nikoli o obklady, podlahové krytiny, sanitu apod.)
- **stavební práce spojené s rozšířením dveří v bytě/domě** (pouze na některé zdravotní indikace)

Toto jsou položky, které vám z doložené faktury je schopen ÚP částečně uhradit, s firmou je třeba dojednat rozpis materiálu, prací a dalších komponent tak, aby byly všechny strany spokojeny, co se týká doložitelnosti účelně vyhrazených nákladů. Doporučuji také nařadit si stav před a po rekonstrukci, pracovníci ÚP mohou přijít na kontrolu provedených úprav.

Upozorňuji ještě na jednu důležitou věc: pokud byste koupelnu či WC potřebovali přesunout do jiné části domu/bytu, lze to také, nicméně dispozičně to musí být v rámci domu, nikoli např. přístavba apod. Obecně doporučuji co nejvíce věci konzultovat s ÚP předem, když narazíte na vhodnou úřednici a vstřícný přístup, poradí vám i s těmito zapeklitostmi. Pracovníci ÚP mají k dispozici vyjádření Generálního ředitelství ÚP k tomu, jak v případě úpravy bytu postupovat.

DÁLE LZE PŘÍSPĚVEK ČERPAT NA TYTO POMŮCKY ŘEŠÍCÍ BEZBARIÉROVOST (podle konkrétních vad pohybového ústrojí):

- nájezdové ližiny,
- přenosná rampa,
- schodolez
- svislá zdvihací plošina, včetně instalace (neboli výtah)
- šikmá zvedací plošina, včetně instalace,
- stropní zvedací systém, včetně instalace
- roštová rampa, včetně instalace,
- schodišťová sedačka, včetně instalace,
- speciální komponenty osobního počítače, například uzpůsobená klávesnice, myš, speciální programové vybavení umožňující ovládání počítače ústy, pohybem očí nebo pohybem hlavy
- speciální zádržné systémy (nikoli však běžné dětské autosedačky)

Příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení svislé zdvihací plošiny nebo šikmé zvedací plošiny se poskytne, jen jestliže odstranění bariéry nelze dosáhnout prostřednictvím schodolezu. Jde-li o poskytnutí příspěvku na zvláštní pomůcku na pořízení svislé zdvihací plošiny, šikmé zvedací plošiny, schodišťové sedačky nebo stropního zvedacího systému,

Lucie MARKOVÁ

je žadatel povinen předložit ÚP alespoň dva návrhy řešení odstranění bariéry, včetně ceny.

Pro úplnost doplňuji, že v rámci příspěvku na zvláštní pomůcku lze také žádat o příspěvek na zakoupení vozidla (který má ale odlišné podmínky při stanovení výše příspěvku a jinou „užitnou dobu“ této pomůcky) a dále pak o příspěvek na dodatečnou úpravu motorového vozidla; jedná se o úpravy vyžadující montáž, například ruční ovládání, usnadňování nastupování, nakládání vozíku (kompletní seznam lze najít

ve vyhlášce č. 288/2011 Sb. k výše uvedenému zákonu).

Důležitou informací je to, že příznáný příspěvek lze využít i rok zpětně na již provedené úpravy! Příznání příspěvku v praxi bohužel trvá několik měsíců, doporučujeme tedy začít řešit celou věc co nejdříve. Využít příspěvek je pak podle zákona nutné do tří měsíců anebo ve lhůtě, na které se s ÚP individuálně domluvíte a kterou vám pak individuálně stanoví.

Jaká může být výše příspěvku a jak se zkoumá příjem?

Výše příspěvku může činit 90 % z ceny pomůcky (pokud je pomůcka dražší než 10 000 Kč anebo žádáte o více pomůcek), předpokládá se spoluúčast osoby, a to ve výši 10 % z celkové ceny úpravy. Lze ale požádat o snížení této spoluúčasti, pak může doplatek činit minimálně 1 000 Kč.

Obecně se u žádosti na úpravu bydlení příjem nezkoumá, řeší se pouze ve výše uvedené situaci, když žádáte o snížení spoluúčasti.

Maximální výše příspěvku činí 350 000 Kč, s výjimkou příspěvku na zvláštní pomůcku poskytovaného na pořízení svislé zdvihací plošiny nebo šikmé zvedací plošiny, jehož maximální výše činí 500 000 Kč.

Příjem se prokazuje podle § 11, zákona č. 329/2011 Sb. „za kalendářní čtvrtletí předcházející kalendářnímu měsíci, ve kterém byla podána žádost o příspěvek na zvláštní pomůcku“. Na základě zkušenosti uvádíme, že může vzniknout problém v případě, kdy byla osobě s handicapem vyplacena pojistka, v tom případě je většinou výhodné se žádostí o příspěvek počkat.

Upozorňujeme, že od státu lze získat příspěvky v celkovém limitu 800 000 Kč za pět let (případně 850 000 Kč, pokud byl poskytnut příspěvek na plošinu).

Když limit nestačí a potřebujete upravit i jiný prostor v domě či bytě (např. kuchyň), doporučuji oslovit některé z nadací. Seznam a účel nadačních příspěvků se ale často mění

a aktuálnost většinou sledují různé poradny pro život s postižením.

Co když si změny v bydlení dělám svépomocí?

Zde lze vycházet z instrukcí Generálního ředitelství ÚP, pokud si např. stavební úpravy v koupelně děláte sami či s pomocí známých, lze doložit alespoň zakoupení materiálu (viz výše). Výhodné je ale mít fakturu od firmy i za stavební práce (aby byla oceněna lidská práce).

Co když si chci bydlení teprve postavit či koupit?

Příspěvek se bohužel nevztahuje na zakoupení či stavbu nového bydlení.

Co když se nemám kam vrátit – stávající bydlení nelze jednoduše upravit?

Tento závažný problém řešíme v poslední době stále častěji, možnosti existují, ale jsou značně omezené, variantou jsou žádosti o obecní byty, ale zde existují různé podmínky měst a obcí a bytů je obecně nedostatek. Hledání komerčního bydlení, které je bezbariérově upravené či jej lze upravit, není rozhodně snadné. U stavebních úprav v nájemním bydlení je třeba počítat se souhlasem majitele. Zároveň je zde riziko ukončení nájemního vztahu. Zavazujete se totiž ÚP, že budete „pomůcku“, tedy i úpravu užívat nejméně pět let, a jste po tuto dobu jejím majitelem.

Ne zcela vhodnou variantou jsou pobytové služby, kde nelze mluvit o integraci do společnosti.

Co když si s celou tou legislativní džunglí nevím rady?

V případě, že jste se důsledkem úrazu či onemocnění ocitli na vozíku, případně máte jiné pohybové omezení, mohu doporučit službu odborného sociálního poradenství České asociace paraplegiků, kde vám mohou poradit, ale i pomoci s celým procesem žádosti.

Kontakt: czepa@czepa.cz, případně tel. +420 608 043 331 či +420 775 980 952. ●

Medailové úspěchy i podpora sportu zrakově handicapovaných

KONEC ROKU PATŘIL PŘEDEVŠÍM BOCCISTŮM, KTERÍ BOJOVALI V BRAZÍLIÍ NA SVĚTOVÉM ŠAMPIONÁTU O CENNÉ KOVY. PŘED VÁNOČNÍMI SVÁTKY UDĚLALI RADOST SVÝM FANOUŠKŮM I KARLOVARŠTÍ PARAHOKEJISTÉ. ŽRALOCI TOTIŽ OVLÁDLI DOMÁCÍ MEZINÁRODNÍ TURNAJ. V ZIMNÍCH MĚSÍCÍCH NEZAHÁLEL ANI ČESKÝ PARALYMPIJSKÝ VÝBOR, JENŽ PODEPSAL MEMORANDUM S NADAČNÍM FONDEM SVĚTLUŠKA. V NÁSLEDUJÍCÍCH DVOU LETECH SE TAK SPOLEČNĚ ZAMĚŘÍ NA PODPORU SPORTU ZRAKOVĚ HANDICAPOVANÝCH.

Text: VERONIKA MACKOVÁ, MARTIN STEINBACH, JAN CHLUBNA, CZDGA, NADAČNÍ FOND SVĚTLUŠKA

BOCCISTA ADAM PEŠKA VYBOJOVAL BRONZ NA MISTROVSTVÍ SVĚTA V BRAZÍLIÍ

Na skvělý úspěch dosáhla česká reprezentační výprava na světovém šampionátu v boccie, který od 6. prosince probíhal v Riu de Janeiro. Paralympijský vítěz z Tokia Adam Peška vybojoval třetí místo v rámci turnaje jednotlivců kategorie BC3. Česká národní barvy v Brazílii reprezentovalo celkem pět sportovců.

Do jihoamerického velkoměsta se vydala početná reprezentační sestava ve složení: Kateřina Cuřínová (BC1), Josef Žabka (BC2), Marcela Čermáková (BC3), Adam Peška (BC3) a Radek Procházka (BC4). Českou pětku čekaly zápasy turnaje

jednotlivců, v týmech/párech jsme neměli zastoupení.

Kateřina Cuřínová se snažila o co nejlepší výsledek ve skupině A, ve které postupně narazila na hráčky z Polska, Bermud a Brazílie. Po skvělém úvodu, kdy nad Kozou z Polska zvítězila 3:1, však přišly dvě porážky, a česká hráčka tak nepostoupila ze základní skupiny. Celkovou vítězkou této kategorie se stala domácí De Oliveira, se kterou Cuřínová svedla vyrovnanou bitvu. Ze základní skupiny ženské kategorie BC3 se nepodařilo postoupit ani Marcela Čermákové, která oba své zápasy prohrála těsným rozdílem, a to 4:5 a 1:3. Získané zkušenosti z účasti na velkém světovém turnaji se však počítají.

Další český reprezentant, několikrát kanásobný mistr České republiky, mistr Evropy a držitel dvou paralympijských medailí Radek Procházka, zažil podobný osud jako Čermáková. Silně obsazená kategorie a dvě těsné porážky měly za následek, že ani tento zkušený hráč nepřekonal nástrahy základní skupiny, a na mistrovství světa tak předčasně skončil.

Debutant na světovém šampionátu Josef Žabka nastoupil do nejobsazenější kategorie celého MS BC2 a nevedl si vůbec zle. Se soupeřem z Thajska se nejprve přetahoval o celkové vítězství v základní skupině, ve které se prezentoval velmi dobrými výkony i výsledky. Jeho cesta turnajem sice skončila v os-

Adam Peška se svou spoluhráčkou Ivanou Peškovou s bronzovou medailí z mistrovství světa
Foto: Česká federace boccie

mifinále po porážce od Brazilce Santose, i tak ale Žabka zanechal v Riu významnou stopu.

Největší naděje české reprezentační výpravy byly logicky vkládány do šampiona z poslední letní paralympiády v Tokiu Adama Pešky. Pro něj sice také šlo o vůbec první start na mistrovství světa v kariéře, ale na jeho výkonech po čas celého turnaje to vůbec nebylo znát. Český hráč nejprve postoupil do play-off z druhého místa v základní skupině a poté si s přehledem poradil se svými osmifinálovými i čtvrtfinálovými protivníky.

Bohužel v semifinále mu scházelo trochu štěstí a s Australanem Danielem Michelem, pozdějším celkovým vítězem, prohrál v rozstřelu. Peška si však napravil chuť v souboji o celkové třetí místo, ve kterém přehrál domácího Carvalha 5:3, a mohl se tak radovat ze zisku cenného kovu.

ŽRALOCI VYHRÁLI DOMÁCI TURNAJ S NÁZVEM KARLOVY VARY PARA ICE HOCKEY TOURNAMENT

Tři tuzemské kluby České parahokejové ligy a německý Eisssportclub Dresden se zúčastnily druhého ročníku karlovarského turnaje, který vznikl, aby pomohl rozvíjet parahokej nejen na těch nejvyšších úrovních. Na ledě dostali prostor nováčci i méně vytěžovaní hráči. Pohár pro vítěze nicméně zůstal doma na západě Čech u aktuálních vítězů ligy, kteří ale výhru urvali nad nováčkem ligy až v poslední třetině rozhodujícího utkání.

Po loňském triumfu Olomouce byli tentokrát nejlepší pořádající Sharks se dvěma mladými hosty z praž-

ské Sparty. Žraloci ve finále porazili Flamingos Ostrava jediným gólem z předposlední minuty. Třetí skončily Drážďany, které udolaly nezkušený tým Pardubic. Součástí turnaje byl také rozvojový seminář rozhodčích.

Zápas o třetí místo:

SHK Pardubice – Eisssportclub Dresden 3:8 (2:2, 0:2, 1:4)

Branky: 7. Ohar (Raška), 14. Doležal (Ohar), 44. Ohar (Černý) – 3. Bussmann (Kuhli-Lauenstein), 14. Hering (Kuhli-Lauenstein), 23. Hering, 30. Hering (Rennhack), 31. Rennhack (Mühlhans), 32. Rennhack, 34. Kuhli-Lauenstein (Hering), 45. Mühlhans.

Finále: SKV Sharks Karlovy Vary – Flamingos Ostrava 1:0 (0:0, 0:0, 1:0)

Branka: 44. Veselý (Zelinka, Sedláček).

PRVNÍ LETOŠNÍ ZÁVODY V HALOVÉ PARALUKOSTŘELBĚ OVLÁDLA ZNÁMÁ JMÉNA

Sportovní hala Západočeské univerzity v Plzni hostila v sobotu 14. ledna první závod v halové paralukostřelbě v roce 2023. Na startovní listině nechyběla známá jména českého paraspordu v čele s dvojnásobným paralympijským šampionem Davidem Drahonínským.

Závodů v Plzni se zúčastnilo celkem 21 paralukostřelců z pěti oddílů – MKM Odolena Voda, SK Nové Město nad Metují, Sportovní club Jedličkova ústavu Praha, TJ Halma Plzeň a TJZP Nola Teplice.

Ve dvou nejprestižnějších kategoriích – pro střelce z kladkového a reflexního luku – se podařilo zvítězit hlavním favoritům. Držitel šesti medailí z paralympijských her David Drahonínský (Sportovní club Jedličkova ústavu Praha) ovládl obsazenější kladkovou kategorii open, když ve fi-

nálovém duelu porazil Leoše Bartoše (TJZP Nola Teplice). Třetí skončil domácí Karel Davídek z TJ Halma Plzeň.

V kategorii reflexního luku se na prvním místě umístil rovněž zkušený paralympijský reprezentant, a to Václav Košťál (TJZP Nola Teplice).

Sportovní hala Západočeské univerzity v Plzni hostila v sobotu 14. ledna první závod v halové paralukostřelbě v roce 2023.

ce), který za sebou nechal stříbrného Martina Chaloupského (SK Nové Město nad Metují) a Olivera Moučku (Sportovní club Jedličkova ústavu Praha) na třetí příčce.

PARAGOLFOVÁ SEZONA ZAHÁJENA ČESKÝMI MEDAILOVÝMI ÚSPĚCHY

Letošní ročník EDGA Tour, který paragrafistům nabídne několik desítek turnajů, v rámci kterých bude možné sbírat body do světového žebříčku WR4GD, odstartoval lednovými turnaji i s českou účastí. Do Portugalska odcestovala pětice našich reprezentantů, kteří zde úspěšně absolvovali dva turnaje – Amendoeira O'Connor a Amendoeira Faldo.

Dějištěm prvního turnaje EDGA Amendoeira O'Connor se ve dnech 13. až 15. ledna stal Amendoeira Golf Resort v Portugalsku. České národní barvy zde reprezentovala pětice paragrafistů ve složení Vlastimil Hebelka, Václav Mráz, David Sellner, Milan Turek a Vladimír Zelenka.

Fantastický start nové sezony se vydařil prvně jmenovanému, Vlastimilovi Hebelkovi, který odehrál dvě vyrovnaná soutěžní kola, v kategorii stableford za sebou zanechal všechny soupeře a vybojoval tak první letošní zlato pro český paragraf!

Druhý EDGA turnaj – Amendoeira Faldo – se ve stejném portugalském resortu uskutečnil ve dnech 17. až 19. ledna a opět z toho byla medailová radost pro českou výpravu. Tentokrát se zaskvěl David Sellner, který ve dvou hracích dnech předvedl výborné výkony a nakonec dosáhl na perfektní druhé místo.

Vítězný tým
SKV Sharks
Karlovy Vary

Foto: SKV SHARKS

Český paragrafový
tým na turnaji
v Portugalsku
Foto: CZDGA

V rámci letošní turnajové série EDGA Tour se minimálně jeden turnaj uskuteční také na české půdě. V polovině června se v resortu Black Bridge v Praze odehraje 2023 Czech Disabled Golf Masters.

NADAČNÍ FOND SVĚTLUŠKA SPOLEČNĚ S ČPV ROZSVÍTÍ NOVÉ SPORTOVNÍ HVĚZDY

Světluška a Český paralympijský výbor se v následujících dvou letech společně zaměří na podporu sportu zrakově handicapovaných! Hlavním cílem bude motivovat děti k pohybovým aktivitám v rámci školy i mimoškolních aktivit, podpořit učitele tělocviku, trenéry i dobrovolníky v jejich práci, nasměrovat jednotlivé začínající sportovce i sportovní spolky k finanční podpoře jejich aktivit a v neposlední řadě zvýšit povědomí o inkluzivním sportu pro všechny.

Projekt se zaměří na offline aktivity (besedy, workshopy, soutěže) po celém Česku a současně bude fun-

govat online na webových stránkách a sociálních sítích obou partnerů. Ambasadorkou a koordinátorkou projektu je paralympijská reprezentantka Anna Pešková (Kulíšková).

„Byli jsme osloveni Nadačním fondem Českého rozhlasu ke spolupráci na společném projektu, který se bude věnovat restartu sportování dětí a mládeže se zrakovým postižením. Tuto výzvu jsme s nadšením okamžitě přijali, protože rozvoj parasportu na všech úrovních vnímáme jako jeden z našich hlavních cílů. Máme takto nastavenou i Strategii rozvoje Českého paralympijského výboru do roku 2032. Podpisem memoranda o spolupráci jsme součástí projektu Nadačního fondu na úrovni koordinátora aktivit a pomáháme určovat směr tohoto projektu správným směrem,“ prozradil o spolupráci první místopředseda Českého paralympijského výboru Roman Suda.

Společný projekt si klade za cíl oslovit a propojit organizace, které přicházejí do kontaktu s dětmi a mládeží se zrakovým postižením. Těm ukáže možnosti, jaké pohybové aktivity lze dětem se zrakovým handicapem nabízet, a doporučí, do kterých sportovních klubů, oddílů či kroužků se mohou v blízkosti svého bydliště či školy zapojit. Důraz budou nadační

fond a výbor klást také na vzdělávací a metodickou část projektu, která by měla díky vzdělávání učitelů, trenérů a dobrovolníků pomoci zvýšit účast nevidomých a slabozrakých dětí v hodinách tělesné výchovy i na mimoškolních aktivitách. Noví partneři se také soustředí na vytváření databáze průvodců/trasérů pro zrakově handicapované sportovce a na osvětu v oblasti inkluzivního sportu, tedy společných aktivit sportovců i parasportovců v klubech bez bariér.

„Věříme, že zapojení dětí s jakýmkoliv handicapem, tedy i zrakovým, do sportovních aktivit může být pro ně samotné i pro jejich rodiče zkušeností, která změní jejich život. Která přinese naději, posílí vůli jít dál, obohatí jejich životy o nové přátele a vytvoří vzpomínky, ke kterým se budou rádi vracet. Sport je jen jeden, a proto chceme vytvářet srovnatelné podmínky pro rozvoj sportu dětí se zrakovým postižením, aby měly motivaci a příležitost zapojit se do sportovních oddílů při školách, sportovních klubech a tělovýchovných jednotách. Aby se mohly s radostí a sebevědomě přidat ke svým vrstevníkům, dělat společně judo, lyžovat v jedné stopě nebo jet stejnou trasu na tandemovém kole. Světluška již 20 let podporuje sportovní aktivity pro zrakově postižené, a aby podpora sportu dávala smysl ještě nejméně dalších 20 let, potřebujeme rozhýbat i ty nejmenší, kterým pak budeme moct svítit při pravidelných trénincích, na jejich prvních závodech a gratulovat k prvním medailím,“ vysvětluje motivaci k projektu ředitelka Nadačního fondu Gabriela Drastichová.

Ambasadorkou a koordinátorkou projektu se stala dvojnásobná paralympijská medailistka, lyžařka Anna Pešková (Kulíšková), která sport zrakově postižených dlouhodobě vnímá na bodu mrazu: „Soudím podle toho, kolik sportovců se zrakovým handicapem se účastní paralympijských her nebo jiných mezinárodních soutěží. K závodění jsem se vrátila po šestileté pauze, přesto jsem na hry do Pchjongčangu v roce 2018 odcestovala, protože tu nebyly žádné mladé holky, jejichž výkonnost by mě jako

Věříme, že zapojení dětí s jakýmkoliv handicapem, tedy i zrakovým, do sportovních aktivit může být pro ně samotné i pro jejich rodiče zkušeností, která změní jejich život.

veteránku na tuto paralympiádu nepustila. Stále se divím tomu, že máme nulové zastoupení v běžeckém lyžování, biatlonu, když tyto sporty mají mezi nehandicapovanými početné zastoupení v mládežnických kategoriích. Zrakově postižené děti by se tak mohly zapojit do fungujících klubů. Mohla bych pokračovat dalšími sporty. Tento projekt by měl mládeži a jejím rodinám, učitelům a vychovatelům ukázat, že zrakově postižení mohou sportovat a že to mohou i někam dotáhnout, pokud budou chtít.“

KOTĚŠOVSKÝ S BUBENÍČKOVOU OVLÁDLI ZÁVODY OLYMPIÁDY DĚTÍ A MLÁDEŽE

Již dvacátý ročník Olympiády dětí a mládeže proběhl v Královéhradeckém kraji. V rámci soutěžního sportovního programu se ve dnech 24. a 25. ledna představili i zrakově handicapovaní sportovci, kteří ve vrchlabském areálu Vejsplachy absolvovali plnohodnotné závody v běžeckém lyžování. Na startovní listině figurovalo 15 mladých nadějí českého paraspportu.

Slavnostní zahájení jubilejní, dvacáté Olympiády dětí a mládeže proběhlo za účasti tisíce mladých sportovců v neděli 22. ledna na zimním stadionu v Hradci Králové. U zařehnutí olympijského ohně olympijskou medailistkou Evou Adamczykovou nechyběl například ani předseda Českého paralympijského výboru Zbyněk Sýkora, čestný zástupce výpravy Českobudějovického kraje.

Závody sportovců se zrakovým postižením se uskutečnily v úterý 24. ledna (závod s intervalovým startem klasicky) a také o den později ve středu (sprint klasicky). Za poctivou přípravu a začlenění mladých paraspportovců do programu Olympiády dětí a mládeže zodpovídal tým Davida Šnajdra ze Sportovního klubu Nové Město nad Metují.

„Rok a půl jsme suplovali sportovní svazy, které měly pro přípravu ostatní sporty v programu této zimní Olympiády dětí a mládeže, a povedlo se to sportovně, administrativně, organizačně, komunikačně i propagačně dotáhnout do kýženého cíle. Hned

Anna Pešková, dvojnásobná paralympijská medailistka v alpském lyžování, motivovala zrakově handicapované mladé sportovce na Olympiádě dětí a mládeže.

Foto: Nadační fond Světluška

v počátku příprav v srpnu 2021 jsme zvládli odhadnout potenciál běhu na lyžích zrakově postižených pro začlenění do programu akce. Mohli jsme se opřít o spolehlivost a důvěru v systém speciálních pedagogických center a také v jejich pedagogy, kteří dlouhá léta dávají do kupy letní i zimní kondiční soustředění,“ přibližuje náročnost příprav David Šnajdr.

Oba běžecké závody zrakově handicapovaných měly ve svých kategoriích stejné vítěze. Mezi chlapci triumfoval Matěj Kotěšovský z Moravskoslezského kraje, v dívkách se radovala Simona Bubeníčková z domáckého Královéhradeckého kraje.

Nevzpomenu si na mnoho podobných významných akcí, které by klaply takto perfektně. Olympiáda se vydařila se vším všudy!

V rámci květinového ceremoniálu obdrželi všichni závodníci a závodnice gratulace od poslední české paralympijské medailistky Anny Peškové a prvního místopředsedy Českého paralympijského výboru Romana Sudy.

V souvislosti s Bubeníčkovou je nutné zmínit i fakt, že tato mladá

sportovkyně se zrakovým handicapem kategorie B3 obstojně soupeřila i se „zdravými“ dětmi. V pondělním závodě na 4 km volně obsadila 15. místo a její skvělé výkony pomohly k celkovému vítězství Královéhradeckého kraje na Olympiádě dětí a mládeže 2023 se ziskem 10 zlatých, 13 stříbrných a 8 bronzových medailí.

„Nevzpomenu si na mnoho podobných významných akcí, které by klaply takto perfektně. Olympiáda se vydařila se vším všudy! To potvrzují jak aktéři z prostředí zrakově postižených sportovců a speciálních pedagogických center, tak i pořadatelé ve Vrchlabí a zástupci Svazu lyžařů České republiky. Akci si užili sportovci, traséři, trenéři a pedagogové i ostatní účastníci a diváci bez handicapu,“ hodnotí Šnajdr jubilejní, dvacátou Olympiádu dětí a mládeže.

„Úspěch paraspportu v programu ODM 2023 budiž novým restartem a vzorem do dalších let! Nová struktura českého paralympismu dává naději! Jak účastníci, tak i pořadatelé a zástupci Českého olympijského výboru a Svazu lyžařů České republiky kladně vnímali osobní zájem a iniciativu vedení Českého paralympijského výboru,“ dodává pozitivně motivovaný David Šnajdr. ●

Konto Bariéry nebrzdí. Naopak!

BOŽENA JIRKŮ
bozena.jirku@bariery.cz

Prožili jsme všichni nelehké roky s covidem, zasáhly nás i události blízko našich hranic. Uměli jste si představit, že se dožijete toho, že slovo válka se stane součástí našeho slovníku? Já opravdu ne.

Možná si vzpomenete, že jsem se opravdu bála i o Konto Bariéry. Kladla jsem si otázky, co bude s nadací. Co bude s našimi dárči a věrnými sponzory? Co bude s našimi klienty, kteří jsou zvyklí hledat u nás pomocnou ruku?

Na všechny otázky mám už odpovědi. Konto Bariéry funguje, finančně se nám daří, dárce jsme neztratili a ti, co pomoc potřebují, možná více než dřív, jsou tady a spoléhají na nás. To neznamená, že se spousta věcí v našem životě nezměnila a možná už nikdy nebudou takové, jaké byly. Třeba vysoká inflace. Vtrhla do našeho života, dotkla se všeho, co potřebujeme k životu. V případě Konta Bariéry i zdravotních pomůcek, ale i všech služeb, které naši klienti využívají a bez nichž se neobejdou. Výčet by byl dlouhý, ale jeden příklad za všechny. Maminka, která vozí dcerku s postižením do školy, zaplatila před rokem za týdenní dopravu autem maximálně 300 korun. Dnes dá tuto částku za pohonné hmoty na dva dny. Proto zvyšujeme podporu u všech kategorií pomoci.

Co je hlavní, musíme mít z čeho dávat. V těchto dnech jsem viděla předběžnou uzávěrku hospodaření nadace za rok 2022, kterou právě předkládáme auditorům. Příjmy našich pravidelných drobných dárců neklesly a zůstaly na úrovni roku

Konto Bariéry funguje, finančně se nám daří, dárce jsme neztratili a ti, co pomoc potřebují, možná více než dřív, jsou tady a spoléhají na nás. To neznamená, že se spousta věcí v našem životě nezměnila a možná už nikdy nebudou takové, jaké byly.

2021, příspěvky sponzorů jsou vyšší o dva miliony než v roce 2021. Jsme prostě velká, úspěšná a důvěryhodná nadace. Celkové roční příjmy přesáhly poprvé za dobu, kdy zde pracuji, sto milionů korun.

Budu ráda, když tento trend udržíme. Nemůžeme ale usnout na vavřínech a těšit se z úspěchů. To v Bariérách víme, a proto přicházíme stále s novými nápady, zajímavými příběhy, hledáme nové partnery. Tak se těšte na další dobré zprávy od nás. ♥

Vaše Božena Jirků

Vydává Spolek přátel Konta Bariéry ve spolupráci s Nadací Charty 77

Melantrichova 504/5
110 00 Praha 1
IČ: 62933833

Šéfredaktor:
Štěpán Beneš
e-mail: stepan.benes@muzes.cz

Redakce:
Radek Musílek
e-mail: radek.musilek@muzes.cz

Manažerka redakce:
Veronika Vojtková
e-mail: veronika.vojtkova@muzes.cz
Mobil: 723 026 881

Korektorka:
Martina Čechová

Adresa redakce:
Melantrichova 5, 110 00 Praha 1
Mobil: 725 208 298
Web: www.muzes.cz. E-mail: info@muzes.cz

Nevyžádané příspěvky se nevracejí.
ISSN 1213-8908

Registrováno Ministerstvem kultury:
MK ČR E 6622

Periodicita: 4x ročně.

Toto číslo vychází v březnu 2023.

Vychází za finanční podpory
Ministerstva zdravotnictví ČR
a Magistrátu HMP.

Art director:
Jiří Bušek

Grafická úprava a sazba:
Jan Bělovský

Tisk:
Grafotechna Print, s. r. o.,
Lýskova 1594/33, Praha-Stodůlky

Rozesílá:
Post Optimal s.r.o.
Toužimská 720, Praha 9 – Letňany

Foto na titulní straně:
Milan Jaroš

Časopis Může vychází s podporou:

 MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

**POMÁHÁME. VŽDY. VŠEM.
A díky Vám už 30 let.**

Přispějte prosím na Konto Bariéry.

17 111 444 / 5500

www.kontobariery.cz

K|o|n|t|o|B|a|r|i|é|r|y|30 let

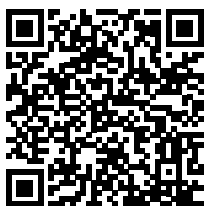
Hlavní mediální partneři:

 Česká televize

 Český rozhlas

Už končíme. Běžíme pro Domču!

Andrea Sestini Hlaváčková
tenistka a patronka projektu

registrace zde

Každý den někam běžíme. Tak ať váš běh
má smysl.

Zaregistrujte se a pomozte Domčovi
získat sportovní protézu ruky.

www.runandhelp.cz

Run|and|Help|

K|o|n|t|o|B|a|r|i|é|r|y